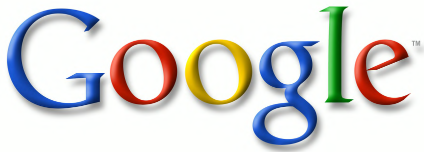

NEDL TRANSFER
HN 3F15 L

ACADEMIAE HARVARDIANAE IN NOV ANG
SIGILLVM
VE RI TAS
CHRISTO ET ECCLESIAE

ÆSOPI

PHRYGIS,

ET ALIORUM FABULÆ,
QUORUM NOMINA SEQUENS
PAGELLA INDICABIT,

*ELEGANTISSIMIS ICONIBUS
IN GRATIAM STUDIOSÆ JUVENTUTIS ILLUSTRATÆ,*

PLURIBUSQUE AUCTÆ,
ET DILIGENTIUS QUAM ANTEHAC
EMENDATÆ,

CUM INDICE LUCUPLETISSIMO.

MATRITI:
EX TYPOGRAPHIA RUIZ.
1802.

Se hallará en dicha Imprenta, calle de San Pedro, esquina á la de Embaxadores, inmediato á San Cayetano, y en las demas Librerías de la Corte.

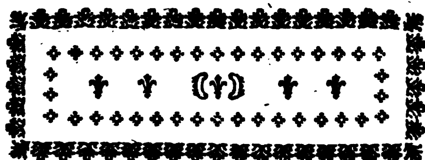
FABULARUM,

QUÆ IN HOC LIBRO CONTINENTUR,

INTERPRETES,

ATQUE AUCTORES

Laurentius Valla.
Guilielmus Gudanus.
Hadrianus Barlandus.
Guilielmus Hermannus Rimicius.
Angelus Politianus.
Petrus Crinitus.
Plinius Secundus Novocomensis.
Aulus Gellius.

ÆSOPI

FABULATORIS VITA.

A MAXIMO PLANUDE COMPOSITA, E GRÆCO LATINA FACTA.

Rerum humanarum naturam persecuti sunt alii, & posteris tradiderunt: Æsopus verò videtur, non absque divino afflatu cùm moralem disciplinam attigisset, magno intervallo multos eorum superasse. Etenim neque definiendo, neque ratiocinando, neque ex historia, quam ante ipsius ætatem tulît tempus, admonendo; sed fabulis penitus erudiendo, sic audientium venatur animos, ut pudeat ratione præditos facere, aut sentire, quæ neque aves, neque vulpes: & rûrsus non vacare illis, quibus pleraque bru-

ta tempore prudenter vacasse finguntur: ex quibus aliqua pericula imminentia effugerunt, aliqua maximam utilitatem in opportunitatibus consecuta sunt. Hic igitur, qui vitam suam philosophicæ reipublicæ imaginem proposuerat, & operibus magis quam verbis philosophatus, genus quidem traxit ex Ammorio, oppido Phrygiæ, cognomento magnæ, sed fortunæ fuit servus.

Quare, & magnoperè mihi videtur Platonis illud in Gorgia pulchrè simul, & verè dictum: plerumque enim hæc, inquit, contraria inter se sunt, natura simul, ac lex. Nam Æsopi animum natura liberum reddidit: sed hominum lex corpus in servitutem tradidit. Potuit tamen ne sic quidem animi libertatem corrumpere. Sed quamvis ad res varias, & in diversa loca transferret corpus, à propria tamen sede illum traducere non potuit. Fuit autem non solùm servus, sed & deformissimus omnium suæ ætatis hominum: nam acutò capite fuit, pressis naribus, depresso collo, prominentibus labris, niger, undè, & nomen adeptus est, idem enim Æsopus, quod Æthiops, ventrosus, valgus, & incurvus; fortassè,

& Homerum Fersiten turpitudine formæ superans. Hoc verò omnium in eo pesimum erat, tardiloquentia, & vox obscura simul, & inarticulata. Quæ omnia etiam videntur servitutem Æsòpo parasse. Etenim mirum fuisset si ita indecenti corpore potuisset servientium retia effugere. Sed corpore sanè tali, animo verò solertissimo natura extitit, & ad omne commentum felicissimo. Possessor igitur ipsius, tamquàm ad nullum domesticum opus commodum, ad fodiendum agrum emisit. Ille vero digressus, alacriter operi incumbebat. Profecto vero aliquandò, & hero agros, ut inspectionem operarum faceret, agricola quidam ficus egregias decerptas dono tulit. Ille verò fructus delectatus pul-

chritudine, Agathopodi ministro (hoc enim erat nomen puero) servare jussit, ut sibi post balneum apponeret. Cum verò ita evenisset, atque Æsopus ob quandam necessitatem ingressus esset in domum, occasione capta Agathopus consilium hujusmodi conservo cuidam offert: Impleamur, si placet, ficubus heus tu: & si herus noster has requisierit, nos contra Æsopum testificabimur ambo, quod in domum ingressus sit, ficusque clàm comederit: & super vero fundamento, videlicet quòd domum ingressus sit multa mendacia struemus; neque enim quidquàm poterit unus contra duos, præsertim cum sine probationibus ne mutire quidem audeat. Viso verò hoc, ad opus accesserunt, & ficus devorantes, dicebant in singulis cum risu. Væ tibi, infelix Æsope! Cum igitur herus rediisset à lavacro, & ficus petiisset: audivisset autem quòd Æsopus eas comedisset, Æsopum cum ira jubet vocari, & vocato ait: Dic mihi, ò execrande, ita me contempsisti, ut pennarium ingrederis, & paratas mihi ficus comederis? Ille audiebat quidem, & intelligebat; loqui autem nullo modo poterat ob linguæ tarditatem. Cum jam verberandus esset, & delatores vehementio-

s instarent, procumbens ad heri pe-
:s, ut sustineret se parum, orabat.
um autem cucurrisset, & tepidam
|uam attulisset, eam bibit: & digitis
os demissis, humorem solùm rejecit:
ndùm enim cibum attigerat. Orabat
itur, ut idem, & accusantes face-
nt, quòd manifestum fieret quisnam
:us dissipasset. Herus autem inge-
um hominis admiratus, sic facere, &
ios jussit. Illi autem deliberaverant
bere quidem aquam, non tamen de-
ittere in guttur digitos sed per obliqua
axillarum eos circumferre. Vix dum
tem biberant, cum tepida illa aqua,
usea potis inducta, effecit, ut sponte
ıctus redderetur. Tunc igitur ante
ulos positos, & maleficio ministro-
m, & calumnia, herus jussit eos nudos
gris cædi. Illi verò cognoverunt ma-
festè dictum illud: Qui in alterum
los struit, sibi inscius malum fabricat.
quenti verò die hero in urbem revec-
, Æsopo verò fodiente, quemadmo-
m jussus fuerat, sacerdotes Dianæ,
è alii quipiam homines, cum à via
errasent, Æsopum nacti, per Jovem
spitalem obsecrabant hominem, ut
æ in urbem duceret, viam osten-
ret. Ille cum sub umbra arboris vi-

ros adduxisset priùs, & frugalem apposuisset cœnam, indè, & dux factus ipsis, in quam quærebant viam, induxit. Illi autem tùm ob hospitalitatem, tùm quod dux eorum fuisset, mirum in modum viro devincti, manus in cœlum elevarunt, & precibus benefactorem remunerati sunt. Æsopus verò reversus, inque somnum lapsus ob assiduum laborem, & æstum, visus est videre fortunam adstantem sibi, & solutionem linguæ, sermonisque cursum, & eam, quæ fabularum est, doctrinam largiri. Statim igitur excitatus, ait: Papæ, ut suaviter dormivi, sed & pulchrum somnium videre visus sum, & ecce expeditè loquor, bos, asinus, rastrum. Per deos intelligo, undè mihi bonum accesserit hoc; quoniam enim pius fui in hospites, propitium numen consecutus sum. Ergo benefacere bona plenum est spe. Sic igitur Æsopus lætatus facto, rursum cœpit fodere. Sed Præfecto agri (Zenas erat ipsi nomen) ad operarios profecto, & horum unum, quoniam leviter erraverat in opere, virga verberante, Æsopus statim exclamavit: Homo, cujus gratia eum, qui nullam injuriam fecit, sic verberas? Et omnibus temerè plagas ingeris quotidie?

Omnino renunciabo hæc hero.
autem hæc ab Æsopo audiens,
tupuit non mediocriter, secumq
quod Æsopus loqui cœperit,
mihi utilitas erit; præveniam
ipse, & accusabo eum coram d
no, antequàm hoc ipsum faciat
me herus procuratione privet. His
tis, in urbem vectus est ad domi
Cæterum, turbatus cum accessisset
ve, inquit, here. Ille verò: Quid
turbatus adest? inquit. Et Zenas
quædam monstruosa in agro cont
At herus: numquid arbor præter t
pus fructum tulit? Aut jumentum
quod præter naturam genuit? Et i
Non ita; sed Æsopus, qui antea
mutus, nunc loqui cœpit. Ad hæc I
rus: Sic tibi nihil boni fiat hoc exi
manti monstrum esse. Ille autem: sa
inquit: nam quæ in me contumeli
dixit, spontè prætereo, here: in te
tem, & deos intolerabiliter convicia
His ira percitus herus, Zenæ ait: E
tibi traditus est Æsopus: vende, do
quod vis, de eo fac. Cum Zenas au
in potestate sua accepisset Æsop
quodque in eum haberet imperium
renuntiasset; ille: quodcumque vis
tibi fuerit, inquit, effice: accedit

tem cùm vir quidam jumenta vellet emere, & propterea per agrum illum iter faceret, Zenam rogavit. Ille, jumentum, inquit, mihi vendere non licet, sed mancipium masculum, quod, si vis emere, adest. Cum vero mercator jussisset ostendi sibi servulum, & Zenas Æsopum accersisset, mercator videns ipsum, & cachinatus: undè tibi, inquit ad Zenam, hæc olla? Utrum truncus est arboris, an homo? Hic, nisi vocem haberet, fermè videretur uter inflatus. Quare mi iter interrumpisti hujusce piaculi gratia? His dictis, iter suum prosequebatur. Æsopus verò insecutus ipsum, mane, inquit. Ille autem conversus: abi, inquit, à me sordidissime canis. Æsopus autem: dic mihi: cujus rei causa huc venisti? Et mercator: sceleste, ut aliquid boni emerem; te, quod inutilis, & marcidus, non egeo. Æsopus contrà: Eme me, &, siqua est fides, multum te juvari possim: ille, qua in re à te juravi possim, cum sis odium penitus? Et Æsopus: nonne adsunt tibi pueruli domi turbulenti, & flentes? His præfice me pædagogum: omninò eis pro larva ero. Ridens igitur de hoc mercator, inquit Zenæ,

ianti malum hoc vendis vas? Ille ve-
: tribus, inquit, obolis. Mercator au-
m statim tres obolos solvit, dicens:
hil expendi, & nihil emi. Cùm igi-
r iter fecissent, ac pervenissent in
am domum, pueruli duo, qui ad
lhuc sub matre erant, Æsopo viso,
erturbati exclamaverunt. Æsopus au-
m statim mercatori inquit: habes me
ollicitationis probationem. Ille vero
dens ingressus: inquit: saluta con-
rvos tuos. Introgressum autem, ac
lutantem videntes illi: quodnam ma-
m nostro hero, inquiunt, contin-
t, ut servulum adeo deformem eme-
? Sed ut videtur, pro fascino do-
as hunc emit. Non multo vero post,
mercator ingressus, apparari res ad
r servis jussit, quod postridie in
siam profecturus esset. Illi igitur sta-
n vasa distribuebant: at Æsopus
gabat levissimum onus sibi concedi,
nquam nuper empto, & nondùm ad
c ministeria exercitato. His autem,
nihil tollere velit, veniam præben-
us, ille non oportere dixit, omni-
s laborantibus, se solum inutilem
e. His, quod attollere vellet, per-
tentibus, huc, & illuc cum cir-
nspexisset, & vasa congregasset di-

versa, saccos, & stramenta, & canistros, unum canistrum panis plenum, quam, duo bajulare debebant, sibi imponi jubet. Illi autem ridentes, & nihil esse stultiùs vili hoc scelesto inquientes, qui, cum paulo ante levissimum postularet tollere onus, nunc omnium gravissimum elegisset: oportere tamen desiderium ejus explere: sublatum canistrum imposuerunt Æsopo. Ille verò humeris onere gravatis, huc, & illuc dimovebatur. Hunc videns mercator, admiratus est, & inquit: Æsopus cùm ad laborandum promptus sit, jam suum pretium persolvit, jumenti enim onus sustulit. Cùm vero hora prandii divertissent, Æsopus usus panes dispensare, semivacuum;

canistrum multis comedentibus fecit. Undè etiam post prandium leviore onere facto alacrius incedebat: verùm vesperè quoque illic, quo diverterant, pane distributo, postera die vacuo omnino in humeros sublato canistro, primus omnium ibat, ut, & conservis, qui hunc animadverterent præcurrentem, dubium faceret, utrum putridus esset Æsopus an quis alius. Et illi cum cognovissent eum esse, admirabantur: quòd denigratus homuncio solertiùs omnibus fecisset, quoniam, qui facilè absumerentur panes, sustulisset, cùm illi stramenta, & reliquam supellectilem bajularent, quæ ea non sit naturą, ut sic absumatur. Mercator itaque cum esset Ephesi, alia quidem mancipia cum lucro vendidit: remanserunt autem ei tria, Grammaticus, Cantor, & Æsopus. Cùm verò quidam ex familiaribus ei suasisset in Samum ut navigaret, tamquam ibi cum majore lucro divenditurus servulos, persuadet. Cum autem mercator pervenisset in Samum, Grammaticum quidem, & Cantorem, utrumque nova veste indutum statuit in foro: sed Æsopum quoniam nulla ex parte poterat ornare (totus enim erat mendosus) veste

ex sacco ei circumposita, medium inter utrumque constituit, ut, & videntes stuperent, dicentes; undè hæc abominatio, quæ, & alios obscurat? Æsopus autem quamvis à multis morderetur, stabat tamen audactèr in ipsos intuens: Xanthus verò Philosophus habitans tunc Sami, profectus in forum, & videns duos quidem pueros cum ornatu adstantes, medium verò horum Æsopum, admiratus est mercatoris commentum: namque turpem in medio collocaverat, ut appositione deformis, pulchriores seipsis adolescentuli apparerent. Propriùs autem adstans, percontatus est Cantorem, cujus esset. Et is: Capadox: Tum Xantus, quid igitur scis facere? Hic: omnia. Atque ad hæc Æsopus risit. Discipuli verò, qui cum Xantho unà erant, ut viderunt ipsum risisse & ostendisse dentes, statim aliquod monstrum videre arbitrati sunt. Uno autem dicente: certè hernia est, dentes habens: Alio verò: Quidam videns risit, Alio, non risisse, sed riguisse: omnibus autem volentibus cognoscere, cur risisset? sed, unus ipsorum accedens: Æsopo inquit: cujus rei gratiâ risisti? Et is: Abscede marina ovis. Illo verò confuso funditus eo sermone, repeate-

que secedentes Xanthus inquit mercatori: Quanto pretio Cantor? Illo autem mille obolis respondente, ad alterum ivit, immenso audito pretio. Atqui & hunc rogante Philosopho, cujas nam foret, & audito Lydum esse, rursusque rogante: quid ergò scis facere? Et illo dicente: Omnia; iterum rixit Æsopus. Ex scholasticis autem quodam dubitante: quidnam hic ad omnes ridet? Alius ei dixit. Si vis, & tu marinus hircus vocari, roga. Xanthus autem rursùs rogavit mercatorem: quanto pretio Grammaticus? Et ille: tribus millibus obolorum, respondit. Ægrè tulit Philosophus immensum pretium, & aversus discedebat. Scholasticis autem petentibus, an non placuerint ei servuli. Næ, inquit, sed decretum est non emere mancipium pretiosum: Unus autem ipsorum dixit. Si hæc ita se habent, igitur, turpem hunc quin emas, nulla lex vetat: idem enim, & hic ministerium afferet, & nos prètium hujus impendemus. Ad hæc Xanthus ait, ridiculum esse vos solvisse pretium, me autem servum emisse: alioqui, & uxorcula mea munditiæ studiosa, non ferret à deformi servulo serviri sibi. At scholastici rursùs dixerunt, in promptu est sententia; ne pa-

reatur fœminæ. Tunc Philosophus: sciamus priùs periculum, an sciat aliquid, nè, & pretium in cassum pereat. Adiens igitur Æsopum: gaude, inquit: et ille: nùm nam tristabar? Et Xanthus: Saluto te. Ille autem: Et ego te: Xanthus unà cum aliis inexpectato, & prompto responso stupefactus, rogavit: Cujus est? Ille: niger. Et Xanthus: non hoc inquam, sed undè natus sis? Et is: ex ventre matris meæ. Non hoc dico, sed in quo loco natus sis? Et ille: non renuntiavit mihi mater mea, utrum in sublimi loco; an in humili. Et Pphilosophus: quid verò facere nosti? Ille: Nihil. Et Xantus: Quomodo? Quoniam hi omnia nosse professi sunt, mihi autem reliquerunt nihil. Atque his scholastici vehementer admirati. Per divinam providentiam, dixerunt, valdè benè respondit: nullus enim est homo, qui omnia norit: & propterea scilicèt risit: Rursus igitur Xanthus inquit: Vis enim te? Æsopus: Me hac in re consultore eges? Utrum tibi videtur melius, aut emere, aut non, fac: nullus enim quidquam vi facit: hoc in tua positum est voluntate, & si volueris, crumenæ januam aperiens, argentum numera; sin verò minimè, ne

cavillare. Rursus igitur scholastici se dixerunt: per deos superavit præceptorem. Xanthus verò cum dixisset: Si emero te, fugere voles? Ridens Æsopus, ait: hoc si voluero facere, nullo modo utar te consultore, ut, & te paulò ànte me. Et Xanthus: Bene dicis, sed deformis es. Et ille: Mentem inspicere oportet, ò philosophe, & non faciem. Tunc mercatorem adiens Xanthus, inquit: quanti hunc vendis? Et ille: Ut vituperes meas merces, ades: quoniam tu, dignis omissis pueris, deformem hunc eligis, alterum horum eme, hunc autem auctarium accipe. Et Xanthus: Non certè, sed hunc. Et mercator: Sexaginta obolis eme. At scholastici confestim collatos exposuerunt. Xanthus autem possedit. Itaque publicani, venditione cognita,

aderant indagantes, quis vendiderit, quis emerit: at cum puderet utrumque se pronuntiare propter vilitatem pretii, Æsopus stans in medio exclamavit, qui venditus est, ego sum: qui emit, hic: qui vendidit, ille: si verò ipsi tacuerint, ego igitur liber sum. Publicani verò diffusi risu, donato Xantho vectigali, abierunt. Æsopus igitur sequebatur in domum euntem Xanthum. Cùm meridianus autem æstus esset. Xanthus inter deambulandum palium attollens mingebat. Quod videns Æsopus, vestibus illius apprehensis retrò, ad se ipsum traxit, atque inquit. Quàm celerrimè me vende, quoniam fugiam. Et Xanthus: Quamobrem? Quoniam, inquit, non possum tali servire hero: si enim tu, qui herus es, & neminem timens, tamen relaxationem non præbes naturæ, sed eundo mingis: si obtigerit servum me ad aliquod mitti ministerium, & inter eundem tale quid exigat natura, necesse omninò fuerit volando cacare. Et Xanthus: hoc te turbat? Tria mala volens evitare, eundo mingo. Et ille: Quæ? Et hic: Stanti mihi, caput perussisset sol: pedes verò terræ solum torridum: loci autem acrimonia olfatum offendisset. Tunc Æsopus: vale,

persuasisti mihi. Postquàm autem domi fuerunt, Xanthus jubens Æsopo manere ante vestibulum, quoniam elegantiusculam esse sibi mulierculam sciebat, neque oportere illicò talem turpitudinem ei ostendi, antequàm aliquis ipsi urbana diceret: ipsi ingressus dicit: Domina non etiam posthac objicies ministerium, quod mihi tuæ pedisequæ præstant: jam enim, & ego puerum tibi emi, in quo videbis pulchritudinem, qualem numquam vidisti, qui, & jam ante vestibulum stat. Et ille quidem hæc. Pedisequæ autem vera existimantes, quæ dicta fuerant, inter se non mediocriter contendebant, cuinam ipsarum sponsus nuper emptus futurus sit. Xanthi verò uxore intrò vocari novitium juvente mancipium, una ex aliis magis accelerans, & ut arrahabonem vocationem arripiens, novitium servum egressa accersebat. Et illo dicente: Ecce ego adsum: stupefacta. Tu, inquit, es? Et hic: Næ. Et illa: Sine invidia, ne ingrediaris intrò, omnes alioqui fugient. Alia tamen egressa, eumque intuita: Cædatur tua, inquit, facies, & huc ingredere, sed ne appropinques mihi, ingressus stetit coràm domina: quæ, cùm eum vidisset, oculos

avertit ad virum inquiens : undè mihi hoc monstrum attulisti ? Abjice ipsum à facie mea. Et ille : satis tibi domina ne meum submorde novitium servum. Hæc autem : Videris, Xanthe, me perosus, aliam inducere velle : & fortè, dum pudet dicere mihi, ut tua domo abscedam, canicipitem mihi hunc apportasti, ut ejus ægrè latura ministerium fugiam. Da igitur mihi dotem meam, atque ibo. Ad hæc Xantho increpante Æsopum, tanquam in itinere urbana quædam locutum de mictu inter eundum, nunc vero mulieri nihil dicentem, Æsopus ait: Projice ipsam in barathrum. Et Xanthus: Tace scelus: an nescis me hanc, ut meipsum, amare ? Et Æsopus : Amas mulierculam ? Et ille: Admodum quidem, fugitive. Ad hæc Æsopus, pulsato medio pede, valdè exclamavit: Xanthus Philosophus uxorius est. Et versus ad suam dominam ait: Tu, ò domina, velles Philosophum emisse tibi servum juvenem, bono habitu, vigentem, qui te nudam in balneo spectaret, & tecum luderet in dedecus Philosophi? O Euripides, aureum egò tuum inquam os, talia dicens: multi impetus fluctuum marinorum, multi fluminum, & ignis calidi flatus : dura

res paupertas, dura, & alia infinita: tamen nihil æquè durùm, ut mulier mala. Tu verò, ò domina, Philosophi uxor, à pulchris adolescentulis tibi ut ministretur, noli, nè quo pacto contumeliam viro tuo inflixeris. Illa hæc audiens, cùm nihil contradicere posset: unde vir, inquit, pulchritudinem hanc venatus es? Sed, & loquax putridus hic videtur, & facetus, reconciliabor igitur ei. Tum Xanthus: Æsope, reconciliata est tibi tua hera. Et Æsopus ironicè loquens: Magna res, inquit, placare mulierem. Et Xanthus: Tace posthàc: emi enim te ad serviendum, non ad contradicendum. Postera die Xanthus, Æsopo sequi jusso, ad hortum quemdam ivit emptus olera. Cùm verò olitor fasciculum olerum messuisset, accepit Æsopus. Xantho autem soluturo jam hortulano pecuniam, hortulanus: Sine, inquit, here, unum problema à te desidero. Et Xanthus: Quidnam? Tum ille: quid ita, ut quæ à me plantantur olera quamvis diligenter, & fodiantur, & irrigentur, tardùm tamen suscipiunt incrementum: quibus verò spontanea, & terræ pullulatio, etsi nulla cura adhibeatur, iis tamen celerior germinatio? Xanthus igitur (licèt phi-

losophi quæstio foret) cùm nihil aliud sciret dicere: A divina providentia, & hoc inter cætera gubernari inquit: Æsopus verò (aderat enim) risit. Ad quem Philosophus: Ridesne? An derides? Et Æsopus: Derideo, inquit, sed non te, verum qui te docuit. Quæ enim à divina providentia fiunt, hæc à sapientibus viris solutionem sortiuntur: oppone itaque me, & ego solvam problema. Interim itaque Xanthus conversus, inquit olitori: Minime omnium decens est, ò amice, me, qui in tantis auditoriis disceptaverim, nunc in horto solvere sophismata: puero autem huic meo, qui consequentia multorum callet, si proposueris, solutionem consequeris quæsiti. Et olitor: Hic turpis litteras novit? O infelicitatem. Sed narra, ò optime: si quæsiti declarationem nosti. Et Æsopus: Mulier, inquit, cum ad secundas nuptias iverit, liberis ex priore viro susceptis, si virum quoque invenerit filios ex priore uxore genuisse, quos ipsa filios adduxit, horum mater est: quos invenit penès virum, horum est noverca: multam igitur in utrisque ostendit differentiam: nam quos ex se genuit amanter, & accurate nutrire perseverat, alienos verò partus odit: & invi-

dia utens, illorum cibos diminuens, suis addit filiis. Illos enim natura quasi proprios amat: odio autem habet, qui viri sunt, quasi alienos. Eodem modo, & terra eorum, quæ ipsa ex se genuit, mater est: quæ autem tu plantas, horum est noverca: hujus rei gratia, quæ sua sunt, ut legitima magis nutrit, ac fovet: à te autem plantatis, ut spuriis non tantum alimenti tribuit. His delectatus olitor: credideris mihi, inquit, quod me gravi solicitudine hac garrulitate levaris. Abi, gratis ferens olera, & quoties tibi his opus est, tamquam in proprium hortum vadens, accipe. Post dies aliquot rursus in balneum proficiscitur Xanthus. Quibusdam autem amicis ibi inventis, ad Æsopum loquitur, ut in domum currat, & lentem in ollam injectam coquat. Ille abiens, granum unum lentis in ollam jaçtum coquit. Xanthus ergo una cum amicis lotus vocabit hos compransuros, præfatus tamen, & quod tenuis esset futura cœna, utpote ex lente, quoque non oporteret varietate ferculorum amicos judicare, sed probare voluntatem. His verò profectis, & in domum ingressis. Xanthus inquit, da nobis à balneo bibere, Æsope. Illo vero ex

defluxu balnei accipiente, & tradente, Xanthus fœtore repletus: hem quid hoc, inquit, Æsope? Et ille: à balneo, ut jussisti. Xanthus autem præsentia amicorum iram compescente, & pelvim sibi apponi jubente, Æsopus pelvi apposita stabat. Tunc, & Xanthus: non lavas? tum ille: justum est mihi ea facere, quæ jusseris: tu nunc non dixisti: Injice aquam in pelvim, & lava pedes meos, & pone soleas, & quæcumque deinceps. Ad hæc igitur amicis Xanthus ait: num enim servum emi? Nullo modo, sed magistrum. Discumbentibus itaque ipsis, & Xantho Æsopum rogante, an cocta sit lens; cochleari acceptum ille lentis granum tradidit. Xanthus accipiens, ac ratus gratia faciendi periculum coctionis lentem accepisse, digitis conterens, ait: Benè cocta est: affer. Illo solum aquam vacuante in scutelas, & apponente, Xanthus: ubi est lens? inquit. Et is, accepisti ipsam. Et Xanthus unum granum coxisti? Tum Æsopus maximè: lentem enim singulariter dixisti, non lentes, quod plurativè dicitur: Xanthus ergo prorsus consilii inops, viri socii, ait, hic ad insaniam me rediget. Deinde conversus ad Æ

sopum ait: sed ne videar, improbe serve, amicis injurias, abiens eme pedes porcinos quatuor, & perceleriter coctos appone. Festinus hoc peragit: ac dum pedes coquerentur, Xanthus jure volens verberare Æsopum, cum esset in re aliqua ad usum occupatus, unum ex pedibus ex olla clanculùm auferens, occulit. Paulò post autem, & Æsopus veniens, & olla perscrutatus, ut tres solos pedes vidit, cognovit insidias sibi aliquas factas: & accurens in stabulum, saginati porci unum ex quatuor cultrò amputans, & pilis nudans in ollam jecit, ac coxit cum cæteris. Xanthus vero veritus, ne Æsopus subreptum pedem non inveniens, fugeret: rursùs in ollam ipsum injecit. Æsopo autem in patinam pedes evacuante, ac quinque his apparentibus, Xanthus: quid hoc inquit, Æsope? Quomodo quinque? Et ille: duo porci quot habent pedes? Et Xanthus: octo. Tum Æsopus: sunt ergo hinc quinque, & saginatus porcus inferiùs tripes pascitur. Xanthus admodum molestè ferens, amicis inquit: nonne paulò antè dixi, quod celerrimè hic me ad insaniam rediget? Et Æsopus: Here, nosti id, quod ex additione, & subduc-

tione in quantitatem secundum rationalem summam colligitur, non esse errorem. Xanthus igitur nullam causam honestam inveniens, verberandi Æsopum, quievit. Postridiè autem ex scholasticis quidam sumptuosam apparans cœnam, cum aliis discipulis, & Xanthum invitavit. Cœnantibus igitur, Xanthus partes ex appositis accepit electas, & Æsopo pone stanti dedit. Abi, inquit ei, benevolæque meæ hæc trade. Ille vero decedens secum cogitabat: nunc occasio est ulcisci meam dominam, propterea quòd me, cùm novitius veni, cavillata est: videbit igitur an hero meo benè velit. Profectus itaque in domum, sedit in vestibulo: & hera accita, sportulam partium coràm ipsa posuit, ac inquit: hera, hæc omnia herus misit, non tibi, sed benevolæ. Cùmque canem vocasset, atque dixisset: veni Lycæna, comede, tibi enim herus hæc jussit dari: particulatim cani omnia projecit. At post hoc ad eum regressus, & rogatus, an benevolæ dederit omnia: omnia, inquit, & coràm me omnia comedit. Illo verò iterum rogante: et quidnam edens ait? Et is: mihi quidem nihil quidquam dixit, sed secum tibi gratias habebat.

Uxor tamen Xanthi eam rem calamitosam esse arbitrata, tamquàm secundà cani redarguta erga virum benevolentia, ac subdens sese non amplius in posterum cohabitaturam cum eo, ingressa cubiculum plorabat. Potu autem procedente, & quæstionibus, alternis propositis, ac uno ex ipsis ambigente, quando futura esset ingens inter homines turbatio; Æsopus pone stans, ait: cùm resurrexerint mortui, repetentes, quæ possiderint. Et scholastici ridentes dixerunt, ingeniosus est novitius hic. Alio verò rursùs proponente, quamobrem ovis ad cædem tracta, non exclamet, sus autem quàm maximè vociferetur; Æsopus rursùs ait: quoniam ovis assueta mulgeri, aut etiam velleris onus deponere, tacitè sequitur, ideò etiam pedibus arrepta, & ferrum videns, nihil grave sùspicatur, sed illa usitata, & solita videtur passura: sed sus, ut qui neque mulgetur, neque tondetur, neque novit ad horum aliquid trahi, sed carnes suas tantùm usui esse, meritò vociferatur. His sic dictis, discipuli rursùs laudaverunt ipsum versi in risum. Finito convivio, & Xantho in domum reverso, & uxorem pro more aggresso alloqui, illa ipsum aversata,

inquit: Ne mihi propinquus fias, da mihi dotem meam, & abibo, non enim manserim tecum posthàc: tu autem abiens cani adulare, cui misisti partes. Et Xanthus stupefactus ait: omninò mali mihi aliquid rursùs attulit Æsopus. Et uxor inquit: domina, num me poto, tu ebria est? Cui partes misi? Nonne tibi? Non per Jovem, mihi quidem minimè, inquit illa, sed cani. Xanthus Æsopo accito, inquit, cui dedisti partes? Et ille: benevolæ tuæ. Et uxori Xanthus: nihil accepisti? Et illa: nihil. Et Æsopus, cui enim jussisti, here, partes dari? Et ille, benevolæ meæ. Et Æsopus, cane vocata, hæc tibi, inquit, benè vult, nam mulier, & si belle dicatur, tamen minima quaque recula offensa contradicit, conviciatur, abit: canem tamen verberato, expellito, non tamen discedet, sed oblita omnium, statim benignè blanditur, & tum gratia, hero. Oportebat igitur dicere, here: uxori has partes ferto, & non benevolæ. Et Xanthus: vides, domina, non meam esse culpam, sed ejus, qui tulit? Tolera itaque, nec deerit mihi occasio, qua eum verberem. Illa verò non credente, verùm clàm ad suos parentes regressa Æsopus inquit:

num recte dixi, ò here, canem tibi m
gis bene velle, quàm meam hera
Diebus autem aliquod præteritis,
uxore irreconciliata manente, & Xa
tho affines quosdam ad ipsam, ut r
verteretur domum, mittente: illa cù
cedere nollet: ac proinde Xanthus
mœrore esset; Æsopus audiens eu
inquit: ne te afflictes, here, ego en
eam cràs venire spontè, citissimè facia
ad te. Accepta pecunia, Æsopus in f
rum proficiscitur: ac, emptis anseribu
& gallinis, & aliis quibusdam conv
vium idoneis, ambulans, domos circ
ibat. Transibat igitur, & ante dom
parentum heræ suæ, ignorare simula
illorum esse, & in ea heram mane
Cumque in quemdam ex domo illa i
cidisset, rogabant, an aliquid ad nu
tias utile domestici possent sibi vend
re. Ille autem rogitat: cui est opus h
Xantho inquit, philosopho: cràs en
uxori copulandus est. Eo verò asce
dente, & uxori Xanthi, hæc ut au
vit, renunciante, illa cursim, & prop
rè ad Xanthum illico, pergit, contra
sum clamat, dicens inter alia, & h
non me vivente, ò Xanthe, alteri ux
ri conjungi poteris. Sicque mansit
domo per Æsopum, quemadmod

propter illum discesserat. Rursùs post dies aliquot invitans Xanthus discipulus ad prandium, Æsopo inquit: I, eme optimum quodque, & præstantissimum. Ille inter eundum secum dicebat: Ego docebo herum non stulta mandare. Cum linguas igitur solùm suillas emisset, & apparasset: discumbentibus linguam assatam singulis cum salsamento apposuit. Discipulis laudantibus, ut philosophicum primum ferculum, propter linguæ ad locutionem ministerium, rursùs elixas Æsopus linguas apposuit: atque iterum etiam ferculo alio atque alio petito, ille nihil aliud, quàm linguas proponebat. Discipuli autem eodem subindè cibo repetito, indignati: Quousque linguas? Inquiunt: quippe nos per diem linguas edendo, nostras doluimus. Xanthus inquit iratus: nihil aliud tibi est, Æsope? Et is: non certè. Tum ille: nonne mandavi tibi, sordissime homule, optimum quodque, & præstantissimum obsonari? Et Æsopus: multas habeo tibi gratias, quod me Philosophis præsentibus increpaveris. Quid igitur fuerit lingua meliùs, & præstantiùs in vita? omnis enim doctrina & philosophia per ipsam mostratur, ac traditur: per

ipsam dationes, acceptiones, fora, salutationes, benedicentiæ, musa omnis: per ipsam celebrantur nuptiæ, Civitates eriguntur, homines servantur. Et, ut breviter dicam, per ipsam tota vita nostra consistit: nihil ergo lingua melius. Ob hæc discipuli Æsopum rectè loqui dicentes, aberrase vero magistrum, abiere singuli in domum. Postridiè rursùs accusantibus ipsis Xanthum, ille respondebat, non secundùm voluntatem suam hæc facta fuisse, sed inutilis servi nequitia: hodie autem permutabit cœnam, & ipse, præsentibus vobis, cum eo colloquar. Ac, vocato eo, vilissimum quodque, & pessimum obsonari jubet, quod discipuli secum forent cœnaturi. Ille autem nihil mutatus, rursùs linguas emit, & apparatas, discumbentibus apposuit. Hi inter se submurmurabant: porcinæ rursùs linguæ. Et mox iterùm linguas apposuit. Et valdè iterùm, atque iterùm. Xanthus autem iniquo animo ferens: quid hoc inquit, Æsope? Num rursùs mandavi tibi optimum quodque, & præstantissimum obsonari, ac non potiùs vilissimum quodque, & pessimum? Ille autem, & quid umquàm pejus lingua, ò here? Non urbes per ipsam cor-

ruunt? Non homines per ipsam interficiuntur? Non mendacia omnia, & maledicta, & perjuria per ipsam perficiuntur? Non nuptiæ, & principatus, & regna per ipsam evertuntur? Non, ut summatim dicam, vita omnis per ipsam infinitorum errorum referta est? Hæc Æsopo dicente, quid ex discumbentibus unà Xantho inquit: hic, nisi valdè teipsum munieris, non dubia erit infamiæ causa tibi: qualis enim forma, talis & anima. Et Æsopus ad eum: Tu mihi videris, ò homo, pravus quidem, & curiosus esse, herum irritans contra servum. Xanthus autem ad hæc, causam cupiens verberandi hominem; fugitive, inquit, quoniam curiosum dixisti amicum, ostendi mihi incuriosum hominem adductum. Egressus igitur postridiè in plateam Æsopus, & eos, qui præteribant, circumspiciens, vidit quemdam in loco quodam diù sedentem, quem judicans secùm otiosum, & simplicem esse, accedens inquit: Herus te invitat secum pransurum. Rusticus ille nihil sciscitatus, neque quis esset, à quo invitaretur, ingressus est in domum, & cum ipsis calceis, ut erant viles, discubuit. Rogante autem Xantho: quis hic? Æsopus ait: incuriosus

homo. Et Xanthus uxori in aurem dicit, ut sibi obsequeretur, & quod ipse jusserit faceret, ut plagas Æsopo honesta ratione inferret. Deindè coràm omnibus inquit: domina, aquam in pelvim injice, & pedes hospitis lava. Cogitabat enim secum omninò hospitem recusaturum: Æsopum verò, quod ille curiosus esset, verberibus cæsum iri. Illa igitur jacta aqua in pelvim, ibat, pedes hospitis lotura. At ille cognoscens hanc esse domus dominam, secum loquebatur: honorare me omninò vult, atque hujus rei gratia suis manibus pedes meos vult lavare, cùm ancillis queat hoc mandare. Extensis igitur pedibus: lava, inquit, hera: ac lotus discubuit Xantho autem jubente vinum hospiti dari, quod biberet, rursus, il

considerabat secum ipsos ante oportere bibere: sed quia sic ipsis visum est, non opus mihi hæc inquirere. Accipiens igitur bibit. Prandentibus verò, & ferculo quodam hospiti apposito, atque illo suaviter comedente, Xanthus coquum, quod malè hoc condivisset, criminabatur, atque etiam nudum verberibus afficiebat. Rusticus autem secum dicebat: ferculum, quidem optimè coctum est, & nihil ei deest, quominus rectè paratum sit: si autem absque causa vult suum servum flagellare paterfamilias, quid ad me? Xantho autem ægrè ferente, neque jucundè affecto, quoniam, nihil hospes curiosè inquirebat, tamdem placentæ allatæ sunt. Hospes verò, tanquàm nunquàm placentam gustasset: convolvens, & accipiens, ipsas ut panes comedebat. Xanthus autem pistorem accusavit, dixitque ei: cur nam, ò execrande, absque melle, ac pipere placentas præparasti? Ille inquit: si cruda est, ò here, placenta, me verbera: si verò non, ut oportebat, præparata est, non me sed heram accusa. Et Xanthus: si à mea hoc factum est uxore, vivam ipsam nunc comburam. Atque iterùm uxore innuit, ut sibi obsequeretur

ter Æsopum. Cum igitur jussisset sarmenta in medium aferri pyram succendit, & arreptam uxorem propè pyram egit, ita ut crederetur ipsam in ignem esse immissurus: differebat autem aliquo modo, & circunspiciebat rusticum, si quo modo assurgens, à tali audacia prohibere ipsum aggrederetur. Sed in secum rursus considerabat: Cùm nulla adsit causa, quidnam sic irascitur? Deindè inquit: ò paterfamilias, si hoc judicas oportere fieri, expecta me parumper, dum digressus abducam, & ipse meam ex agro uxorem, ut ambas simul comburas: hæc à viro Xanthus audiens, & hujus sinceritatem, ac generositatem admiratus; Æsopo inquit: ecce verò homo incuriosus: habes accepta præmia victoriæ, ò Æsope: satis est tibi de cætero, deinde vero libertatem tuam assequêris. Postridiè autem Xanthus jussit Æsopo in balneas ire, & scrutari an multa adesset turba velle enim lavari Abeunti autem Prætor ocurrens, & Xanthi ipsum esse cognoscens, interrogavit, quonam iret? Quod cùm se is negasset scire: existimans Prætor in terrogationem suam floccipendi, in carcerem ipsum abduci jubet. Cùm igitur abduce-

retur Æsopus clamavit: Vides ò Prætor, quemadmodum rectè respondeam? Quæ enim non expectavi, & occurri tibi, & in carcerem jam trahor. Tum Prætor stupefactus responsi promptitudine, sinit abire. Æsopus autem profectus in balneas, multam turbam in ipsis intuitus est: sed & lapidem videt in medio ingresu positum, in quem singuli ingredientes, & egredientes, offendebant: hunc autem unusquispiam ingrediens, ut lavaretur, sublatum transposuit: reversus igitur ad herum: Si vis, inquit, here, lavari, unum hominem in balneis vidi. Xanthus profectus, ac multitudinem lavantium videns, dixit: Quid hoc, ò Æsope? Nonnè unum hominem dixisti te vidisse? Æsopus: Certè, inquit: nam lapidem illum (manu ostendens) ante ingresum positum reperi, in quem ingredientes omnes & exeuntes offendebant; unus verò quidam antequàm illideret, elevatum transposuit. Illum igitur unum hominem dixi vidisse, pluris faciens, quàm alios. Tum Xanthus: Nihil apud Æsopum tardum est ad responsionem. Cùm aliquandò Xanthus ex latrina rediret, interrogavit Æsopum: quid ita homines post ca-

cationem, ventris excrementa aspiciunt? Ille ait: Antiquis temporibus vir quidam delicatiùs vivens multo tempore præ deliciis in latrina sedebat, ut & sua, illic immorans, cacaverit præcordia: ex illo tempore igitur timentes cæteri homines, ventris inspiciunt sordes, ne quo modo & ipsi hoc patiantur. Sed tu, here, ne time: non enim sunt tibi præcordia. Die autem quodam, celebrato convivio, Xanthus cum aliis philosophis discumbebat, & potu jam invalescente, crebræ quæstiones inter hos versabantur: atque Xantho incipiente turbari, Æsopus adstans, ait: Here, Bacchus tria possidet temperamenta, primum voluptatis, secundum ebrietatis, tertium contumeliæ. Vos igitur poti jam, & lætati, quæ reliqua sunt, omittite. Tum Xantus jam ebrius ait, Tace: inferis consule. Et Æsopus: igitur & in infernum distrahere. Ex discipulis autem quidam subebrium jam Xanthum videns, &, ut universum dicam, temulentum: O præceptor, inquit, potestne homo aliquis ebibere mare: Et ille: Admodùm quidem: ego enim ipse hoc ebibam: Discipulus: At si non poteris, quamnam tibi mulctam

irrogabo? Tum Xanthus: domum meam depono totam. Atque iterum depositis annulis pacta firmaverunt, tum discesserunt. Postridiè diluculò, excitato Xantho, ac faciem lavante, annulum inter lavandum non vidit. Æsopum de eo interrogat. Ille nescio, inquit, quidnam factum fuerit: sed unum scio tantùm, quod à domo decideris tua. Tum Xanthus: quamobrem? Æsopus: Quoniam heri ebrius pepigisti mare ebibere, atque in pactis deposuisti, & annulum: Et is: tum quomodo majus fide opus potero? Verùm te nunc rogo, si qua cognitio, si qua prudentia, si qua experientia, præsto sis ac opem porrige, ut vincam, aut pacta dissolvam. Æsopus autem: vincere quidem haud licet, sed ut solvas pacta, efficiam. Cùm hodie rursus in unum conveneritis, nullo modo videatis timere, verùm quæ pactus es ebrius, eadem sobrius quoque dic. Jube itaque stramenta, & mensam in littore poni, & pueros paratos cum poculis porrigere tibi marinam aquam. Cùm autem omnem videris turbam, concurrisse ad spectaculum, ipse discumbens jube ex mari impleri poculum: atque, hoc ac-

cepto, omnibus audientibus, dic pactis præfecto: quænam apud nos fœdera inivimus? Atque is respondebit tibi, quòd pepigeris mare ebibere. Conversus igitur tu ad omnes, sic dicito: viri Samii, scitis & vos penitùs quamplurimos fluvios prorrumpere in mare: ego autem pepigi mare solum ebibere, non etiam exeuntia in ipsum flumina. Hic itaque scholasticus priùs coerceat flumina omnia, deindè statim mare solum ebibam. Xanthus autem futuram ex hoc pactis solutionem cognoscens, vehementer lætatus est. Populus igitur ad littus confluit ad spectaculum, ejus quod faciendum erat: cumque Xanthus, quæ doctus fuerat ab Æsopo, fecisset, ac dixisset: Samii admirati, acclamaverunt, ac ipsum laudarunt: scholasticus, autem Xanthi pedibus obvolutus, & victum se confitebatur, & pacta rogabat dissolvi: quod & fecit Xanthus exorante populo. Profectis autem ipsis in domum, Æsopus adiens Xanthum, inquit: per omnem vitam tibi gratificatus sum, nonne dignus sum, ò here, consequi libertatem? At Xanthus objurgando ipsum, repulit, dicens: an nolo ipse hoc facere? sed exi; ante vestibulum, &

speculare: & si videris duas cornices, renuntia mihi: bonum enim augurium hoc: quod si unam videas, hoc malum. Accedens igitur Æsopus, cùm duas fortè ita cornices super quadam vidisset arbore sedentes, accedens, Xantho renuntiavit. Exeunte autem Xantho, altera harum avolavit: & Xanthus alteram solam videns, ait: nonne dixisti mihi, execrande, duas vidisse te? Et is: ita, sed altera avolavit. Tum Xanthus: deerat tibi fugitive, me ut deluderes? Jubet igitur eum denudatum verberari. At dum Æsopus verberabatur, præfectus quidam invitavit ad cœnam Xanthum, Æsopo inter verbera exclamante: hei mihi misero: ego enim, qui duas vidi cornices, verberor: tu verò, qui unam tantum, in convivium abis: vanum itaque fuit augurium. Tum Xanthus solertiam ejus admiratus, cessare jubet verbera: non multis autem post diebus philosophos, & Rhetores cum invitasset Xanthus, jussit Æsopo ante vestibulum stare, & nullum indoctum ingredi, sinere, sed doctos solos. Hora autem prandii, clauso vestibulo, Æsopus intùs sedebat: ex invitatis autem quodam profecto,

& januam pulsante: Æsopus intùs ait: quid movet canis? Ille putans canis vocari, iratus discessit: sic ergo unusquisque veniens revertebatur iratus, putans injuria affici, Æsopo eadem omnes interrogante. Cùm autem unus ex ipsis ostium pulsasset, interrogatus quid moveret canis, respondit, caudam, & aures. Æsopus ipsum rectè judicans, respondisse, aperta janua, ad herum duxit, ac inquit: nullus philosophus ad convivium tuum venit, ò here, præter hunc solum, Xanthus igitur valde tristatus est, deceptum se existimans ab invitatis. Postridiè cum venissent invitati ad literarium ludum, accusabant Xanthum, dicentes: Ut videris, ò præceptor, cupiebas quidem ipse contemnere nos: sed veritus, putridum in vestibulo constituisti Æsopum, ut nos injuria afficeret, & canes vocaret. Et Xanthus: insoniumne, id est, an vera res? Tum illi: nisi stertimus, vera res. Confestim accersitus Æsopus, & rogatus cum ira cujus rei gratia amicos ignominiosè amolitus esset, ait: non tu mihi, here. mandasti, neque vulgarem, ac indoctum hominem permitterem in tuum convenire convivium, sed

solos doctos? Tum Xanthus: & quales hi, nonne docti? Et Æsopus: nullo pacto: ipsis etenim pulsantibus januam, & me intùs rogitante quidnam moveret canis, nullus eorum intellexit sermônem. Ego igitur, cum indocti omnes viderentur, nullum ipsorum introduxi, nisi hunc, qui doctè respondit mihi. Sic igitur cùm Æsopus respondisset, rectè omnes dicere ipsum confirmarunt. Ac post dies rursus aliquos Xanthus sequente Æsopo, ad monumenta accessit, & quæ in arcis erant, epigrammata, legens, seipsum delectabat. Ad Æsopo in quadam ex ipsis insutas litteras has vidente α, ϵ, δ, ο, θ, χ, ostendenteque Xantho, atque rogante, an hasce novisset: diligenter ille scrutatus, non potius fuit harum invenire declarationem: ac fassus est dubitare omnino. Tùm Æsopus: si per hanc columnulam, ò here, thesaurum ostendam tibi, qua re me remunerabis? Et is: Confide, accipies enim libertatem tuam, atque dimidium auri; tunc Æsopus distans à cippo passus quatuor, & fòdiens, accepit thesaurum, & tulit hero, dicens: da mihi promissum, cujus gratia invenisti thesaurum. Et

Xanthus: non si & ego sapiam, nisi & sensum litterarum mihi dixeris: nam scire hoc multo re inventa mihi pretiosius. Et Æsopus Litteræ istæ inquiunt: recedens passus quatuor, fodiens invenies thesaurum aureum. Xanthus autem: quia ita solers es, & astutus, non accipies tuam libertatem. Et Æsopus: renuntiabo dandum aurum, ò domino, regi Byzantinorum: illi enim reconditum est. Et Xanthus: unde hoc nosti? Et ille: ex litteris, quæ inquiunt: redde regi Dionysio, quem invenisti thesaurum aureum. Xanthus audiens regis esse aurum, Æsopo ait: Accepto dimidio lucri, taceto. Et ille: non tu mihi nunc hoc præbes, sed qui aurum hic infodit: ac quemadmodùm, audi: hoc enim dicunt litteræ aliæ: acceptum euntes, dividite, quem invenistis, thesaurum aureum. At Xanthus: Venias, inquit, in domum, ut & thesaurum dividamus, & tu libertatem accipias. Profectis ergo Xanthus timens Æsopi loquacitatem, in carcerem ipsum jussit injici. Cum abduceretur Æsopus, inquit: hujusmodi sunt promissa philosophorum? non solùm enim non accipio meam liber-

tatem, sed in carcerem jubes injici me. Xanthus igitur jussit ipsum solvi, & ait ei: Nimirum rectè inquis, ut parta libertate, vehementior sis contra me accusator. Tùm Æsopus dixit: quodcumque mihi potes facere, fac malum: omninò vel invitus liberabis me. Ea verò tempestate hujusmodi res Sami obtigit. Cum publicè festum celebraretur, repentè aquila devolans, & publicum, rapiens annulum, in servi sinum demisit. Itaque Samii perterriti, cùm ob hoc prodigium incidissent in multum mœrorem, in unum coacti cœperunt rogare Xanthum, quòd primus civium esset & philosophus, ut sibi judicium prodigii manifestaret. At ille omnino ambigens, tempus petiit. Profectus igitur domum, tristis erat admodum, & solicitudinibus immersus, ut qui nihil judicare posset. Æsopus verò, mœrore Xanthi cognito, adiens, ait: Qua causa, ò here, sic perseveras tristari? Mihi committe, vel dicto mœrori. Cràs in forum profectus dic Samiis: ego neque prodigia solvere didici, neque augurari: sed puer mihi est multarum rerum peritus, ipse vobis quæsitum

solvere. Et si ipse consecutus fuero solutionem, here, tu gloriam reportabis tali utens servo: sin minùs fuero consecutus mihi soli erit dedecus. Persuasus igitur Xanthus, postero die in theatrum profectus, & stans in medio juxtà monita Æsopi concionatus est iis, qui convenerant. Illi verò statim rogabant Æsopum acciri. Qui, cum venisset, staretque in medio. Samii, facie ipsiùs considerata, deridentes clamabant: hæc facies prodigium solveret? ex deformi hoc quid unquàm boni audiemus? Ita ridere cœperunt. Et Æsopus extenta manu silentio petito, inquit: viri Samii, quid faciem meam cavillamini? non faciem, sed animum respicere oportet: sæpè enim in turpi forma bonum animum natura imposuit. An vos exteriorem testarum formam consideratis, ac non potiùs interiorem vini gustum? Hæc ab Æsopo cum audissent omnes, dixerunt: Æsope, si quid potes, dic civitati. Ille igitur audacter ait: viri Samii, quoniam fortuna, quæ contentionis studiosa est, gloriæ certamen proposuit domino & servo: si servus inferior videatur domino, verberibus cæsus abibit: sin autem præstantior, nihilominùs & sic verberi-

bus lacerabitur. Si vos per meam libertatem, loquendi mihi fiduciam indulseritis, ego nunc vobis intrepide quæsitum narrabo. Tunc populus uno ore clamabat ad Xanthum: libertate dona Æsopum, obtempera Samiis, largire libertatem ejus civitati. At Xantho non annuente, Prætor ait Xantho: si tibi non placet auscultare populo, ego hac hora Æsopum libertate donabo, & tunc, tibi æquali fuerit. Tunc igitur Xanthus necessariò libertatem reddidit, & præco clamavit, Xanthus philosophus liberum Samiis largitur Æsopum, atque interim fidem sermo Æsopi accepit dicentis Xantho: vel invitus me libertate donabis. Æsopus itaque libertatem consecutus, stans in medio, ait: viri Samii, aquila, ut scitis, regina avium est. Quoniam autem imperatorium annulum hæc raptum demisit in servi sinum, hoc significare vult quemdam ex iis, qui nunc sunt regem, velle vestram libertatem in servitutem redigere, atque sancitas leges irritas facere. His auditis, Samii mœrore repleti sunt: sed non multo post tempore, & litteræ à Cræso Lydorum rege venerunt ad Samios, jubentes eis, ut imposterum tributa sibi penderent: sin minus

obtemperassent, ut ad pugnam se pararent. Consultabant igitur universi. Timuerunt enim subditi fieri Crœso, conducibile tamen esse & Æsopum consulere. Et ille consultus, ait: cùm principes vestri sententiam dixerint de tributo dando obtemperandum esse regi: consilium jam minimè, sed narrationem vobis afferam, & scietis quid conducat. Fortuna duas vias ostendit in vita: alteram libertatis, cujus principium accessu difficile, sed finis planus: alteram servitutis, cujus principium facile, & accessibile, finis autem laboriosus. His auditis, Samii exclamaverunt: nos cùm *simus* liberi, servi esse gratis nolumus: & oratorem infecta pace remiserunt. *His* ergo cognitis, Crœsus decrevit bellum in Samios movere. Sed legatus retulit: non poteris Samios debellare, quandiù est apud eos Æsopus, & consilia suggerit. Potes autem magis, ait, ò rex, legatis missis petere ab ipsis Æsopum, pollicitus eis, & gratias alias relaturum, & remissionem jussorum tributorum. Et tunc fortè poteris eos superare: Crœsus his persuasus, legato misso, dedi sibi petebat Æsopum, Samii autem hunc tradere decreverunt. Quo cognito, Æsopus in media

concione stetit, ac inquit: viri Samii, & ego permulti facio ad regis pedes proficisci: volo autem vobis fabulam dicere. Quo tempore animalia inter se loquebantur, lupi bellum ovibus, intulerunt. Una verò cum ovibus canibus preliantibus, ac lupos arcentibus; lupi, legato misso, dixerunt ovibus, si voluerint vivere in pace, & nullum suspicari bellum, ut canes sibi traderent. Ovibus ob stultitiam persuasis, & canibus traditis, lupi, & canes dilacerarunt, & oves facillimè occiderunt. Samii igitur, fabulæ sensu cognito decreverunt apud se detinere Æsopum. Ille verò non tulit: sed cum legato unà solvit, & ad Crœsum se contulit. Profectis autem ipsis in Lydiam, Rex antè se stantem Æsopum videns, indignatus est, dicens: vide qualis homuncio impedimento mihi ad tantam insulam subigendam fuit. Tum Æsopus maxime rex, non vi, neque necessitate coactus ad te veni, sed spontè adsum. Substine autem me parumper audire. Vir quidam cùm locustas caperet, occideretque, cepit, & cicadam. Cùm & illam vellet occidere, inquit cicada: ò homo, ne me frustra occidas: ego enim neque spicam lædo, neque alia in re quapiam injuria

e afficio: motu verò, quæ, in me sunt, membranularum, suaviter canto, delectans viatores: præter igitur vocem in me ampliùs nihil inveniens. Ille his auditis, permisit abire. Et ego itaque, ò rex, tuos pedes attingo, ne me sine causa occidas, non enim possum injuria quemquam afficere, sed in vili corpore generosum loquor sermonem. Rex autem miratus simul, & miseratus ipsum, ait: Æsope, non ego tibi largior vitam, sed fatum: ergo, quod vis, pete, & accipies. Et ille: rogo te, ò rex reconciliare Samiis. Cùmque rex dixisset, reconciliatus sum: procidens ille in terram, gratias ei agebat. Et post hæc suas conscripsit fabulas, quas in hunc usque diem extantes, apud regem reliquit. Acceptis autem ab ipso litteris ad Samios, quòd Æsopi gratia eis reconciliatus fuerit, atque muneribus multis, navigavit in Samum. Samii igitur hunc videntes, & coronas ei intulerunt, & choreas ejus gratia constituerunt. Ille autem, & regis litteras legit, & ostendit, quòd sibi donatam à populo libertatem, libertate rursùs remuneratus fuerit. Post hæc verò ab insula decedens, circuibat Orbem, ubiquè cum

philosophis disputando. Profectus, & in Babylonem, & suam ipsius doctrinam demonstrando, magnus apud regem Lycerum evasit. Illis enim temporibus Reges invicem pacem habentes, atque delectationis gratia quæstiones vicissim sophisticas scribendo mittebant: quas qui solverent, tributa pacta à mittentibus accipiebant: qui verò non, æqualia præbebant. Æsopus igitur, quæ mittebantur problemata Lycero, intelligens disolvebat, & clarum reddebat regem, & ipse Lyceri nomine altera itidem regibus remittebat: quæ cùm remanerent insoluta, tributa rex quamplurima exigebat. Æsopus autem cùm non genuisset filios, nobilem quendam, Ennum nomine, adoptavit, atque ut legitimum filium Regi allatum, commendavit. Non multo autem post tempore Ennus cum adoptantis concubina rem habuit: hoc sciens Æsopus, expulsurus erat domo Ennum, qui in illum ita correptus, epistolamque fictam ab Æsopo scilicèt ad eos, qui sophismatis cum Lycero certabant, quòd ipsis paratus esset adhærere magis, quam Lycero, regi dedit, Æsopi signatam anulo. Rex, & sigilo credens, atque inexorabili ira percitus, statim Her-

mippo jubet, ut nulla examinatione facta, tanquàm proditorem occideret Æsopum. At Hermippus, & amicus fuerat Æsopo, & tunc se amicum ostendit: in sepulchro enim quodam, nemine sciente, occultavit hominem, & secretò nutrivit. Ennus autem regis jussu omnem Æsopi administrationem suscepit. Sed quodam post tempore Nectenabo rex Ægyptiorum audiens Æsopum mortuum esse, mittit Lycero statim epistolam, architectos sibi mittere jubentem, qui turrim ædificent, quæ neque cœlum, neque terram attingat, & aliquem, qui semper respondeat ad omnia quæcumque rogaverint: quod si fecisset, tributa exigeret: sin minùs solveret. His lectis, Licerus mœrore affectus est, cùm nullus ex amicis posset quæstionem de turri intelligere: rex verò, & columnam sui regni dicebat interiisse Æsopum. Hermippus autem, dolore regis ob Æsopum cognito, adiit regem, & vivere illum renuntiavit, addiditque ipsius causa Æsopum non peremisse, sciens, quòd pœniteret aliquandò regem sententiæ. Rege autem vehementer his lætato, Æsopus sordens, ac squalens totus, adductus est. Cumque rex, ut eum vidit,

illachrymasset, atque ut lavaretur, aliaque cura afficeretur, jussiset: Æsopus posthoc, & de quibus accusatus fuerat, causas confutavit, ob quæ cum rex Ennum esset occissurus, Æsopus ei veniam petiit. Post hæc autem rex Ægyptii epistolam Æsopo dedit legendam. At ille, statim solutione cognita quæstionis, rixit: ac rescribere jussit, cùm hyems præteriisset, missum iri, & qui turrim essent ædificaturi, & aliquem, qui responderet ad rogata. Rex igitur Ægyptios legatos remisit: Æsopo autem pristinam administrationem tradidit omnem, deditum ei tradens & Ennum. At Æsopus acceptum Ennum nulla in re tristitia affecit, sed ut filium rursùs receptum, inter cætera his admonuit verbis: filii ante omnia cole Deum: regem honora. Inimicis tuis terribilem te ipsum præbe, ne te contemnant: amicis facilem, & comunicabilem, quò longè benevolentiores tibi sint. Item inimicos malè-habere precare, & esse pauperes, ne te possint offendere: at amicos in omnibus benè valere velis. Semper uxori tuæ benè adhære, ne altarius viri periculum facere velit: leve enim mulierum est genus, ac de-

linitum adulatione, minùs mala cogiget. Velocem ad sermonem ne poside auditum: linguæ continens esto. Benè agentibus ne invide, sed congratulare: invidens enim, te ipsum magis offendes Domesticorum tuorum satage, ut te non solum, ut dominum timeant, sed etiam, ut benefactorem venerentur. Ne pudeat discere semper meliora. Mulieri, non unquàm credas secreta: nam semper armatur, quomodò dominetur. Quotidiè in diem crastinum reconde: meliùs enim mortuum inimicis relinquere, quàm viventem, amicorum indigere. Salutato facilè, qui tibi ocurrunt, sciens; & catulo cauda panem comparare. Bonum esse ne pœniteat. Susurronem virum ejice domo tua, nam quæ a te dicuntur ac fiunt, aliis communicabit. Fac, quæ te non mœstificent. Contingentibus ne tristare. Neque prava ineas unquam consilia, neque mores malorum imiteris. His ab Æsopo Ennus admonitus, tùm sermone, tùm sua conscientia, ut sagita quadam, percussus animum, paucis post diebus è vita discesit. Æsopus autem aucupes omneis accersivit, atqui aquilarum pullos quatuor ut caperent, jubet. Sic itaque captos nutrivit, ut dicitur, ac instruxit, (cui rei non mag-

nam fidem adhibemus) ut pueros in sportis ipsis appensis gestando in altum volarent, atque ita obedientes pueris essent, ut quocumque illi vellent, volarent, sive in altum, sive in terram deorsum. Præterito verò hyemali tempore, ac vere arridente, cùm ad iter omnia parasset Æsopus, & pueros accepisset, & aquilas, decessit in Ægyptum, multa imaginatione, & opinione ad stupefactionem illorum hominum usus. Sed Nectenabo audito adesse Æsopum: insidiis circumventus sum, inquit amicis, quia intellexeram Æsopum mortuum esse. Postridiè autem jussit rex, ut omnes Magistratus candidis circundarent vestibus: ipse lanam induit, & coronam, ac gemmatam citarim. Cùmque, sedens in alto solio, Æsopum introduci jussisset: cui me assimilas (ingredienti inquit) Æsope, & eos, qui mecum sunt? Et ille: Te quidem Soli verno, qui verò te circunstant, maturis aristis: & rex admiratus ipsum, & donis eum prosecutus est. Postero autem die rursùs rex candidissimam togam indutus, amicis purpureas jussis accipere, ingredientem Æsopum iterùm eadem rogavit. Et Æsopus: Te, inquit, comparo Soli: hos

autem, qui stant circum, radiis solaribus. Et Nectenabo: puto nihil esse Lycerum præ meo Regno. Et Æsopus subridens: ne facile de illo sic loquere, ò rex, nam genti vestræ vestrum Regnum collatum, instar Solis lucet: at si Lycero comparetur, nihil aberit, quin splendor hic, tenebræ appareant: et Nectenabo apposita verborum responsione stupefactus. Attulisti nobis, ait, qui turrim ædificent? Et ille: parati sunt, si modò ostendas locum. Posteà egressus extra urbem rex in planitiem, ostendit dimensum locum. Adductis igitur Æsopus ad ostensos loci angulos quatuor aquilis unà cum pueris per sacculos appensis, ac puerorum manibus datis fabrorum instrumentis, jussit evolare. Illi verò sublimes: date nobis, clamabant, lapides, date calcem, date ligna, & alia quæ ad ædificationem apta sunt. Sed Nectenabo visis pueris ab aquilis in altum sublatis, ait: unde mihi volucres homines? Et Æsopus: sed Lycerus habet: tu autem homo cum sis, vis cum æquo Diis rege contendere? Et Nectenabo: Æsope, victus sum: percontabor autem te, tu responde. Et ait: sunt mihi fœminæ hic equæ, quæ

cum audiverint eos, qui in Babylone sunt, equos hinientes, statim concipiunt. Si tibi ad hoc est doctrina, ostende. Et Æsopus: respondebo tibi cràs, ò rex. Profectus vero, ubi hospitabatur, felem jubet pueris comprehendi, & captum publicè circunduci verberando. Ægyptii autem illum animal colentes, cum sic ipsum malè tractari viderent, currerunt, & felem è manu verberantium eripuerunt, ac rem celeriter renuntiarunt regi. Qui vocato Æsopo, nesciebas, inquit, Æsope, tamquàm Deum à nobis coli felem? Quare igitur hoc fecisti? At ille, Lycerum regem injuria affecit, ò rex: præterita nocte hic felis. Gallum enim ejus occidit pugnacem, & generosum, præterea & horas ei noctis nuntiantem. Cui rex: non pudet te mentiri, Æsope? Quonam modo una nocte felis ab Ægypto ivit in Babylonem? Tum ille subridendo, inquit: et quomodò, ò rex, Babylone equis hinnientibus, hic equæ fœminæ concipiunt? Rex autem his auditis, prudentiam Æsopi felicem esse dixit. Post hæc autem cùm accivisset ex Heliopoli viros quæstionum sophisticarum peritos, atque de Æsopo cum eis disputasset, invitavit unà cum

Æsopo ad convivium. Discunbentibus igitur ipsis, quidam Heliopolita inquit Æsopo: missus sum à Deo meo quæstionem quandam rogaturus te, ut ipsam solveres. Cui Æsopus: mentiris: Deo enim ab homine nihil opus est discere: tu autem nòn solum te ipsum accusas, sed & Deum tuum. Alius rursus ait: Est templum ingens, & in eo columna duodecim urbes continens, quarum singulæ triginta trabibus fulciuntur, quas circumcurrunt duæ mulieres. Tum Æsopus ait: Hanc quæstionem apud nos solvent, & pueri. Templum enim est hic mundus, columna annus, urbes menses, & trabes horum dies autem, & nox duæ mulieres, quæ vicissim sibi succedunt. Postridiè, convocatis amicis omnibus Nectenabo, inquit: propter Æsopum hunc debebimus tributa regi Lycero. At ex his unus ait: jubebimus ei quæstiones dicere nobis ex iis, quæ neque scimus, neque audivimus. Et ille: cràs hac de re vobis respondebo. Decedens igitur, & composito scripto, in quo continebatur: Nectenabo confitens mille talenta Lycero debere, manè reversus Regis scriptum reddidit. Regis autèm amici, priusquàm apperi-

retur scriptum, omnes dixerunt: Et scimus hæc, & audivimus, & verè scimus. Et Æsopus. Habeo vobis gratiam restitutionis causa: at Nectenabò confessione debiti lecta, ait: me nihil Lycero debente omnes vos testificamini? Illi mutati dixerunt: neque scimus, neque audivimus. Et Æsopus: si hæc ita se habent, solutum est quæsitum. Ad hæc Nectenabo felix est Lycerus, talem in regno suo doctrinam habens. Ergò pacta tributa tradidit Æsopo, atque in pace remisit. At Æsopus in Babylonem profectus, narravit Lycero acta in Ægypto omnia, & tributa reddidit; Lycerus autem jussit statuam auream Æsopo erigi. Non multò autem post tempore Æsopus Græciam decrevit navigare, compositioneque cum rege facta, discessit: juratus ei prius proculdubiò rediturum se in Babylonem, atque illic reliquum vitæ victurum: peragratis autem Græcis urbibus, & suâ doctrina patefacta, pervenit & Delphos: verùm Delphi disserentem quidem audierunt libenter, sed honore, & observantia eum affecerunt nulla. Is autem ad eos suspiciens; ait: viri Delphi, sucurrit mihi ligno vos com-

parare, quod in mari fertur; illud etenim procul videntes dum fluctibus agitatur, magni pretii esse existimamus, postquàm autem proximè advenit, vilissimum apparet. Et ergo itaque cùm procul essem ab urbe vestra, ut eos, qui existimatione digni sunt, vos admirabar; nunc autem ad vos profectus, omnibus (ut ita dixerim) inveni inutiliores, & sic deceptus sum. Hæc cùm audivissent Delphi, & timerent, ne aliquo modo Æsopus ad alias urbes accedens malè de se diceret, decreverunt dolo hominem occidere. Auream igitur phialam ex eo quod apud se erat, sacello Apolinis accipientes, clàm in Æsopi absconderunt stragulis. Cum Æsopus verò ignoraret, quæ ab ipsis dolo facta fuerant, egressus ibat in Phocidem. At Delphi agressi, & detinentes ipsum percontabantur, ut sacrilegum. Illo autem negante aliquid fecisse ejusmodi, illi vi stragulis evolutis, autem invenerunt phialam, quàm etiam acceptam omnibus civibus ostenderunt non cum parvo tumultu. Igitur Æsopus cognitis illorum insidiis, rogabat eos, ut solveretur. Hi autem non solum non solverunt; sed ut sacrilegum in carcerem

quoque injecerunt, morte ejus suffragiis decreta. Æsopus autem cum nulla astutia á mala hac fortuna liberari posset, seipsum in carcere lugebat, sedens. Ex familiaribus autem ipsius quidam, Damas nomine, ad ipsum ingressus, & videns eum sic lamentari, causam rei rogavit. Ille ait: mulier quædam cum recenter suum virum sepelivisset, quotidiè profecta ad tumulum, plorabat. Arans autem quidam non procul à sepulchro, amore captus est mulieris, & derelictis bobus, ivit & ipse ad tumulum, ac sedens unà cum muliere plorabat. Cum illa rogaret, cur nam & ipse sic lugeret? Quoniam & ego, inquit; decentem mulierem sepelivi, & posteaquàm ploravero, mœstitia levor. Illa autem, mihi idipsum similiter accidit. Et ille, si igitur in eadem incidimus mala, cur nam invicem non conjungimur? Ego etenim amabo te, ut illam: & tu me rursus, ut tuum virum. His persuasit mulieri, & convenerunt: interim autem fur profectus, & boves solvens, abegit. Ille autem reversus, non inventis bobus, & plangere, & lugere vehementer instituit. Profecta est & mulier; & lamentantem inveniens, inquit: ite-

rùm ploras? Cui ille: nunc, ait, verè ploro. Et ego itaque multis evitatis periculis, nunc verè fleo, solutionem mali nec unde inveniens. Post hæc affuerunt & Delphi, & extractum ipsum è car-

cere trahebant in præcipitium. Ille autèm eis dicebat: Quandò colloquebantur animalia bruta, mus ranæ amicus factus ad cœnam eum invitavit, & abducta in penarium divitis, ubi multa edulia erant: comede, inquit, amica rana. Post epulationem & rana murem in suam invitavit cœnationem. Sed ne defatigare, inquit, natando, filo tenui tuum pedem meo alligabo. Atque hoc facto saltavit in paludem. Ea autem urinata in profundum, mus suffocabatur, & moriens ait: Ego quidem

per te morior, sed me vindicavit major. Supernatante igitur mortuo mure in palude, devolans aquila hunc arripuit, & unà cum eo etiam: appensam ranam, sicque ambos devoravit. Et ego igitur, qui vi per vos morior, habebo ultorem. Babylon enim & Græcia omnis meam à vobis exigent mortem: Delphi tamen ne si quidem pepercerunt Æsopo; ille autem in Apollinis confugit sacellum; sed ii & illinc extraxerunt irati, & in præcipitium rursùs traxerunt. Æsopus cùm abduceretur dicebat: audite me, Delphi; lepus, aquila insectante, in lustrum scarabei confugit, rogans, ut ab eo servaretur. Scarabeus autem rogabat aquilam ne occideret supplicem, obtestans ipsam per maximum Jovem saltèm ne despiceret parvitatem suam. Illa verò irata, ala percutiens scarabeum, leporem raptum depasta est. Scarabeus autem cùm aquila volavit ut nidum ejus disceret, ac jam profectus ova ejus devoluta dirupit. Illa cùm grave existimaret, si quis hoc ausus fuisset, & in altiore loco secundo nidificasset; & illic rursùs scarabeus iisdem hanc affecit; aquila autem inops consilii penitus, ascendit ad Jovem (in ejus enim

tutela esse dicitur) & in ipsius genibus tertiam fœturam ovorum posuit. Deo ipsa commendans, & supplicans, ut custodiret. At scarabeus, è stercore pilula facta, ascendit, & in sinum Jovis eam dimisit. Jupiter assurgens, ut fimum excuteret, & ova abjecit, oblitus, quæ & contrivit dejecta. Sed cùm didicisset à scarabeo, quòd hæc fecisset, ut aquilam ulcisceretur (non enim scarabeum tantum illa affecit injuria, sed & in Jovem ipsum impia fuit) aquilæ reversæ ait, scarabeum esse, qui affecit mœrore, & certè jure affecisse. Nolens igitur aquilarum genus deficere, consuluit scarabeo, ut aquilæ reconciliaretur. Cùm hic non paruisset, ille in aliud tempus transposuit aquilarum partum, cùm non appareant scarabei. Et vos igitur, ò viri Delphi, ne despicite hunc Deum, ad quem perfugi; & si parvum sortitus est delubrum, neque enim impios negliget. Delphi verò hæc parùm curantes, recta ad mortem itidem ducebant. Æsopus nulla re à se dicta videns eos flecti rursùs ait: viri crudeles, & interfectores, audite: agricola quidam in agro consenuit; cùm nunquàm ingressus esset in urbem, pre-

cabatur domesticos, ut eam videret. At illi junctis asellis, atque in currum eo imposito, solum jusserunt agere. Eunti autem procella & turbine aerem occupantibus, & tenebris factis, aselli à via aberrantes, in quoddam præcipitium deduxerunt senem. At ille jam præcipitandus, ò Jupiter, ait, qua in re te injuria affeci, quòd sic iniquè occidor, præsertim cùm neque ab equis generosis, neque à mulis bonis, sed ab asellis vilissimis? Et ego itaque eodem modo nunc tristor, quoniam non

ab honoratis viris, & elegantibus, verum ab inutilibus, pessimis interficior. Jamquè præcipitandus, ejusmodi dixit rursùs fabulam: vir quidam suam deamans filiam, rursus misit uxorem, solam

autem filiam receptam violavit. Illa autem: pater, ait scelesta facis, optarem tamen à multis potiùs viris dedecore hoc affici, quam à te, qui genuisti. Hoc nunc, & in vos, ò iniqui Delphi, dico, quod eligerem in Scyllam, & Carybdim, potiùs incidere, ac in Africæ Syrtibus, quàm per vos injustè, atque indignè mori: execror igitur vestram patriam, & deos testor me præter omnem justitiam interire, qui me ulciscentur exauditum. Præcipitem igitur ipsum dederunt de rupe, & mortuus est. Non multò post autem pestilentia laborantes, oraculum acceperunt expiandam esse Æsopi mortem. Cui quòd & conscii sibi essent, injustè eum inter fecisse, etiam cippum erexerunt. Sed primates Græciæ, ac doctissimi quique, cùm & ipsi, quæ in Æsopum facta fuissent, intellexissent, Delphos profecti sunt, & cum illis habita inquisitione, ultores, & ipsi Æsopi mortis fuerunt.

Æsopi Vitæ à Maximo Planudo conscriptæ.

FINIS.

EX APHTONII SOPHISTÆ EXERCITAMENTIS.

Fabula profecta quidem est à Poetis, sed & Rhetoribus communis facta est admonendi gratia. Est autem fabula sermo fictus, imagine quadam repræsentans veritatem. Atque alia Cilix, alia Cypria dicitur, accepto ab inventoribus nomine: verùm quoniam Æsopus egregiè præter cæteros conscripsit fabulas, evicit ut potiùs Æsopia diceretur. Ea verò est triplex, Rationalis, Moralis, Mixta. Rationalis, in qua aliquid ab homine geri confingitur: Moralis, quæ eorum imitatur mores, quæ sunt rationis expertia. Mixta verò, quæ rationale, irrationaleque complectitur. Eam autem admonitionem, cujus caussa fabulam constituis, Antefabulationem præpositam: postpositam verò, Adfabulationem dices.

FABULA.

Qua formicarum, & cicadarum exemplo hortantur juvenes ad laborem.

Cicadæ olim æstate, assiduis cantibus indulgebant: Formicæ verò hyemis memores, laboribus, fructibusque colligendis operam dabant. Verùm cùm hyems advenisset, Formicæ iis, quæ collegerant, pascebantur. Cicadas autem delectatio illa, & canendi voluptas, eo indigentiæ, miseriæque perduxit, ut esurirent omnes, & fame conficerentur. Sic juventus laborem fugitans, male se habet in senectute.

Ex Philostrati imaginibus fabulæ.

Fabulæ se ad Æsopum sua in eum benevolentia conferunt, quòd satagat sui. Fabula quippè, & Homero, & Hesiodo, necnon & Archilocho in Lycamben curæ fuit. Sed ab Æsopo humana omnia ad fabellas redacta sunt, sermone brutis non temerè impertito: nam & cupiditatem tollit, & libidinem insectatur, & fraudem. Atque hæc ei leo, quispiam agit, & vulpes, & per

Jovem equus, nec testudo muta: Ex quibus pueri discunt, quæ in vita gerantur. Habentur igitur in pretio fabulæ propter Æsopum. Accedunt ad januam docti hujus, vittis eum devincturæ coronaque oleagina donaturæ: hic ut puto, fabulam aliquam texit: risus enim faciei, & oculi in terram defixi id præseferunt. Pictorem, fabularum curas remissiore animo indigere, non latuit. Philosophantur autem picturæ, fabularum corpora. Bruta enim cum hominibus conferens, cœtum circa Æsopum statuit ex illis scena confictum. Chori dux vulpes depicta est. Utitur enim ea Æsopus ministra argumentorum plurium, ceu Davo Comedia.

EX HERMOGENIS

EXERCITAMENTIS

PRISCIANO INTERPRETE.

Fabula, est oratio ficta, verisimili dispositione imaginem exhibens veritatis. Ideò autem hanc primam tradere pueris solent oratores, quia animos eorum adhùc molles ad meliores facilè

rias ritè instituunt. Usi sunt ea tamen vetutissimi quoque auctores, ut Hesiodus, Archilochus, Horatius. Hesiodus quidem lusciniæ, Archilochus autem vulpis, Horatius muris. Nominantur autem, ab inventoribus fabularum, aliæ Æsopiæ, aliæ Cypriæ, aliæ Libicæ, aliæ Sibariticæ, omnes autem communiter Æsopiæ dicuntur, quoniam in conventibus frequenter solebat Æsopus fabulis uti. Mendacem quidem esse volunt fabulam, sed ad vitam utilem, necnon & verisimilem. Est autem verisimilis, si res, quæ subjectis accidunt personis, aptè reddantur: ut puta de pulchritudine aliquis certat, pavo supponatur hic. Oportet alicui astutiam tribuere, vulpecula est subjicienda. Imitatores aliquos hominum volumus ostendere, hic Simiis est locus. Oportet igitur modò breviùs, modò latiùs eas disserere. Quomodò autem hoc fiet? Si nunc narratione simplici proferantur, nunc etiam sermo inductis fingatur personis. Exempli causa: simiæ convenerunt, & consilium habuerunt de urbe condenda: & quia placuit illis, paratæ erant incipere ædificationem: sed vetus Simia prohibuit ab incepto, eas docens, quòd facilè capien-

tur, si intrà muros concludantur: sic breviter dices: si velis producere sic: simiæ convenerunt, & consultabant de urbe condenda, quarum una in medium veniens, concionata est, quia oportet ipsas quoque civitatèm habere. Videtis enim, ajebat, quòd civitatem habendo felices homines sint, domos etiam singuli, & in concionem universi, & in theatrum ascendentes, delectant animos spectationibus, & auditionibus variis. Et sic proferes orationem in orando, dicens, quòd & plebiscitum scriptum est, & finges etiam orationem veteris Simiæ. Expositio autem fabularum vult circuitionibus carere, & jucundior esse. Sed oratio, qua utilitas fabulæ tegitur, quàm Επιμυθιον vocant, quòd nos Adfabulationem possumus dicere, à quibusdam prima, à plerisque rationabiliùs postrema ponitur. Sciendum verò, quòd etiam oratores inter exempla solent fabulis uti.

LAURENTIUS VALLENSIS VIRO INSIGNI ARNOLDO FOVELLEDÆ SALUTEM.

Promiseram nuper me tibi coturni-ces; quas ipse venatus essem, missurum. Eas capere (ut homo venandi insuetus) cum non possem, ad venationem meam, id est litteras me converti. Ut fortè ad manus venit libellus Græcus ex preda navali tres & triginta Æsopi fabulas continens, has omnes bidui labore venatus sum. Mitto igitur ad te, sive fabellas, sive mavis coturnices, quibus oblectare te possis, ac ludere. Etenim si Octavianum, Marcumque Antonium, orbis terrarum Principes, ludo coturnicum delectatos accepimus: profecto tu, vir litterarum amantissimus, litterato hoç genere ludendi perlectraveris. Et si quis Octaviano, aut Antonio pugnacem aliquam harum avium edono dessit, jucundam

illis rem, gratamque fecisset: ego quoque tibi jucundus, gratusque ero, qui plures triginta ejus generis aves dono mitto, pugnaces, victrices, & (is fortè magis hoc te juvat) etiam pingues. Oblectant enim hæ fabellæ, & alunt, non minùs fructus habent quàm floris. Sed ne donum suum laudare insolentis sit, finem faciam. Tu si coturnices veras, quàm has fabellas, malis, rescribe. Mitam namque non modò coturnices, sed etiam perdices: Ex urbe. Cajeta Kalendis Maii 1438.

DE VULPE, ET CAPRO.

Vulpes, & caper sitibundi in puteum quendam descenderunt, in quo cum perbibissent, circumspicienti capro reditum vulpes ait: bono animo esto, caper: excogitavi namque quo pacto uterque reduces simus. Siquidem tu eriges te rectum primoribus pedibus ad parietem admotis, cornuaque adductè ad pectus mento, reclinabis: & ego per terga cornuaque tua transiliens, & extra puteum evadens, te istinc posteà educam. Cujus consilio fidem habente capro, atque, ut illa dicebat, obtemperantè, ipsa è puteo resilit: ac deinde præ gaudio in margine putei gestie-

bat, exaltabatque nihil de hirco curæ habens. Cæterum, cum ab hirco ut fœdifraga incusaretur, respondit: enim verò, hirce, si tantum tibi esset sensus in mente, quantum est setarum in mento, non prius in puteum descendisses, quàm de reditu exploratum habuisses.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, virum prudentem debere finem explorare, antequam ad rem agendam veniat.

De Vulpe, & Pardo. 2.

Vulpes, & pardus de pulchritudine altercabantur: & pardo suam pellem versicolorem extollenti, vulpes suam cùm non posset præponere, inquit: Ah! quanto ego speciosior, quæ non corpus, sed animum versicolorem sortita sum.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, pulchritudinem animi antecellere pulchritudinem corporis.

De Cata, & Venere. 3.

Cata quœdam delitium erat cujusdam formosi adolescentis. Hanc ille, ut in fœminam mutaret, Venerem precatus est. Dea miserta cupiditatis adolescen-

tuli, convertit bestiam in speciosam puellam. Cujus formam inardescens adolescentulus, adducit illam secum domum. Quibus considentibus in cubiculo, Venus volens periculum facere, nunquid illa cum corpore mutasset & mores murem in medio dimisit. At illa, eorum, qui aderant, & cubiculi nuptialis immemor, à cubili consurgens murem insequebatur, illum comedere cupiens: tum Dea indignata, eam iterùm in suam restituit naturam.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, scelestos homines, etiam si conditionem, statumque mutent tamen mores nequaquam mutare.

De Agricola, & filiis ejus. 4.

Agricola filios suos videns quotidiè digladiantes, neque in gratiam reducere potis esset, jussit faciculum virgarum sibi afferri (aderant autem filii illic sedentes) quæ cum ellatæ essent, colligavit omnes in unum fasciculum; jussitque singulos eorum fasciculum capere, atque confringere. Illis vero confringere non valentibus, solvens posteà fasciculum, tradidit singulas virgas eis frangendas, atque illis statim frangenti-

bus, intulit: ita quidem & vos, ò filioli mei, si unanimes invicem perstiteritis, inexpugnabiles vos hostibus, invictosque præbebitis: sin minùs vestra ipsa æmulatio atque seditio, opportunam vos prædam inimicis faciet.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, æquè res humanas capere, vel à concordia incrementum, vel à discordia jacturam.

De Muliere, & Gallina. 5.

Mulier quædam vidua habeat gallinam quotidiè singula ova ponentem. Sperans autem mulier pro singulis bina ova posituram, si plus escarum tribuisset, opiparè educabat. Gallina verò

pinguior effecta, ne unum quidem ovum amplius facere poterat.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, quod homines per fluxum rerum, & copiam marcescentes, ab instituta industria retardantur.

De duobus Adolescentibus. 6.

Duo Adolescentes obsonium à coquo communiter mercati sunt. Cæterum cum coquus quibusdam negotiis domesticis intenderet, vacaretque, alter adolescentum partem obsonii in alterius manus immisit. Convertente autem se coquo & partem carnis, quæ aberat, requirente: qui carnem substulerat, jurat se non habere: qui vero habebat, se non sustulisse. Quibus coquus (intellecta adolescentum argutia) inquit et si me la-

tet fur, tamen eum; quem jurasti, non latebit.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, quòd, si quid homines celamus, Deum tamem nequaquàm celare poterimus, qui solus omnia prospicit, & omnia videt.

De duobus Amicis, & Urso. 7.

Duobus Amicis una iter facientibus fit Ursus obviam, quorum unus perterritus, in arborem scandens, latuit: alter, vero, cùm se imparem Urso fore, & si pugnaret, superatum iri, intelligeret, procidens simulabat se mortuum esse. Ursus verò adveniens, & aures, & occiput ejus olfaciebat: illo, qui stratus jacebat usquequaque continente respirationem. Ita mortuum esse credens Ursus, abiit (ajunt enim non sævire in cadavera). Mox alter, qui inter frondes arboris latuerat, descendens, interrogat amicum, quidnam ad aurem Ursus esset secum locutus. Cui amicus inquit: admonuit me ne posthac cum hujusmodi amicis iterfaciam.

Adfabulatio.

Fabula hæc innuit, devitandos esse

amicos, qui periculoso in tempore auxilio præstando revocant pedem.

De Arundine, & Olea. 8.

Disceptabant aliquandò arundo, & olea de constantia, & fortitudine & de firmitate. Et olea quidem arundini probra ingerebat, ut fragili, & ad omnem ventum vacillanti. Arundo autem obticebat, non longum tempus spectans. Nam cùm ventus vehemens ingruisset, arundo reflectabatur, agitabaturque. Olea verò cùm violentiæ ventorum rejuctari vellet, cofracta est.

Adfabulatio.

Hæc fabula inuit eos, qui fortioribus ad tempus cedunt, potiores esse iis qui non cedunt.

De Tubicine. 9.

Erat Tubicem quidam, qui in militia signum caneret: is interceptus ab hostibus, ad eos, qui circumsistebant, proclamabat; nolite me, viri, innocentem, innocuum, insontemque perimera nullum enim unquàm occidit: quippè nihil aliud, quàm hanc buccinam habeo. Ad quem illi vicissim cum clamore responderunt: tu verò hoc ipso magis

trucidaberis, quod, cum ipse dimicare nequeas, cæteros ad pugnam excitas.

Adfabulatio.

Fabula hæc innuit, quod præter cæteros peccant, qui malos, & importunos principes persuadent ad iniquè agendum.

De Cane, & Lanio. 10.

Canis quidam insiliit in macellum, lanio in aliqua re occupato, & arrepto pecoris corde fugiebat: ad quem lantius conversus, fugientemque aspiciens, inquit: ò canis, abi ubicumque fueris, te observabo: non enim mihi cor sustulisti, sed cor dedisti.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, jacturam, frequenter esse hominibus doctrinam.

De Ægroto, & Medico. 11.

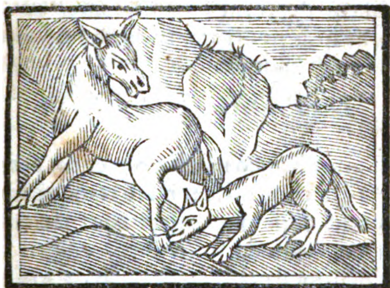
Ægrotus quidam à Medico interrogatus, quonammodo se habuisset: præter modum, respondit, in sudorem se fuisse resolutum. Cui Medicus: istud (inquit) bonum est. Altero autem die interrogatus quomodo se haberet, respondit: algoribus correptus, divexatus sum. Et istud (inquit Medi-

cus) bonum est. Tertio cùm ab eodem interrogaretur, respondit profluvio corporis debilitatus sum. Istud (inquit) etiàm bonum est. Posteà autem à familiari interrogatus: quomodò habes, ò amice? Respondit: ego etiam atque etiam benè habeo sed morior.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, coarguendos assentatores.

De Asino, & Lupo. 12.

Asinus calcato ligni aculeo claudicabat, conspectoque lupo, ait: ó lupe, ne præ cruciatu morior, futurus esca, aut tua, aut vulturum, aut corvorum. Unum modò munus abs te flagito: educ prius ex pede aculeum, ut moriar saltem sine cruciatu. Tunc lupus sumis

dentibus aculeum mordicùs deprehendens, eduxit. Asinus verò doloris oblitus, ferratos calces in faciem lupi impegit, fractisque illius fronte, naribus, & dentibus, aufugit; Lupo seipsum accusante, ac merito sibi id evenisse, dicente: quòd, qui didicerat esse lanius jumentorum, nunc eorum volebat esse chirurgus.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, quod, qui sua artificia deserunt, transferentes se ad aliena ipsis non apta, & in derisum veniunt, & indiscrimem.

De Pastore, & Mari. 13.

Pastor in loco maritimo gregem pascebat: qui cum videret mare tranquillum, incessit cupido navigationem faciendi: itaque venundatis ovibus, emptisque palmarum fructibus, navigabat. Orta autem vehementi tempestate, & navi mergi periclitante, omne pondus navis in mare ejecit, vixque evasit exonerata navi, Paucis post diebus, veniente quodam, & tranquilitatem maris admirante (erat enim id sanè tranquillum) respondens, inquit: palmas iterum vult, quantum intelligo: ideoque immotum sese ostendit.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, eruditiores fieri homines damno, atque periculo.

De Vulpe, & Leone. 14.

Vulpes nullum anteà leonem conspicata, cum illi aliquando obviasset, ita conspectum ejus expavit, ut perùm abfuerit, quin extingueretur. Quod cùm posteà iterùm accidisset: ad conspectum quidem leonis exterrita est, sed non ita, ut priùs. Tertiò cùm leonem eundem vidisset in civitate, non modò, non exterrita, sed confidenter adiens, secum collocuta est, & confabulata.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, quòd consuetudo & conversatio facit, ut quæ maximè horribilia & formidolosa sunt, neque horrida, neque formidolosa videantur.

De Gallis, & Perdice. 15.

Gallos quidam domi suæ cum haberet, mercatus est perdicem: eamque in societatem gallorum dedit una cum illis saginandam. Eam verò statim galli, pro se quisque, mordebant, abigebantque:

Perdix autem apud se afflictabatur, existimans, ideo talia sibi à gallis inferri, quòd suum ab illorum genere alienum esset. Ubi verò non multo post aspexit & illos inter se pugnantes, mutuoque percutientes, recreata à mœrore, & tristitia, inquit: equidem vero posthàc ego non afflictabor amplius, videns eos etiam inter se dimicantes.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, virum prudentem debere æquo animo ferre contumelias ab alienigenis illatas, quos videt ne à domesticorum quidem injuriis abstinere.

De Vulpe, & Capite quodam. 16.

Vulpes aliquandò in domum citarœdi ingressa: dum omnia instrumenta musica, omnem supellectilem scrutaretur, reperit è marmore, caput lupinum, scienter fabreque factum. Quod cum in manus sumpsisset, inquit: ò caput cum magno sensu factum! nullum sensum obtines.

Adfabulatio.

Hæc fabula ad eos spectat, qui corporis dignitatem habent, animi industriam non habent.

De Carbonario, & Fullone. 17.

Carbonarius conducta in domo habitans invitavit fullonem, qui eò loci proxmiè venisset, ut eisdem in ædibus unà habitarent. Ad quem Fullo: ò homo, non est mihi istud factu conducibile: vereor enim, ne quidquid ipse candefacerem, id omne tu carbonaria aspergine fuscares.

Adfabulatio.

Fabula hæc innuit, nullum cum flagitiosis habendum esse commercium.

De Homine glorioso. 18.

Vir quidam aliquando peregrinatus, cùm iterùm domum redisset: cùm multa ardua in diversis regionibus à se viriliter gesta jactabundus prædicabat, tum verò illud maximè, quod Rhodi omnes certamines saliendi superasset: ejusque rei Rhodios, qui affuerunt, testes esse. Ad quem unus asistentium respondens inquit: O homo, si verum est quod loqueris quid tibi opus est testibus? Ecce Rhodus ecce hic certamen saliendi.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, quod ubi rerum testimonia adsunt, nihil opus est verbis.

De Homine, & Apolline. 19.

Quidam facinorosus delphos se contulit, Apollinem tentaturus, habensque

passerculum sub pallio, quem pugnores nebat. Accedensque ad tripodes intertogabat Deum, dicens quod habeo in dextera, vivitne an mortuum est? Prolaturus passerculum vivum, si mortuum respondisset: rursus prolaturus mortuum si vivum respondisset. Occidisset enim stasim sub palo priusquam proferret. At Deus subdolam calliditatem hominis intelligens, dixit: ò consultor, utrùm mavifacere (penes te namque arbitrium est) facito; & sive vivum, sive mortuum, quod in manu habes proferto.

Adfabulatio.

Fabula hæc innuit, mentem divinam nihil neque latere, neque fallere.

De Piscatore, & Cinaride. 20.

Piscator quidam, demissis in mare retibus detulit Cinaridem pussilli corporis, quæ Piscatorem sic obsecrabat: noli me in prætentiarum capere pusillam & minutam, sine abire & crescere: ut posteà jam adulta commodo cùm majore potiaris. Cui Piscator; ego vero amens sim, si lucrum, quod inter manus habeo, licet exiguum (prætermitam, spe futuri boni quantumlibet magni.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, stolidum esse qui

propter spem majoris, rem & præsentem & certam (licèt parvam) non amplectitur.

De Asino, & Equo. 21.

Vir quidam habebat equum, & asinum. In itinere faciendo, inquit asinus equo: si me salvum vis, leva me parte oneris mei. Equo illius verbis non obsequente, asinus sub onere cadens, moritur. Tunc dominus jumentorum omnes quas portabat asinus, sarcinas, simulque corium, quod à mortuo exuerat, equo imponit. Quo onere deprensus equus cum clamore inquit: væ mihi jumentorum infelicissimo, quid mihi misero evenit. Nam recusans partem, nunc totum onus porto, & illius corium.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, majores debere

in laboribus participes esse minoribus, ut utrique incolumes sint.

De Homine, & Satyro, 22.

Vir quidam cum Satyro amicitiam inierat. Qui cum edendi gracia sederet, exorta cœli tempestate, vir manus ad os admovens, anhelitu refocillabat. Quod intuens Satyrus, interrogat, quamobrem id faceret: ille inquit, calore oris algentes manus refocillo. Pauloque post, calidiore edulio allato, cum vir, iterùm manus ad os admovens, caloremcibi tenui inspiratione refrigeraret interrogat satyrus, quamobrem & illud faciat. Respondente autem viro, ut refrigeraretedulium. Atqui ego, inquit satyrus, tecum posthàc amicitiam non exercebo, qui ex uno ore & calidum promis & frigidum. Vale.

Adfabulatio.

Fabula innuit, devitandam ejus amicitiam esse, cujus anceps vita est, & non simplex sermo.

De Agricola, & Canibus, 23.

Agricola quidam hyberno sydere in agro deprehensus, deficientibus cibariis, primùm interfectis singulis ovivus, illarum carnibus vescebatur, mox & caprarum: postremo operariis bobus interemptis alebatur: quod canes dum animadvertissent, inter se collocuti sunt, dicentes; at nos hinc faciamus fugam. Si enim operariis bobus dominus non pepercit, nec nobis quidem parcet.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, fugiendos caven-

dosque, qui à familiaribus manus non abstinent.

De quodam admorso à Cane. 24.

Admorsus quidam à cane, circuibat singulos, corrogans curationem: nactusque quemdam est, qui cognita mali qualitate, inquit: si tu quidem, ò homo convalescere vis, crustam canis madefactam in sanguine vulneris, porrige cani, qui te momordit, comedendam: cui ille deridenter, inquit, ego mehercle, si illud fecero, dignus sum, qui ab omnibus hujus urbis canibus præmordear.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, improbos homines, cùm maximè beneficia acceperint, tum maxime ad maleficia animari.

De Thynno, & Delphino. 25.

Thynnus, cùm Delphinum insequentem præcipiti cursu sugeret, & jam capiendus esset, in anfractum quendam se intorsit Delphinus quoque ad alterum similem impetu ipso allisus est. Ad quem Thynnus respiciens, eumque expirantem videns, inquit: jam mihi mors non erit molesta: videnti eum, qui mihi

causa mortis est, mecum morientem.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, æquo animo ferre homines calamitates, cum eos, per quos in calamitate sunt, calamitosos aspiciunt.

De Aucupe. 26.

Auceps quidam, sumptis aucupatoriis retibus, ad venandum processit, visoque palumbo in cacumine arboris sedente, compositas artificiosè arundines cùm retibus ad avem clanculum admovebat, sperans illam se venari posse. Quod cùm agit, in altum intuens, jacentem viperam pedibus pressit: quæ exasperata dolore hominem momordit. At ille jam deficiens, me miserum, inquit, qui, cum alterum venari volo, ipse ab altero captus pereo.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, quod nonnulli alios arte sua nitentes decipere, sæpe in laqueos quos tendunt, incidunt.

De Castore. 27.

Castor præter cæteros quadrupedes in aqua durare fertur, suaque genitalia ad artem medicam sanè utilia esse.

Hic ubi videt se indagantibus hominibus captum iri (novit enim quamobrem indagetur) ipse sibi genitalia præcidit in sequentes projiciens, hoc modo incolumis evadit.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, hujus exemplo prudentes debere pro adipiscenda salute nullam rationem habere fortunarum.

De Vaticinatore. 28.

Vaticinator quidam in foro sedens sermocinabatur, cum sibi quidam denuntiat fores domus ejus effractas esse, omniaque direpta, quæ in domo fuissent. Ad quem nuntium vaticinator gemens, properansque cursu se domum recipiebat. Quem currentem intuens quidam: O tu, inquit, qui aliena negotia te divinaturum promittis, certe tua ipse non divinasti.

Adfabulatio.

Fabula hæc ad eos espectat, qui res suas non rectè administrantes, alienis, quæ nihil ad eos pertinent providere ac consulere conantur.

De Aucupe, & Merula. 29.

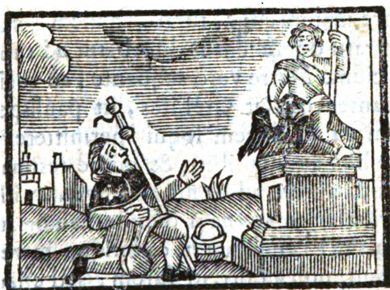

Auceps tetenderat volucribus retia. Quod eminùs intuens Merula, percontabatur hominem, quid negotii ageret. Ille respondit se condere urbem: Abritque longius, & sese abdidit. Merula verò verbis illius fidem habens, accedens ad escam juxtà retia positam, capta est. Accurenteque aucupe, inquit: O homo, si tu quidem talem condis urbem, haud multos invenies incolas.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, eo maximè modo rem privatam, & publicam destrui, cum præsides sævitiam exercent.

De Viatore, & Jove. 30.

Viator longum ingressurus iter, si quid invenisset, ejus dimidium Jovi se oblaturum promisit. Invento autem in ipso itinere vase palmarum, & amygdalarum pleno, comedit omnes palmulas, amygdalasque; sed harum nucleos, & illarum putamina ad aram quandam obtulit, inquiens: Jupiter, habes quod tibi voveram; quod enim inveni, ejus & interiora, & exteriora tibi offero.

Adfabulatio.

Fabula hæc innuit, avarum hominem cupiditate pecuniæ etiam diis moliri fallacias.

De Filio, & Matre. 31.

Puer quidam in schola condiscipuli furatus tabellam alphabeticam attulit ma-

tri suæ, à quà non castigatus, quotidiè magis furabatur. Procedente autem tempore, majora cœpit furari. Tandem à magistratu deprehensus ducebatur ad supplicium. Matre verò sequente, ac vociferante rogavit satellites, ut paulisper cum ea ad aurem loqui permitterent. Quibus annuentibus, & matre festinabunda aurem ad os filii admovente; ille auriculam maternam dentibus amorsam evulsit. Et cùm mater, cæterique increparent, non modò, ut furem, sed etiam ut in parentem suam impiam, inquit: hæc mihi, ut perderet, extitit causa: si enim me ob tabellam alphabetariam castigasset, nequaquàm ad ulteriora progressus, & ad supplicium nunc ducerer.

Adfabulatio.

Fabula hæc innuit, quod qui inter initia peccandi non coercentur, ad graviora flagitia evadunt.

De Filio, & Patre. 32.

Filium quidam senior habebat generosi animi, & venaticorum canum amatorem. Hunc per quietem viderat à leone trucidari. Territus igitur, ne fortè somnium hoc aliquando sequeretur eventus, extruxit domum quamdam politissimam laquearibus ac fenestris

amoenissimam, illucque inducens filium, illi custos inhærebat. Depinxerat etiam in ea domo ad oblectationem filii omne genus animalium, in quibus & leonem. Adolescens hæc inspiciens, eo amplius molestiæ contabescebat. Quadam autem vice leoni proprius stans, inquit: O truculentissima fera, te propter, & propter inane somnium patris in hac domo asservor, velut in carcere. Quid igitur faciam? Et hæc dicens, manum parieti incussit, oculum leoni eruere volens, & clavo, qui illic latebat, offendit; qua ex percussione manus emarcuit, succrevitque sanies, ac febris subsecuta est; brevi adolescens est mortuus. Ita leo adolescentem occidit, nihil adjuvante patris sophismate.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, quæ ventura sunt, devitare posse neminem.

De Calvo quodam. 33.

Calvus quidam mentitos crines gerens dum equo vehebatur, ecce turbinis ventus illos de capite sustulit. Risus statim magni præsentibus excitantur. Et ille mutuo risu ad eos inquit: Quid mirum, si crines qui non erant mei, á me recesserunt? Illi quoque re-

coaluerunt, qui mecum fuerant nati.

Adfabulatio.

Hæc fabula innuit, non debere nos mœrere ob amissas opes. Quod enim nascentes à natura non accepimus, non potest nobiscum perpetuò permanere.

ALIÆ ITEM ALIQUOT ÆSOPI FABULÆ,
EX GRAECO IN LATINUM
versæ, incerto Interprete.

Impossibilia promittens I.

Vir pauper ægrotans, & male affectus, cum à medicis desperatus esset, deos rogabat, pollicens, si sanitatem sibi rursùs restituissent, centum boves ipsis oblaturum esse in sacrificium. Uxor autem ejus audiens: Et ubi tibi hæc, si convalueris? Ille ait: putas enim surgere, me hinc, ut dii hæc à me repetant?

Adfabulatio.

Fabula significat, multos facilè polliceri, quæ re compleri non sperent.

Ranæ. 2.

Ranæ duæ in palude pascebantur. Æstate autem siccata palude, illâ derelicta, quærebant aliam: cæterum profundum invenerunt puteum. Quo viso, altera alteri inquit; descendamus heus tu in hunc puteum. Illa respondens, ait: si igitur & hic aqua aruerit, quomodò ascendemus? *Adfabulatio.*

Fabula declarat, non oportere inconsideratè res aggredi.

Canis, & Gallus. 3.

Canis, & Gallus inità societate, iter faciebant. Vesperâ autem superveniente, gallus conscensa arbore dormiebat; at canis ad radicem arboris excavatæ. Cùm gallus, ut assolet, noctu cantasset, vulpes ut audivit, accurrit; & stans inferius, ut ad se descenderet, ro-

gabat, quòd cuperet commendabile adeò cantu animal complecti. Cum autem is dixisset, ut janitorem prius excitaret ad radicem dormientem, ut, cum ille aperuisset, descenderet; & illa quærente, ut ipsum vocaret, canis statim prosiliens eam dilaceraverit.

Adfabulatio.

Fabula significat, prudentes homines inimicos insultantes ad fortiores astu mittere.

Leo, & Ursus. 4.

Leo, & Ursus simul magnum nacti hinnulum, de eo pugnabant. Graviter igitur à seipsis affecti, ut ex multa pugna etiam vertigine corriperentur, defatigati jacebant. Vulpes autem circumcircaeundo, ubi postratos eos vidit, hinnulum in medio jacentem, hunc, per utrosque percurrendo, rapuit, fugiensque abibit; at illi videbant quidem ipsam, sed quia non poterant surgere. Nos miseros dicebant, quia vulpi laboravimus!

Adfabulatio.

Fabula significat, aliis laborantibus, alios lucrari.

Vespertilio, & Rubus, & Mergus. 5.

Vespertilio, & Rubus, & Mergus inita societate mercatoriam decreverunt,

tam agere. Itaque Vespertilio argentum mutuata, projecit in medium. Rubus vestem secum accepit: mergus tertius æs: & navigaverunt. Tempestate autem vehementi aborta, & navi eversa omnibus perditis, ipsi in terram evaserunt. Ex illo igitur tempore. Mergus littoribus semper assidet, num quodpiam æs ejiciat mare. Vespertilio verò creditores timens, interdiù non apparet, sed noctu ad pabulum exit. Rubus prætereuntium vesti inhæret, sicubi suam cognoscat, quærendo.

Adfabulatio.

Fabula significat, in ea quibus incumbimus, in posterum nos incidere.

Pavo, & Monedula. 6.

Avibus creaturis regem, Pavo orabat ut se ob pulchritudinem eligerent. Eli-

gentibus autem eum omnibus; Monedula suscepto sermone ait: Sed si, te regnante, aquila nos persequi aggressa fuerit, quomodò nobis opem feres?

Adfabulatio.

Fabula significat, principes non modò propter pulchritudinem, sed & fortitudinem, & prudentiam eligi oportere.

Singularis & Vulpes. 7.

Singularis agrestis super quadam arbore dentes acuebat. Vulpe rogante causam quare, nulla proposita necessitate, dentes acueret, ait: non abs re hoc facio: nam si me periculum invaserit, nequaquàm me tunc acuendis dentibus occupatum esse oportebit, sed potiùs paratis uti.

Adfabulatio.

Fabula significat, adversus periculum præparatum esse oportere.

Cassita 8.

Cassita laqueo capta, plorans dicebat: hei mihi miseræ, & infœlici volucri! Non aurum surripui cujusquam, non argentum, non aliud quidquam pretiosum: granum autem tritici parvum mortis mihi causa fuit. *Adfabulatio.*

Fabula in eos, qui ob inutile lucrum magnum subeunt periculum.

Hinnulus. 9.

Hinnulus aliquandò cervo ait: pater, tu & major, & celerior canibus, & cornua prætereà ingentia gestas ad vindictam: cur igitur sic eos times? Et ille ridens ait: vera quidem hæc inquis, fili: unum verò scio, quod cùm cani, latratum audivero, statim ad fugams nescio, quomodò, efferror.

Adfabulatio.

Fabula significat, natura timidos nulla admonitione fortificari.

Avarus. 10.

Avarus quidam cùm omnia sua bona vendidisset, & auream glebam fecisset, in loco quodam infodit, unà defosso illic & animo suo, & mente: atque quotidiè eundo, ipsam videbat. Id autem ex operariis quidam observando cognovit, & refossam glebam abstulit. Post hæc & ille profectus, & vacuum locum videns, lugere cœpit, & capillos evellere. Hunc cùm quidam vidisset sic; plorantem & causam audivisset: Ne sic, ait, ò tu, tristare: neque enim habens aurum, habebas. Lapidem igitur pro auro acceptum recondе, & puta ibi aurum esse: eumdem enim tibi usum præstabit: nam, ut video, neque cùm aurum erat, utebare.

Adfabulatio

Fabula significat, nihil esse possessionem; nisi usus adfuerit.

Anseres, & Grues. 11.

Anseres & grues in eodem prato pascebantur. Venatoribus autem visis, grues, quòd essent leves, statim evolaverunt, anseres verò ob onus corporum cùm mansissent, capti fuerunt.

Adfabulatio.

Fabula significat, & in expugnatione urbis inopes facilè fugere, divites autem servire captos.

Testudo, & Aquila. 12.

Testudo orabat Aquilam, ut se volare doceret. Ea autem admonente procùl hoc à naturà ipsius esse, illa magis precibus instabat. Accepit igitur ipsam unguibus, & in altum sustulit: indè demisit: hæc autem in petras cecidit, & contrita est. *Adfabulatio.*

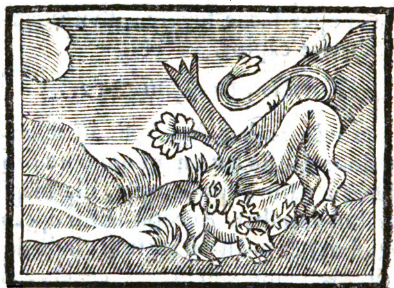
Fabula significat, multos, quia in contentionibus prudentiores non audiverint, seipsos læsisse.

Cerva 13.

Cerva altero obcæcata oculo, in littore pascebatur, sanum oculum ad terram propter venatores habens, alterum verò ad mare, undè nihil suspicabatur. Præterea navigantes autem quidam, & hoc conjectantes, ipsam sagittarunt. Hæc autem seipsam lugebat, quòd undè timuerat, nihil passa foret: quod non putabat malum allaturum, ab eo proditam. *Adfabulatio.*

Fabula significat, sepè quæ nobis noxia videntur, utilia fieri: quæ verò utilia, noxia.

Cerva, & Leo. 14.

Cerva venatores fugiens, in speluncam ingressa est. In Leonem autem ibi cùm incidisset, àb eo comprehensa est. Moriens autem dicebat: hei mihi! quòd homines fugiens, in feram immitissimam incidi. *Adfabulatio.*

Fabula significat, multos homines dum parva fugiunt pericula, in magna incurrere.

Cerva & Vitis. 15.

Cerva venatores fugiens sub vite delituit. Cùm præteriissent autem parumper illi, cerva prorsùs jam latere arbitrata, vitis folia pasci incepit. Illis verò agitatis venatores conversi, & quòd erat verùm, arbitrati, animal aliquod ibi foliis occultari, sagittis confecerunt

Cervam. Hæc autem moriens talia dicebat: justa passa sum: non enim offendere oportebat, quæ me servarat.

Adfabulatio.

Fabula significat, qui injuria benefactores afficiunt, à Deo puniri.

Asinus, & Leo. 16.

Cum Asino gallus aliquandò pascebatur. Leone autem aggreso asinum, gallus exclamavit, & leo (ajunt enim hunc galli vocem timere) fugit. At asinus ratus propter se fugere, aggressus est statim leonem. Ut verò procùl hunc persecutus est quo non ampliùs galli perveniebat vox, conversus leo devoravit. Hic verò moriens clamabat: me miserum & dementem! ex pugnacibus enim non natus parentibus, cujus gratia in aciem irrui? *Adfabulatio.*

Fabula significat, plerosque homines inimicos, qui se de industria humiliarunt, aggredi, atque ita ab illis occidi.

Olitor, & Canis. 17.

Olitoris canis in puteum decidit Olitor autem ipsum illinc extracturus descendit & ipse in puteum: ratus autem canis accessisse, ut se inferiùs magis obrueret, conversus olitorem momordit. Hic autem cum dolore rever-

sus, justa, inquit, patior: nam cur unquàm sui interfectorem, servare studui?

Adfabulatio.

Fabula in injustos, & ingratos.

Sus, & Canis.

Sus, & Canis mutuò conviciabantur. Et Sus jurabat per Venerem proculdubiò dentibus discissurum canem. Canis verò ad hæc dissimulanter dixit: Benè per Venerem nobis juras, significans enim ab ipsa vehementer te amari, quæ impuras tuas carnes degustantem nullo pacto in sacellum admittit. Et Sus, propter hoc igitur magis præsefert dea amare me: nam occidentem, aut alio quovis modo lædentem omninò aversatur; tu tamen malè oles, & viva & mortua.

Adfabulatio.

Fabula significat, prudentes oratores

quæ ab inimicis objiciuntur, artificiosè in laudem convertere.

Sus, & Canis. 19.

Sus, & Canis de fœcunditate certabant. Dixit autem canis fœcundam esse maximè pedestrium omnium. Et Sus occurrens, ad hæc inquit: sed cùm hæc dicis, scito & cæcos tuos te catulos parere. *Adfabulatio.*

Fabula significat, non celeritate res, sed perfectione judicari.

Serpens & Cancer. 20.

Serpens unà cum Cancro vivebat, inita cum eo societate. Itaque cancer simplex moribus, ut & ille astutiam mutaret admonebat: hic autem minimè obediebat. Cùm observasset igitur cancer ipsum dormientem, & pro viribus compressisset, occidit. At serpente post mortem extenso, ille ait: Sic oportebat antehàc rectam & simplicem esse: neque enim hanc pœnam dedisses.

Adfabulatio.

Fabula significat, qui cum dolo amicos adeunt, ipsos offendi potiùs.

Pastor, & Lupus. 21.

Pastor nuper natum Lupicatulum reperit, ac sustulit, unaque cum cani-

bus nutrivit. At cùm adolevisset, si quandò lupus ovem rapuisset, cum canibus, & ipse persequebatur. Cum canes verò aliquando non possent assequi lupum, atque ideò reverterentur, ille sequebatur, ut cùm ipsùm assecutus esset, particeps foret venationis, ut Lupus: indè redibat. Sin autem lupus extrà non rapuisset ovem, ipse clàm occidens, unà cum canibus comedebat: donec pastor, cùm conjectasset & intellexisset rem, de arbore ipsum suspendit, & occidit.

Adfabulatio.

Fabula significat, naturam pravam bonos mores non nutrire.

Leo & Lupus. 22.

Leo cùm consenuisset, ægrotabat jacens in antro. Accesserant autem visita-

tura regem præter vulpem cætera animalia. Lupus igitur, capta occassione accusabat apud leonem vulpem, quasi nihili facientem suum omnium dominum, & propterea neque ad visitationem profectam. Interim affuit & vulpes, & ultima audivit lupi verba. Leo igitur contra eam infremuit. Sed, defensionis tempore petito: et quis, inquit, eorum, qui convenerunt, tantum profuit, quantum ego, quæ omnem partem circumivi, & medicamentum pro te à medico quæsivi, & didici? Cùm autem leo statim, ut medicamentum diceret, imperasset, illa inquit: si lupo vivente, excoriato, ipsius callidam pellem indueris. Et lupo jacente, vulpes ridens ait: Sic non oportet dominum ad malevolentiam movere, sed ad benevolentiam.

Adfabulatio.

Fabula significat, eum, qui quotidiè machinatur, in seipsum laqueum vertere.

Mulier, & Vir ebrius. 23.

Mulier quædam virum ebrium habebat: ipsum autem à morbo liberatura, tale quid commenta est. Aggravatum enim ipsum ab ebrietate cum observasset, & mortui instar insensatum in humeros elevatum, in sepulcretum allatum

deposuit, & abivit. Cùm verò ipsum jam sobrium esse, conjectata est: profecta januam pulsavit sepulchreti. Ille autem cùm diceret: quis est, qui pulsat januam? Uxor respondit: mortuis cibaria ferens ego adsum. Et ille, non mihi comesse, sed bibere optimè potius affer: tristem enim me reddis, cùm cibi, non potus meministi. Hæc autem pectus plangendo, hei mihi miseræ! inquit: nam neque astu profui: tu *enim* vir non solùm non emendatus, sed pejor quoque te ipso evasisti: in habitum tibi deductus est morbus.

Adfabulatio.

Fabula significat, non oportere in malis actibus immorari: nam & nolentem quandoquè hominem consuetudo invadit.

Cygnus. 24.

Vir dives anserem simul, & cygnum nutriebat: non ad eadem tamen, sed alterum cantus, alterum mensæ gratia. Cùm autem oporteret anserem pati ea, quorum causa nutriebatur (nox erat, ac discernere tempus non permisit utrumque) cygnus autem pro ansere adductus cantat cantum quemdam mortis exordium: & cantu exprimit naturam mortem verò effugit suavitate canendi

Adfabulatio.

Fabula significat, sæpè musicam differre mortem.

Æetiops.

Ethiopem quidam emit, talem ei colorem inesse ratus negligentia ejus qui prius habuit; ac assumpto in domum, omnes ei adhibuit abstersiones; omnibus lavacris tentavit mundare; & colorem quidem transmutare non potuit, sed morbum dolor paravit.

Adfabulatio.

Fabula significat, manere naturas, ut à principio provenerunt.

Hirundo, & Cornix. 26.

Hirundo, & Cornix de pulchitudine contendebat. Respondens autem cornix ei, dixit: sed tua pulchritudo verno tempore floret, meum verò corpus etiam hyeme durat.

Adfabulatio.

Fabula significat, durationem corporis decore meliorem esse.

Butalis. 27.

Butalis à fenestra quadam pendebat. Vespertilio autem profecta rogavit causam, quare die sileret, nocte caneret.

Cùm autem id ea non incassum hoc facere dixisset (nam die canendo olim capta fuerat, & propterea ex illo prudens evasit) Vespertilio ait: Sed non nunc iste canere oportet, cùm nulla utilitas; sed antequàm capereris.

Adfabulatio.

Fabula significat, in infortuniis inutilem esse pœnitentiam.

Cochleæ. 28.

Rustici filius assabat cochleas. Cùm autem audiret eas stridentes, ait: O pessimæ animantes domibus vestris incensis, vos canitis?

Adfabulatio.

Fabula significat, omne intempestivè factum vituperabile.

Mulier, & Ancillæ. 29.

Mulier vidua operosa ancillas habens, has solebat noctu excitare ad opera ad gallorum cantus. His vero assiduè defatigatis labore visum est oportere domesticum occidere gallum, tanquàm illum, qui noctu excitaret heram. Evenit autem ipsis hoc facto, ut in graviora inciderent mala: nam hera ignorans gallorum horam, temporius eas excitabat.

Adfabulatio.

Fabula significat, plerisque hominibus consilia esse malorum causas.

Mulier venefica. 30.

Mulier venefica divinarum irarum propulsiones promittens multa facere perseverabat, & lucrum inde facere. Quidam igitur accusaverunt eam impietatis, & convicerunt, & damnatam ducebant ad mortem. Videns autem quidam eam duci, ait: tu quæ deorum iras avertere promittebas, quomodo neque hominum consilium mutare potuisti?

Adfabulatio.

Fabula significat, multos magna promittentes ne parva quidem facere posse.

Agricola. 31.

Agricola quidam fodiendo aurum reperit: quotidie igitur terram, ut ab ea beneficio affectus coronabat. Huic autem fortuna adstans, inquit: heus tu, cur terræ mea munera attribuis, quæ ego tibi dedi, ditatura te? Nam si tempus mutetur, & in alias manus hoc tuum aurum est, scio te tunc me fortunam accusaturum.

Adfabulatio.

Fabula significat, oportere benefactorem cognoscere, atque huic gratiam referre.

Viatores. 32.

Duo quidam unà iter faciebant; & cùm alter securim reperisset, alter qui non invenit, admonebat ipsum ne diceret inveni, sed invenimus. Paulo post autem cùm aggrederentur ipsos qui securim perdiderant, qui eam habebat, persequentibus illis, ei, qui unà iter faciebat, dixit: periimus: hic autem ait: perii dic, non periimus etenim; & tunc, cùm securim invenisti, inveni dixisti, non invenimus.

Adfabulatio.

Fabula significat, qui non fuerunt participes felicitatum, neque in calamitatibus firmos esse amicos.

Ranæ duæ. 33.

Duæ Ranæ vicinæ sibi erant: pascebantur autem altera in profundo stagno, & procul à via: altera in via parum aquæ habens. Verùm, cum quæ in stagno alteram admoneret, ut ad se migraret, ut tutiore cibo frueretur, illa non paruit, dicens, firmissima teneri hujusce loci consuetudine: quousque obtigit currum prætereuntem ipsam confringere.

Adfabulatio.

Fabula significat, homines quoque prava aggredientes citiùs mori, quàm mutentur in melius.

Apiarius. 34.

In mellarium ingressus quidam, domino absente, fabum abstulit. Hic autem reversus, ut alveolos vidit inanes, stans, quod in his erat perscrutabatur. Apes autem è pastu redeuntes, ut deprehenderunt ipsum, aculeis percutiebant, pessimeque tractabant. Hic autem ad eas: O pessimæ animantes, furatum vestros favos illæsum dimisistis, me verò satagentem vestri, percutitis?

Adfabulatio.

Fabula significat, sic homines quosdam ob ignorantiam inimicos non cavere, amicos autem, ut insidiatores, repellere.

Alcedo. 35.

Alcedo avis est solitaria, semper in mari vitam degens: Hanc dicitur hominum venationes caventem, in scopulis maritimis nidificare. Cæterum aliquandò paritura, pullos fecit. Egressa autem ea ad pabulum, accidit mare à vehementi concitatum vento, elevari supra nidum: atque hoc submerso, pullos perdere: hæc verò reversa, re cognita, ait: me miseram, quæ terram, ut insidiatricem, cavens, ad hoc confugi, quòd mihi longè est infidius.

Adfabulatio.

Fabula significat homines etiam quosdam, ab inimicis cavendo, ignaros in multò graviores inimicis amicos incidere.

Piscator. 36.

Piscator in fluvio quodam piscabatur. Extensis autem retibus, & fluxu comprehenso utrinque, funi alligato lapide, aquam verberabat, ut pisces fugientes incautè in retia inciderent. Cum quidam verò ex iis, qui circà locum habitabant, id facere videret, increpabat, quòd fluvium turbaret, & claram aquam non sineret bibere: Et is respondit: sed

nisi sic fluvius perturbetur, me oportebit esurientem mori.

Adfabulatio.

Fabula significat, civitatum etiam rectores tunc maximè operari, cùm patrias in seditionem induxerint.

Simius, & Delphis. 37.

Moris cum esset navigantibus Melitenses catulos & simios adducere in solamen navigationis: quidam habebat secum & simium. Cùm autem pervenissent ad Sunium Atticæ promontorium, tempestatem vehementem fieri contigit. Navi autem eversa, & omnibus natantibus, natabat & simius. Delphin quispiam ipsum conspicatus, & hominem esse ratus, digressus levabat, ad terram perferens. Ut vero in Piræo fuit

Atheniensium navali, rogavit simium, an genere esset Atheniensis. Cùm autem is diceret & claris hic esse parentibus; rogavit, an & Piræum sciret. Ratus autem simius de homine eum dicere, ait: Et valdè amicum esse ei, & familiarem. At Delphin tanto mendatio indignatus, submergens ipsum occidit.

Adfabulatio.

Fabula in viros, qui veritatem ignorantes, existimant se decipere.

Muscæ. 38.

In cella quadam melle effuso, muscæ advolantes comedebant. Implicitis autem earum pedibus evolare non poterant: cùm verò suffocarentur, dicebant: Miseræ nos! quia ob modicum cibum perimus.

Adfabulatio.

Fabula significat, multis gulam multorum malorum esse causam.

Mercurius, & Statuarius. 39.

Mercurius scire volens, quanti apud homines esset; ivit in statuarii domum trasformatus in hominem, & visa statua Jovis, rogabat quanti quis ipsam

emere posset. Hic autem cum dixisset. drachma: risit. Ex quanti Junonis? ait: Cum dixisset pluris: visa & sua ipsius statua, ac opinatus, cum nuntius sit deorum, & lucrosus, maximam de se apud homines haberi rationem, rogavit de se. Statuarius verò ait: Si hasce emeris, & hanc in additamentum do.

Adfabulatio.

Fabula in virum gloriosum, qui nullius apud alios est pretii.

Mercurius, & Tiresias. 40.

Mercurius volens Tiresiæ vaticinium an verum esset, cognoscere, furatus ipsius boves, ex rure venit ad ipsum in urbem, similis factus homini, & ad ipsum divertit. Boum autem amissione renuntiata Tiresiæ, ille assumpto Mercurio exivit, augurium aliquod de fure consideraturus. Et huic jubet dicere sibi quamnam avem viderit. Mercurius autem primum vidisse aquilam à sinistris ad dexteram volantem, dixit. Hic non ad se id attinere cùm dixisset: secundò cornicem super arbore quadam sedentem vidit: & modò superiùs aspicientem, modò ad terram declinatam, vati refert. Et is re cognita ait: Sed hæc cornix ju-

rat & coelum & terram, si tu velis, meas me recepturum boves.

Adfabulatio.

Hoc sermone uti quispiam poterit adversus virum furacem.

Canes. 41.

Habens quidam duos canes, alterum venari docuit, alterum domum servare. Caeterùm si quandò venaticus caperet aliquid, qui domum custodiebat, particeps unà cum eo erat coenae. Ægrè ferente autem venatico, & illi objiciente, quòd ipse quotidiè laboraret, ille nihil faciens suis nutriretur laboribus, respondens, ipse ait: non me, sed herum reprehende, qui non laborare me docuit, sed labores alienos comesse.

Adfabulatio.

Fabula significat adolescentes, qui nihil sciunt, haud esse reprehendendos, cùm eos parentes sic educaverint.

Maritus, & Uxor. 42.

Habens quidam uxorem, quae domesticis omnibus inimica erat, voluit scire, an etiam erga paternos domesticos ita afficeretur. Qua propter cum rationa-

bili prætextu ad suum patrem ipsam misit. Paucis verò post diebus reversa, rogavit quomodò adversus illos habuisset. Hæc verò cum dixisset: bubulci, & pastores me suspectabant: ad eam ait: Sed, ò uxor, si eos odisti, qui manè greges agunt, serò autem redeunt, quid sperare oportet in iis, quibus cum tota conversaris die?

Adfabulàtio.

Fabula significat, sic sæpè ex parvis magna, & ex manifestis incerta cognosci.

Hædus, & Lupus. 43.

Hœdus derelictus à grege, persequente lupo, conversus ad eum dixit: O lupe, quoniam credo me tuum cibum futurum, ne injucundè moriar, cane tibia primum, ut saltem. Lupo autem canente tibia, atque hœdo saltante: canes cum audivissent lupum, persecuti sunt. Hic conversus, hœdo inquit: Meritò hæc mihi fiunt: oportebat enim me, cocus cum sim, tibicinem non agere.

Adfabulatio.

Fabula significat, qui ea, quibus natura apti sunt, negligunt: quæ vero aliorum sunt, exercere conantur, in infortunia incidere.

Cancer, & Vulpes. 44.

Cancer è mari cùm ascendisset, in loco quodam pascebatur. Vulpes esuriens ut vidit, accessit, ac eum rapuit. Ille devorandus ait: Sed ego condigna patior, qui marinus cum sim, terrestris esse volui.

Adfabulatio.

Fabula significat, homines etiam qui propriis derelictis exercitiis, ea quæ nihil conveniunt, aggrediuntur, meritò infortunatos esse.

Citharœdus. 45.

Citharœdus rudis in domo calce incrustata familiariter, ut solebat, canens, & contrà resonante in se voce, existimabat valdè canorum esse. Verùm elatus super hoc, cogitavit & in theatro sese commitere oportere. Profectum verò ad se ostendendum, cum malè admodum caneret, lapidibus ipsum explosum abegerunt.

Adfabulatio.

Fabula significat, sic ex rethoribus quosdam qui in scholis putant esse ali-

quid, cum ad res publicas se conferunt, nullius pretii esse.

Fures. 46.

Fures in domum quamdam ingressi, nihil invenerunt nisi gallum, atque hoc capto abierunt. Hic ab eis occidendus rogabat, ut se dimitterent, dicens utilem esse hominibus, noctu eos ad operam excitando. Hi verò dixerunt, sed propter hoc tantò magis occidimus: illos enim excitando, furari nos non sinis.

Adfabulatio.

Fabula significat, ea maximè pravis esse adversa, quae bonis sunt beneficio.

Cornix, & Corvus. 47.

Cornix corvo invidens, quod is per auguria hominibus vaticinaretur, ob idque crederetur, uti futura prædicens; conspicata viatores quosdam prætereuntes, ivit super arborem quamdam stansque valdè crocitavit. Illis verò ad vocem conversis, & admiratis, re cognita, quidam inquit: abeamus heus nos, cornix enim est, quæ crocitavit, & augurium non habet.

Adfabulatio.

Fabula significat, eodem modo, & homines præstantioribus certantes, præter quamquòd non ad æqua perveniunt, risum quoque movere.

Cornix, & Canis. 48.

Cornix Minervæ sacrificans, Canem invitavit ad epulas. Ille verò ad eam dixit: Quid frustrà sacrificia absumis? Dea enim adeò te odit, ut ex peculiaribus quoque tibi auguriis fidem sustulerit. Cui cornix: ob id magis ei sacrifico, ut reconcilietur mihi.

Adfabulatio.

Fabula significat, plerosque ob lucrum non vereri inimicos beneficiis prosequi.

Corvus, & Serpens. 49.

Corvus cibi indigens, ut serpentem in aprico quodam loco dormientem vidit, hunc devolando rapuit. Hic cum se vertisset, atque momordisset ipsum, corvus moriturus dixit: Me miserum! qui tale reperi lucrum, quo etiam pereo.

Adfabulatio.

Fabula in virum, qui ob thesaurorum inventionem de salute periclitatur.

Monedula, & Columbæ. 50.

Monedula, in columbario quodam columbis visis benè nutritis, dealbavit sese, ivitque, ut & ipsa eodem cibo impleretur. Hæ verò donec tace-

bat, ratæ eam esse columbam, admiserunt: sed cum aliquandò oblita vocem emisisset, tunc ejus cognita natura, expulerunt percutiendo: eaque privata eo cibo, rediit ad monedulas rursùm: & illæ ob colorem, cùm ipsam non nossent, à suo cibo abegerunt, ut duorum appetens, neutro potiretur.

Adfabulatio.

Fabula significat, oportere & nos nostris contentos esse, considerantes avaritiam præterquamquòd nihil juvat, auferre sæpè, & quæ adsunt, bona.

Monedula. 51.

Monedulam cum quis cœpisset, & pedem alligasset filo suo, tradidit filio. Hæc non ferendo vinctum inter homines, ubi parumper libertatem nacta est, fugit, in suumque nidum se contulit. Circumvoluto verò ramis vinculo, evolare haud valens, cùm moritura esset, secum loquebatur: Me miseram! quæ apud homines non ferendo servitutem, incautè mea me vita privavi.

Adfabulatio.

Fabula significat, non numquàm quosdam, dum se à mediocribus student periculis liberare, in majora incidere.

Mercurius. 52.

Jupiter Mercurio jussit, ut artifici-

bus omnibus mendacii medicamentum Æmisceret. Hic, eo trito, & ad mensuram facto, ex æquo singulis miscet. Cum verò, solo relicto sutore, multum superesset medicamenti, totum acceptum mortarium ei miscuit:: atque hinc contingit artifices omnes mentiri; maximè verò omnium sutores.

Adfabulatio.

Fabula in mendaces artifices.

Jupiter. 53.

Jupiter formatis hominibus omneis illis affectus indidit, solùm indere pudorem oblitus est. Quapropter non habens undenàm ipsum introduceret, per turbam ingredi eum jussit. Hic verò primùm indignè ferens contradicebat. Vehementius verò eo instante, ait: sed ego sanè his ingredior pactis, si amor non ingrediatur: sin ingrediatur, ipse exibo quam primùm. Ex hoc sanè evenit omnia scorta inverecunda esse.

Adfabulatio.

Fabula significat, captos amore inverecundos esse.

Jupiter. 54.

Jupiter nuptias celebrans, omnia animalia accipiebat: sola verò testudine tardè profecta, admirans causam tarditatis, rogavit eam, quamobrem ipsa

ad cœnam non accesserat. Cùm hæc dixisset: domus chara, domus optima: iratus ipse, damnavit, ut domum bajulans circumferret.

Adfabulatio.

Fabula significat, plerosque homines eligere parce potiùs apud se vivere, quàm apud alios lautè.

Lupus, & Ovis. 55.

Lupus à canibus morsus, & malè affectus, abjectus jacebat. Cibi verò indigens, visa ove, rogabat, ut potum ex præterfluente flumine sibi afferret. Si enim tu mihi, inquit, dederis potum, ego cibum mihi ipsi inveniam. Illa re cognita ait: Sed si ego potum do tibi, tu & cibo me uteris.

Adfabulatio.

Fabula in virum maleficum per simulationem insidiantem.

Lepores. 56.

Lepores olim belligerántes cum aquilis, invocarunt in auxilium vulpes. Hæ autem dixerunt: Vobis axiliaremur, nisi sciremus qui vos estis, & cum quibus præliamini.

Adfabulatio.

Fabula significat, eos qui cum præstantioribus certant, suam salutem contemnere.

Formica. 57.

Quæ nunc formica, homo olim fuit. Hic agriculturæ assiduè incumbens, non erat propriis laboribus contentus, sed, & vicinorum fructus surripiebat. Jupiter autem indignatus hujus avaritia, transmutavit eum in hoc animal quæ formica appellatur. Verum cùm mutasset formam, non & affectum mutavit: nam usque nunc arva circumeundo, aliorum labores surripit, & sibi recondit.

Adfabulatio.

Fabula significat natura pravos, etsi maximè speciem transmutaverint, mores non mutare.

Vespertilio, & Mustela. 58.

Vespertilio in terram cùm cecidisset, à mustela captus est: & cùm occidendus foret; pro salute rogabat. Hac verò dicente non posse ipsum dimittere, quòd natura volucribus omnibus inimica foret, ait non avem, sed murem esse: & sic dimissus est. Postremò autem cùm iterùm cecidisset, & ab alia captus mustela; ne voraretur, orabat. Hac autem dicente, cunctis inimicam esse muribus: hic non mus, sed vespertilio sum, dicebat: & rursus dimissus est: atque ita evenit, bis mutato nomine, salutem consecutum fuisse.

Adfabulatio.

Fabula significat, neque nos in eisdem semper esse oportere, considerantes eos qui ad tempus mutantur, plerumquè pericula effugere.

Viatores. 59.

Viatores secundùm littus quoddam iter facientes, iverunt in speculam quamdam; & illic conspicati sarmenta procul natantia, navim esse magnam existimarunt: quamobrem expectarunt, tamquàm appulsura eo esset. Cùm verò à vento lata sarmenta propriùs forent, non navim ampliùs, sed scapham videre videbantur. Advectis autem illis, cùm sarmenta esse vidissent, inter se dixerunt: Ut nos igitur frustrà; quod nihil est, expectabamus?

Adfabulatio.

Fabula significat nonnullos homines, qui ex improvisò terribiles esse videntur, cùm periculum feceris, nullius esse pretii inveniri.

Asinus sylvestris. 60.

Asinus sylvestris asino viso domestico in loco quodam aprico, profectus

ad ipsum, beatum dicebat & corporis habitudine, & cibi perceptione. Deindè verò cùm vidisset eum ferentem onera, & agasonem retrò sequentem, & baculis ipsum percutientem, ait: Ast ego non ampliùs beatum te existimabo: video enim non sine magnis malis habere te fœlicitatem.

Adfabulatio.

Fabula significat non esse æmulanda lucra, in quibus insunt pericula & miseriæ.

Asini. 61.

Asini olim, propterea quòd assiduè onera ferrent, & fatigarentur, legatos miserunt ad Jovem, solutionem laborum petentes. Hic autem ostendere ipsis volens id non posse fieri, ait: tunc eos liberatum iri laboribus, cùm mingendo fluvium fecerint. At illi eum verum dicere existimantes, ex illo, & nunc usque, ubi aliorum urinam viderint asinorum, illic & ipsi circumstando mingunt.

Adfabulatio.

Fabula significat, unicuique quod fatale est, incurabile esse.

Asinus, & Vulpes. 62.

Asinus indutus pelle leonis vagabatur, reliqua bruta perterrendo. Cæterùm visa vulpe tentavit & hanc perterrefacere. Hæc autem (casu enim ipsius voce audiverat) ad ipsum ait: compertum habeto, quòd & ego te timuissem, nisi rudentem audivissem.

Adfabulatio.

Fabula significat nonnullos indoctos, qui iis, qui extrà sunt, aliquid esse videntur, ex sua linguacitate redargui.

Asinus, & Ranæ. 63.

Asinus ligna ferens, pertransibat paludem quandam. Lapsus autem, ut decidit, nec surgere posset, lamentabatur

ac suspirabat. Ranae autem, quae erant in palude, auditis suspiriis, heus tu dixerunt, & quid faceres, si tanto hic tempore, quanto nos fuisses, cùm, quia paululum cecidisti, sic lamentaris?

Adfabulatio.

Hoc sermone uti quispiam poterit in virum segnem, qui ob minimos quosque labores tristatur, cum ipse majoribus facilè resistat.

Asinus, & Corvus. 64.

Asinus, ulcerato dorso, in prato quodam pascebatur. Corvo autem insidente sibi, & ulcus percutiente, asinus rudebat, ac saltabat. Sed agasone procul stante, ac ridente, lupus praeteriens, ipsum vidit, & dixit: Miseri nos!

quos si tantùm viderit, persequitur, huic autem, & arridet.

Adfabulatio.

Fabula significat, maleficos homines si tantùm appareant, dignosci.

Asinus, & Vulpes. 65.

Asinus, & Vulpes, inita inter se societate, exiverunt ad venationem. Leo verò cùm occurrisset ipsis, vulpes imminens periculum videns, profecta ad leonem, tradituram ei asinum pollicita est, si sibi impunitatem promiserit. Qui cum dimissuram eam dixisset: illa, adducto asino in casses quosdam, ut incideret, fecit. Sed leo videns illum fugere minimè posse, primùm vulpem comprehendit: deindè sic ad asinum versus est.

Adfabulatio.

Fabula significat, eos, qui sociis insidiantur, sæpè & seipsos nescios perdere.

Gallina, & Hirundo. 66.

Gallina, serpentis ovis inventis, diligenter calefacta, excludit. Hirundo autem cum eam vidisset, ait: O demens, quid hæc nutris? quæ cum excreverint, à te prima injuriam auspicabuntur?

Adfabulatio.

Fabula significat, implacabilem esse pravitatem, licèt afficiatur maximis beneficiis.

Camelus. 67.

Cùmprimum visus est Camelus, homines perterriti, & magnitudinem admirati, fugiebant. Ubi verò procedente tempore cognoverunt ipsius mansuetudinem, confisi sunt eousquè, ut ad eum accederent. At intellecto paulopost belluæ non inesse bilem, eo contemptus iere, ùt fræna ei imponerent, & pueris agendam traderent.

Adfabulatio.

Fabula significat, terribiles res consuetudine contemptibiles fieri.

Serpens. 68.

Serpens à multis hominibus pessundatus, Jovem postulavit. Jupiter autem ad eum dixit: Si, qui prior conculcavit, pupugisses, nequaquam id facere secundus aggressus fuisset.

Adfabulatio.

Fabula significat eos, qui priùs invadentibus resistunt, aliis formidolosos fieri.

Columba. 69.

Columba siti correpta, ut vidit quodam in loco poculum aquæ depictum, verum rata, atque multo elata impetu, inscia in tabulam offendit, usque adeò, ut & pennis ipsius perfractis in terram deciderit, atque à quodam occurrentium capitur.

Adfabulatio.

Fabula significat, nonnullos homines, ob vehementes alacritates inconsultò res aggredientes, injicere sese in perniciem.

Columba, & Cornix. 70.

Columba in columbario quodam nutrita, fœcunditate superbiebat. Cor-

nix verò ea audita, ait: Heus tu, desine hac re gloriari, nam quò plures paris, eo plus mœroris accumulas.

Adfabulatio.

Fabula significat, ex famulis quoque eos esse infelicissimos, qui in servitute multos filios faciunt.

Dives. 71.

Dives duas habens filias, altera mortua, præficas conduxit. Cum verò altera filia dixisset: Ut nos miseræ! ipsæ, ad quas pertinet luctus, lamentari nescimus: hæ verò non necessariæ, sic vehementer plangunt; mater ait: Ne mirare filia, si hæ ita lamentantur, nam nummorum gratia id agunt.

Adfabulatio.

Fabula significat, nonnullos homines ob avaritiam non vereri alienis calamitatibus quæstum facere.

Pastor. 72.

Pastor, actis in quercetum quoddam ovibus, strata sub quercu veste, ascendit, & fructum decutiebat. Oves verò inter edendum glandes; nescie, & vestes unà devorarunt. At cùm Pastor descendisset; ut quod erat actum, vidit: O pessima, ait, animalia, vos cæteris vellera ac vestes præbetis, à me verò qui vos nutrio, & vestem surripitis.

Adfabulatio.

Fabula significat, plerosque homines ob dementiam eos, qui nihil attinent, beneficio afficere, in domesticos mala operari.

Bubulcus. 73.

Bubulcus armentum taurorum pascens, amissit vitulum, lustrando omnem solitudinem, indagando moram traxit. Ubi invenire nihil potuit, precatus est Jovem, si furem, qui vitulum cœpit, ostenderit, hœdum in sacrificium oblaturum. Cæterùm proficiscens in quercetum quoddam, invenit à leone devorari vitulum. Trepidus igitur, & perterrefactus, elevatis manibus suis in coelum, ait: O domine Jupiter, pro-

miseram tibi hœdum me daturum esse, si furem invenirem: nunc taurum tibi recipio sacrificaturum, si hujus manus effugero.

Adfabulatio.

Fabula in homines infortunatos, qui dum quidpiam amiserint, precantur, ut inveniant, cùm invenerint, quærunt effugere.

Aquila. 74.

Super petram aquila sedebat, leporem captura. Hanc autem quidam percussit sagitta, quæ intra ipsam ingressa est, sed crena cum pennis ante oculos stabat. Quam cùm vidisset: et hoc mihi altera mœstitia, quòd propriis pennis inteream.

Adfabulatio.

Fabula significat, durum esse cùm quis à suis pericula patiatur.

Vermis, & Vulpes. 75.

Qui sub cœno cælabatur vermis, super terram egressus, dicebat omnibus animalibus: Medicus sum medicaminum doctus, qualis est Pæon deorum medicus. Et quomodò, ait vulpes, alios curans, te ipsum claudum non curas?

Adfabulatio.

Fabula significat, nisi præsto experientia fuerit, omne verbum inane esse.

Gallina Auripara. 76.

Gallinam quis habens ova aurea parientem, ratus intra ipsam auri massam inesse, occisam, aliis Gallinis similem reperit. Hic multum sperans invenire divitiarum, & exiguis illis privatus est.

Adfabulatio.

Fabula significat, oportere contentum esse præsentibus, & fugere inexplebilitatem.

Lupus, & Vetula. 77.

Lupus esuriens circuibat quærendo cibum. Profectus autem ad locum quemdam, audivit lugentem puerulum, eique dicentem anum: Desine plorare, sin minùs, hac hora tradam te lupo. Ratus igitur lupus seriò loqui aniculam, ex-

pectabat ad multam horam. Sed cùm advenisset vespera, audit rursùs anum blandientem puerulum, ac dicentem: si venit lupus huc, interficiemus eum, fili. His auditis lupus eundo dicebat: in hoc tugurio aliud dicunt, aliud faciunt.

Adfabulatio.

Fabula in homines, quorum facta verbis non respondent.

De Culice, & Leone. 78.

Culex ad leónem accedens, ait: neque timeo te, neque fortior me es: minus mihi adesse virium ideò existimas, quòd laceres unguibus, & dentibus mordeas? hoc & fœmina cum viro pugnans facit. Ego verò longè sum te fortior. Si verò vis, veniamus ad pugnam. Et cum tuba cecinisset, culex inhæsit mordens circa nares ipsius leonis genas. Leo autem propriis unguibus dilaniavit se ipsum, donec indignatus est. Culex autem victo leone, cùm sonuisset tuba, & epinicium cecinisset, evolavit: araneæ verò vinculo implicitus, cùm devoraretur, lamentabatur, quod cum maximis pugnans à vili animali aranea occideretur.

Adfabulatio.

Fabula in eos, qui prosternunt magnos, & à parvis prosternuntur.

GULIELMUS CANONICUS,

D. Aurelii Agustini Florentino suo, Ilustri Baroni Iselstieno S. D.

Fabulas Æsopi cùm ex oratione ligata in solutam vertissem; tibi florentissime Florenti dicare placuit: quàm enim sis animans litterarum ex meo Antonio viro litteratissimo facilè intelligo. Nam cum tu quidem, quòd eruditum scires, accivisti, & is tui amantissimus est, cùm ob alia quædam, tùm ob amorem tuum erga litteratos. Neque illud præterire debeo, me quoque à te vehementer amari, & te commendante, magistro Antonio succensum desiderio nostri. Apprimè sanè dicere solet, qui genere sit illustris, eum esse amicum, & familiarem litterarum, quæ, ut cætera commoda earum sileam, vel solæ adeò faciunt immortalem. Erit autem harum fabularum lectio tibi, ut opinor, utilis: quippe ubi multa ad benè vivendum apposita invenies, grata certè earum lectio, & jucunda non esse non potest. Hacte-

nùs autem eas illis, qui alias complures scripserint, fuisse neglectui, satis miror: nec equidem tamen scripturus fuissem, ni, & Titus Livius harum in historia meminisset, & Flaccum nostrum in epistola usum viderem, & Quintilianum Institutionum libris utendum suadere cernerem. Sed satis jam exordii. Illud te admonitum velim, ne sis inscius, animantes, quæ jam mutæ sunt, olim fuisse loquaces. Vale, & me, ut facis, ama.

De Gallo Gallinaceo. I.

Gallus gallinaceus dum vertit sterquiliarum, offendit gemmam. Quid inquiens, rem sic nitidam reperio? Si gemmarius reperisset, nihil esset eo letius, ut qui pretium sciret. Mihi quidem nulli est usui, nec magni æstimo; imò equi-

dem omnibus gemmis granum hordei malim.

Adfabulatio.

Per gemmam, artem sapientiamque intellige: per gallum, hominem stolidum & voluptuarium. Nec stolidi artes liberales amant, cùm usum earum nesciant, nec voluptarius, quippè cui una placeat voluptas.

De Lupo, & Agno. 2.

Lupus ad caput fontis bibens, videt agnum procùl infrà bibentem: accurrit, agnum increpitat, quòd turbarit fontem. Trepidare agnum, supplicare, ut parcat innocenti: sed quandò longè infrà biberit, potum lupi ne potuisse quidem turbare; nedùm voluisse: lupus contrà intonat: nihil agis sacrilege semper obes: pater, mater, omne tuum invisum genus sedulò mihi adversatur. Tu mihi dabis hodiè pœnas.

Adfabulatio.

Vetus dictum est: ut canem cædas, facilè inveniri baculum. Potens, si libet nocere, facilè capit nocendi causam: satis peccavit, qui resistere non potuit.

De Mure, & Rana. 3.

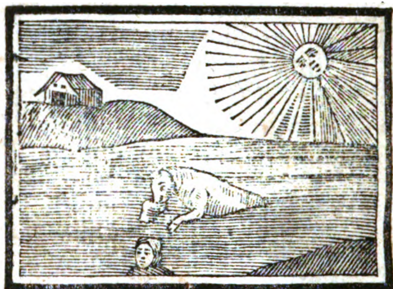

Bellum gerebat mus cum rana; de paludis certabatur imperio. Pugna erat vehemens, & anceps: mus callidus sub herbis latitans, ex insidiis ranam aderitur. Rana viribus melior, pectore, & insultu valens, aperto marte hostem lacessit. Hasta utrique erat juncta. Quo certamine procùl viso, milvus adproperat: cumque præ studio pugnæ neuter sibi cavet, utrumque bellatorem milvus rapit, ac laniat.

Adfabulatio.

Itidem evenire solet factiosis civibus, qui accensi libidine dominandi, dum inter se certant fieri magistratus, opes suas, plerumquè etiam vitam, in periculo ponunt.

De Cane, & Umbra. 4.

Canis transnans fluvium, ritu vehebat carnem. Splendente Sole, ita ut fit umbra carnis lucebat in aquis, quam ille visam avidè captans, quod in faucibus erat perdidit. Itaque tùm rei, tùm spei jactura perculsus, primùm stupuit: deindè animum recipiens, sic elatravit: miser! deerat cupiditati tuæ modus? satis, superque erat, ni desipuisses. Jam per tuam stultitiam minùs nihilo tibi est.

Adfabulatio.

Monemur hac fabella modestiæ, monemur prudentiæ; ut & cupiditati sit modus, ne certa pro incertis amittamus. Astute Terentianus Sannio ait: ego spem pretio non emo.

De Leone, & quibusdam aliis. 5.

Cum ove, ac quibusdam aliis pepigerat leo venationem fore communem. Itur venatum: capitur cervus: partiuntur. Singulas singulis partes tollere, ut convenerat, incipientibus, leo rugit; unà, inquiens, pars mea est, quia sum dignissimus: altera itidem mea est, quia viribus præstantissimus: porrò quia in capiendo cervo plùs sudaverim, vindico tertiam. Quartam denique partem ni concesseritis, actum est dè amititia. Socii, hoc audito, discedut vacui & taciti, non ausi mutire contra leonem.

Adfabulatio.

Rara semper fuit fides: apud hoc sæculum rarior est; apud potentes & est,& fuit semper rarissima. Quocirca satius est, ut vivas cum pari. Qui enim cum potentiore vivit, necesse habet sæpè de suo jure concedere: cum æquali æquale tibi jus erit.

De Lupo, & Grue. 6.

Lupo voranti ovem,fortè, ossa hæsère in gula. Ambit, orat opem, opitulatur nemo.Omnes dictitant tullisse eum pretium voracitatis. Tandem blanditiis multis, pluribusque promissis, gruem inducit, ut collo longissimo in gulám

inserto, os infixum eximeret. Petenti autem præmium, illusit: inepta, inquit, abi: non sat habes, quòd vivis? vitam debes mihi: si libuisset, licuit præmordere collum tuum.

Adfabulatio.

Tritum est, perire, quod facis ingrato.

De Rustico, & Colubro. 7.

Rusticus repertum in nive colubrum frigore propè enectum, domum tulit, abjecit ad focum. Coluber ab igne *vim* utrinque recipiens, deindè flammam non ferens, omne tugurium sibilando infecit. Accurrit rusticus, correpta sude, verbis, verberibusque cum eo injuriam expostulat. Num hanc referat gratiam? num vitam erepturus sit illi, qui vitam ipsi dederit? *Adfabulatio.*

Fit interdum, ut obsint tibi quibus tu profueris: & malè de te mereanturii, de quibus tu benè sis meritus.

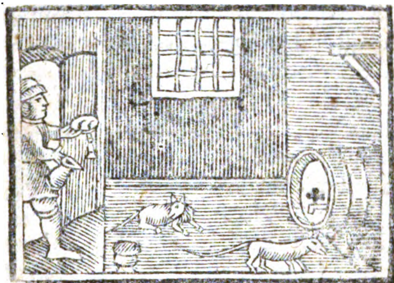
De Apro, & Asino. 8.

Dum iners asinus irrideret aprum, ille indignans, frendebat. Malum quidem ignavissime fueras meritus; sed etiam si tu pœna fueras dignus, tamen ego indignus, qui à te pœnas sumam. Irride tutus, impunè tibi licet: tutus enim es ob inertiam. *Adfabulatio.*

Demus operam, cum indigna nobi

audimus, aut patimur, ne indigna nobis dicamus, aut faciamus. Mali enim, & perditi plerumque gaudent, si quispiam bonorum eis resitat, magni pendunt haberi se dignos ultione. Imitemur equos & magnas bestias, qui ob latrantes caniculos cum contemptu praetereunt.

De Mure urbano, & Mure rustico. 9.

Libitum est urbano muri deambulare rus. Vidit hunc mus rusticus, invitat, apparatur, itur coenatum. Depromit rusticus quidquid posuerat in hiemem, & exhaurit omne penu, ut tanti hospitis expleat lautitiam. Urbanus tamen frontem corrugans, ruris damnat inopiam, urbis subinde laudat copiam. Remeans ducit secum in urbem rusticum, ut quae verbis jactitarat, re comprobaret,

Ineunt convivium, quod urbanus splendidè comparārat. Inter epulandum auditur in sera murmur clavis: trepidare illi, & fugitare fugitando. Rusticus & insuetus, & loci ignarus ægrè se tueri. Discedente famulo, redit urbanus ad mensam, vocat rusticum: ille vix tandem metu deposito prorepit. Ivit autem ad pocula; urbanum perconctatur, num hoc periculum crebrum sit? Respondit ille: quotidianum esse, oportere contemni. Tum rusticus: quotidianum, inquit? Meherele istæ dapes plus fellis, quam mellis sapiunt. Equidem malo cum securitate meam inopiam, quam cum tali anxietate istam copiam.

Adfabulatio.

Divitiæ præseferunt quidem voluptatem, sed si introspicias, habent pericula, & amaritudinem. Eutrapelus cum inimicis suis quammaximè nocere vellet, divites eos faciebat: dictitans ita se eos ulcisci, quippè accepturos cum divitiis ingentem sarcinam curarum.

De Aquila, & Cornicula. 19.

Aquila nacta cochleam, non vi, aut arte quivit eruere piscem. Accedens cornicula dat consilium. Suadet subvolare, & è sublimi cochleam concha præcipitare, sic enim fore, ut in saxa

frangatur. Humi manet cornicula, ut præstoletur casum: præcipitat aquila, frangitur testa, subripitur piscis à cornicula; dolet elusa aquila. *Adfabulatio.*

Noli quibusvis habere fidem; & consilium, quod ab aliis acceperis, fac inspicias. Multi enim consulti, non suis consultoribus, sed sibi consulunt.

De Corvo, & Vulpecula. II.

Prædam nactus strepitat in ramis corvus. Videt vulpecula gestientem accurrit: Corvum, inquit, plurima salute impertit vulpes. Sæpe numerò audieram famam esse mendacem, jam re ipsa experior. Nam ut hàc forte jam prætereo, suspiciens te in arbore, advolo culpans famam. Fama enim est, te nigriorem pice esse, et video candidiorem nive. Meo sanè judicio cygnos vincis, & hedera for-

mosior alba est. Quod si ut plumis, ita & voce excellis, omnium avium equidem te dixerim reginam. Hac assentatiuncula illectus corvus, ad canendum apparat: apparanti verò è rostro excidit caseus, quo correpto, vulpecula cachinum tollit, tùm demùm miserum corvum pudet, pigetque sui: & jactura rei mista pudore dolet. *Adfabulatio.*

Nonnuli sic avidi laudis sunt, ut cum suo probo & damna ament assentatorem. Ejusmodi homunciones prædæ sunt parasitis. Quòd si vitaveris jactantiam, facilè assentatorum pestiferum genus vitaveris. Si tu voles esse Thraso nusquam deerit Gnatho.

De Leone senectute confecto. 12.

Leo, qui in juventute complures sua ferocitate fecerat inimicos, in senec-

tute exsolvit pœnas. Reddunt talionem bestiæ. Dente aper, cornu petit taurus. In primis asellus, vetus ignaviæ nomen cupiens abolere, verbis & calcibus strenue insultat. Tum gemebundus leo: hi, quibus olim nocui, jam vicissim nocent, & meritò. Sed hi quibus aliquandò profui, jam vicissim non prosunt; imò etiam immeritò obsunt. Stultus fui, qui multos fecerim inimicos: stultior, qui falsis amicis confisus fuerim.

Adfabulatio.

In secundis rebus non efferaris, non sis ferox. Nam si vultum mutarit fortuna ulciscentur, quos læsisti. Et inter amicos fac habeas discrimen. Sunt enim, quidam amici non tui, sed mensæ tuæ, & fortunæ tuæ. Quæ quidem fortunæ simul ac mutata erit, & illi mutabuntur. Et bene tecum actum erit, si non inimici fuerint. Meritò queritur Ovidius.

En ego non paucis quondam munitus amicis
Dum flavit velis aura secunda meis
Ut verò nimboso tumuerunt æquora vento,
In mediis, lacera puppe, relinquor aquis.

De Cane, & Asino. 13.

Dum blandiretur canis hero & familiæ: herus, & familia canem demul-

cent. Asellus id videns, altiùs gemit, cœpit eum pigere suæ sortis, iniquè putat comparatum: canem gratum esse cunctis, pascique de mensa herili, idque otio, ludoque consequi: sese contrà portare clitellas, cædi flagello, numquàm otiosum esse, & cunctis tamen odiosum. Si hæc fiant blanditiis, eam artem, quæ tàm utilis sit, statuit sectari. Igitur quodam tempore redeunti domum hero, rem tentaturus, procurrit obviam, subsiliit, pulsat ungulis, exclamante hero, accurrère servi: & ineptus asellus, qui se urbanum credidit, fuste vapulatur.

Adfabulatio.

Non omnia possumus omnes, (ut ait Virgilius in Bucolicis): nec omnes omnia decent: id quisque velit, id tentet, quod possit. Non simus asinus lyrarum, vel liyræ. Sic autem Boetius: asinus ad lyram positus, repugnante natura irritus est labor. Tu nihil, invita, facies, dicesve, Minerva, *teste Horatio.*

De Leone, & Mure. 14.

Leo æstu, cursuque defessus, sub umbrà fronde super viridi quiescebat: murium autem grege tergum ejus percurrente, experrectus, unum è multis comprehendit. Supplicat captivus, in-

dignum se esse, cui leo irascatur, clamitat; reputans ille in necè tantillæ bestiolæ nihil esse laudis, captivum dimittit. Nec verò ita multo post, leo fortè dum per saltum currit, incidit in plagas, rugire licet, exire non licet. Rugientem miserabiliter leonem mus audit, vocem agnoscit, repit in cuniculos, laqueorum quærit nodos, quæsitos invenit, inventos corrodit, leo è plagis evadit.

Adfabulatio.

Hæc fabella suadet potentibus clementiam. Etenim, ut sunt res humanæ instabiles: egent interdùm ipsi potentes ope humillimorum. Quare vir prudens, & si potest, timebit vel ulli hominum nocere alteri, valde disipit. Quid ita? Quia etsi jam potentia fretus neminem metuis, forsàm olim erit, ut metuas. Constat enim evenisse claris, magnisque regibus, ut vilium homuncionum vel gratia indiguerint, vel iram metuerint.

De Milvo ægroto. 15.

Lecto decumbebat milvus. Jam fermè moriens matrem orat precatum ire deos. Mater respondet, nil opis illi sperandam à diis, quorum sacra, & aras suis rapinis toties violasset.

Adfabulatio.

Decet venerari Superos. Illi enim pios juvant, impios aversantur in foelicitate neglecti, in miseria non exaudient. Quare in secundis rebus sis eorum memor, ut in adversis rebus præsentes sint, vocati.

De Hirundine, & aliis Aviculis. 16.

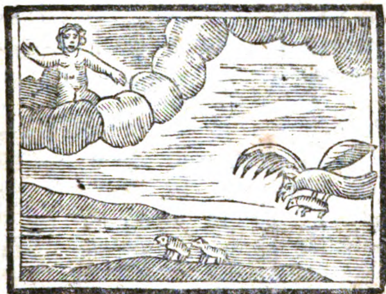
Cumprimùm cœptum est seri linum, hirundo suadet aviculis impedire sementem, dictitans sibi fieri insidias. Irrident illæ, stultam vatem hirundinem vocant. Surgente jam lino, & virescente, rursùs monet evellere sata. Iterùm irrident. Maturescit linum, hortatur populari segetem. Cùm ne tunc quidem consulentem audirent, hirundo, avium cœtu relicto, hominis sibi conciliat amicitiam. Init cum eo fœdus, cohabitat, cantu demulcet: cæteris avibus è lino fiunt retia, & laquei.

Adfabulatio.

Multi nec ipsi consulere sibi norunt, nec rectè consulentem audiunt. Sed cum in periculis sunt, & damnis, tum demùm sapere incipiunt, & suam damnare socordiam. Tum sat, superque consilii est. Hoc, inquiunt, & illud factum

oportuit. Sed præstat esse Prometheum, quàm Epimetheum. Fuere hi Fratres, nomina sunt Græca :- alteri consilium ante rem fuit : alteri post rem quod declarat interpretatio nominum.

De Ranis, & earum Rege. 17.

Gens ranarum cùm esset libera, Jovi supplicabat dari regem. Ridet Jupiter vota ranarum; illæ tamen iterùm atque iterùm instare, donec ipsum perpellerent. Dejicit ille trabem, ea moles ingenti fragore quassat fluvium : territæ silent ranæ, regem venerantur. Accedunt pedetentim propriùs, tandem abjecto metu insultant, & desultant: iners rex lusui est, & contemptui. Lacessunt rursùm Jovem, orant regem dari, qui

ınus sit. Dat Jupiter ciconiam. Ea treauè perambulans paludem, quidranarum obvium fit, vorat. De hu- igitur sævitia ranæ frustrà questæ , Jupiter non audit, nam & hodiè ıc queruntur. Vesperi enim ciconia tum eunte, & antris egressæ, ranlulatu murmurant, sed surdo ca- . Vult enim Jupiter, ut quæ regem entem sint deprecatæ, jam ferant mentem.

Adfabulatio.

ꝛrindè atque ranis evenire solet pleuæ, si regem paulo mansuetiorem t, ignavum, inertem esse causatur, t aliquandò contingere sibi virum. :rà, si quandò nacta est regem stre- a, hujus sævitiam damnat, prioris ıt clementiam, sive quòd semper entium nos pœnitet, sive verum erbum: nova veteribus non quod ıt potiora.

)e Columbis, & earum Rege Accipitre. 18.

lumbæ olim bellum gessere cum ›, quem ut expugnarent, delege- regem accipitrem. Ille rex factus, m agit non regem. Non segniùs ac s rapit, ac laniat. Pœnitet colum-

bas incœpti, satius fuisse putantes, pati bella milvi, quam tyrannidem accipitis.

Adfabulatio.

Neminem suæ sortis nimiùm pigeat, nihil est (teste Flacco) ab omni parte beatum. Equidem meam sortem, modo tolerabilis sit, mutari non optem. Multi nova sorte quæsita, veterem rursus optarunt. Ita plerique ingenio sumus omnes, ut nosmet nostri pœniteat.

De Fure, & Cane. 19.

Furi aliquandò panem (ut sileat) porrigenti, respondit canis: insidias tuas novi, panem das, quòd desinam latrare: sed ego tuum munus odi, quippe, si ego tulero panem, tu ex his tectis cuncta portabis.

Adfabulatio.

Cave, ne parvi commodi causa amittas magnum; cave, cuivis homini fidem habeas. Sunt enim, qui dolo non tantum benignè dicunt, sed & benigne faciunt.

De Lupo, & Sucula. 20.

Parturiebat Sucula, pollicetur Lupus se custodem fore fœtus. Respondit puerpera lupi obsequio se non egere: si velit pius haberi, si cupiat gratum facere, longiùs abeat. Lupi enim officium constare non præsentia, sed absentia.

Adfabulatio.

Non sunt cuncta credenda cunctis. Multi suam operam pollicentur non tui amore, sed sui, suum quærentes commodum, non tuum.

De Partu Montium. 21.

Olim rumor erat parturire montes. Homines accurrunt, circumsistunt, monstrui quippiam non sine pavore expectantes: pariunt tamden montes, exit mus. Tum omnes risu emori.

Adfabulatio.

Hanc fabellam tangit Horatius: Parturiunt montes, inquit, nascetur ridiculus mus. Notat autem jactantiam: jactabundi enim cum magna profitentur, & ostentant, vix parva faciunt. Quapropter Trasones illi jure sunt materia joci, & scommatum. Vetat item hæc fabella magnos timores. Plerumquè enim gravior periculo est, periculi metus; imò ridiculum est, quod metuimus.

De Cane vetulo, qui ab hero contemnitur. 22.

Canem venaticum, qui jam senuerat, instigat herus, frustrà hortatur, tardi sunt pedes, non properat. Prehenderat feram, fera edentulo elabitur. Increpitat herus verbere, & verbo. Canis respondet, debere sibi jure ignosci, jam senuisse; at juvenem fuisse strennum. Sed, ut video, inquit, nil placet sine fructu. Juvenem amasti; senem odisti. Amasti prædabundum; odisti tardum edentulum. Sed si gratus esse, quem olim juvenem frugis causa dilexisti, senem fructuosæ juventutis gratia diligeres.

Adfabulatio.

Rectè canis: nam teste Nasone.

Nil, nisi quod prodest, carum est: en detrahe menti.
Spem fructus avidæ, nemo petendus erit.

Præteriti commodi nulla est memoria: futuri autem gratia non magna: præsentis commodi summa.

Turpe quidem dictu, sed si modò vera fatemur,
Vulgus amicitias utilitate probat. lib. 2. Ponti. Epist. 3.

De Leporibus inaniter timentibus. 23.

Sylva insolito mugiente turbine; trepidi lepores rapidè occipiunt fugere. Fugientes, cum obsisteret palus, stetere anxii, utrinque comprehensi periculis. Quòque majoris esset incitamentum timoris, vident in palude mergi ranas. Tum ex leporibus unus prudentior cæteris, ac dissertior: quid inquit, inaniter timemus? Animo opus ést. Corporum quidem agilitas nobis est, sed animus deest. Hoc periculum turbinis non fugiendum, sed est contemnendum.

Adfabulatio.

Omni in re opus est animo. Jacet virtus sine confidentia. Confidentia enim dux, & regina virtutis est.

De Hædo, & Lupo. 24.

Capra cùm esset pastum itura, hœdum domi concludit, monens aperire nemini, dum redeat ipsa. Lupus, qui id procùl audierat, post matris discessum pulsat fores, voce caprissat, jubens recludi. Hœdus dolos præsentiens: non aperio, inquit, nam etsi vox caprissat tamen equidem per rimulas lupum video.

Adfabulatio.

Obedire parenti filios, ipsis est utile, & juvenem seni decet auscultare.

De Cervo, & Ove. 25.

Cervus coram lupo ovem ream facit, modium tritici debere clamitans. Ovis

debiti quidem erat inscia, tamen ob lupi præsentiam spondet se daturam: indicitur solutioni dies. Dies adest, monet cervus ovem. Illa it inficias. Quod enim promiserit, excusat factum in metu, & præsentia lupi: Votum extortum non esse servandum.

Adfabulatio.

Sententia juris est: vim vi repellere licet. Ex hac fabella nova quædam nascitur: fraudem fraude refellere licet.

De Rustico, & Angue. 26.

Rusticus quidam nutrierat anguem. Iratus aliquandò bestiam petit securi. Evadit illa non sine vulnere. Posteà rusticus deveniens ad paupertatem, ratus est id infortunii propter anguis injuriam sibi accidere. Igitur supplicat angui, ut redeat. Ille ait ignoscere se, sed redire nolle. Neque enim fore securum cum rustico, cui tanta sit domi securis. Livorem vulneris desiisse, superesse tamen memoriam.

Adfabulatio.

Ille, qui semel fidem solvit, iterùm habere fidem vix est tutum: injuriam quidem donare, id sanè misericordiæ est: cavere autem sibi, & decet, & prudentia est.

De Vulpecula, & Ciconia 27.

Vulpecula vocarat ciconiam ad cœnam; obsonium in mensam effundit: quòd, cùm liquidum esset, ciconia frustrà rostro tentante, vulpecula lingit. Abit elusa avis, pudet, pigetque, injuriæ. Post plusculum dierum redit: invitat vulpeculam. Vitreum vas situm erat plenum belli obsonii. Quod quidem vas cùm esset arcti gutturis, vulpeculæ obsonium licuit videre, & esurire, gustare non licuit: ciconia rostro facilè exhausit.

Adfabulatio.

Risus risum, jocus jocum, dolus dolum, fraus meretur fraudem.

De Lupo, & Capite picto 28.

Lupus in officina sculptoris caput hu-

manum repertum versat; miratur, sentiens id, quod erat, nihil habere sensus. O pulchrum, inquit caput! est in te artis multum, sed sensus nihil.

Adfabulatio.

Externa pulchritudo si adsit grata est: sin alterutra carendum est, præstat externa, quàm interna careas: illa enim sine hac interdùm incurrit odium, ut stolidus eò sit odiosior, quò formosior.

De Graculo, 29.

Graculus ornavit se plumis pavonis: deinde pulchellus sibi visus fastidito genere suo, contulit se ad pavonum genus. Illi tandem intellecta fraude, stolidam avem coloribus nudarunt, & plagis affecerunt.

Horatius hanc fabellam primo epistolarum libro narrat de corniculâ. Ait eam olim adornatam, collectis quæ avibus exciderant, plumis, post ubi unaquæque avium suam plumam decerpsit, ridiculam fuisse.

Ne si fortè suas repetitum venerit olim
grex avium plumas, moveat cornicula risum,
Furtivis nudata coloribus.

Adfabulatio.

Notat hæc figura eos, qui se gerunt

æquo sublimiùs, quibus cum vivunt, qui & ditiores sunt, & magis nobiles: quare sæpe inopes fiunt, & sunt ludibrio. Probè Juvenalis movet. E cœlo descendit: nosce te ipsum.

De Musca, & Formica. 30.

Musca altercabatur cum formica se nobilem: illam ignobilem: se volitare illam repere: se versari in tectis illam cavernis latere, segetem rodere, aquam bibere: se splendidè epulari (jactitabat), & hæc tamen otio nancisci. E regione formica se non ignobilem esse, sed suis natalibus contentam: muscam vagam esse, se stabilem: sapere formicæ grana & frumenta: quòd muscæ pastilli, & rivi: atque hæc se non segni otiò, at strenua opera nancisci. Porrò formicam lætam esse & tutam, charam omnibus, exemplar denique laboris: muscam anxiam cum periculo esse, cunctis infestam, cunctis invisam, exemplar denique segnitici. Formicam hyemis memorem, alimenta reponere: muscam in diem vivere; hyeme, aut esurituram, aut certe morituram.

Adfabulatio.

Qui pergit, quæ vult, dicere: quæ non vult, audiet. Musca si benè dixis-

set, benè audisset. Assentior autem formicæ: videtur enim optabilior vita obscura cum securitate, quam cum periculo splendida.

De Rana, & Bove. 31.

Rana cupida æquandi bovem, se distendebat. Filius hortabatur matrem cœpto desistere. Nihil enim esse ranam ad bovem. Illa secundò intumuit: clamitat natus: crepes licèt, mater, bovem nunquàm vinces, tertiò autem cùm intumuisset, crepuit.

Adfabulatio.

Cuique sua dos est. Hic forma, ille viribus, hic opibus, ille pollet amicis. Unumquemque suo docet esse contentum. Valet ille corpore, tu ingenio quocirca quisque semet consulat, ne invideat superiori; quod miserum est: nec, quod stultitia est: certare optet.

De Equo, & Leone. 32.

Venit ad equum comedendum leo, carens autem præ senecta viribus, meditari cœpit artem. Medicum se profitetur; verborum ambage equum moratur. Hic dolo dolum, artem opponit arti. Fingit se nuper in loco spinoso purpugisse pedem, orat, ut inspiciens sentem medicus educat. Paret leo. At

equus quanta potuit vi, calcem leoni impingit, & se continuò conjicit in pedes. Leo vix tandem ad se rediens (ictu enim propè exanimatus fuerat) pretium, inquit, fero ob stultitiam, & is jure effugit: dolum enim dolo ultus est.

Adfabulatio.

Odio digna est simulatio, & simulatione capienda: non est timendus hostis, qui hostem praesefert, sed qui, cum hostis sit benevolentiam stimulat; is demùm timendus, & odio dignissimus.

De Equo, & Asino. 33.

Equus phaleris, sellaque exornatus cum ingenti hinnitu per viam currebat. Currenti autem onustus asellus fortè obstabat: equus ira fremebundus,

& frena ferox spumantia mandens. Quid inquit, tarde, ignaveque obsistis equo! Cede, inquam, aut proculco te pedibus; asellus contra rudere non ausus, cedit tacitus; Equo autem provolanti, & cursum intendenti crepat inguem. Tum cursui, & ostentui inutilis, ornamentis spoliatur, dein carrucario venditur. Videt posteà cum carro venientem asellus, & affatur: heus bone vir, quid istuc ornati est? Ubi aurata sella? Bullata cingula? Ubi nitidum frenum? Sic amice necesse fuit evenire superbienti.

Adfabulatio.

Plerique in secundis rebus elati sunt, nec sui memores, nec modestiae. Sed quia prosperitate insolescunt, adversitatem incurrunt. Eos qui foelices videntur, monuerim esse cautos. Etenim si rota fortunae circumacta fuerit, sentient miserrimum genus infortunii esse, fuisse foelicem. Accedet ad cumulum infoelicitatis id quoque mali: contemnentur ab iis, quos ipsi contempsere, & illudent eis ii, quos ipsi risere.

De Avibus, & Quadrupedibus. 43.

Avibus pugna erat cum quadrupedibus. Utrinquè spes, utrinquè metus, utrinquè erat periculum: vespertilio autem relictis sociis defecit ad hostes. Vincunt aves, duce & auspice aquila. Transfugam verò vespertilionem damnant, uti ne ad aves unquàm illi sit reditio, uti nec luce unquàm sit volatus. Hæc causa vespertilioni est, ut non nisi noctu, volet.

Adfabulatio.

Qui cum sociis adversitatis & periculi particeps esse renuit, prosperitatis & salutis expers erit.

De Lupo, & Vulpe.

Lupus, cùm prœdæ satis esset, in otio degebat. Accedit vulpecula, scis-

citatur otii causam, sensit lupus insidias fieri suis epulis, simulat morbum esse causam, orat vulpeculam deprecatum ire deos. Illa dolens dolum non succedere, adit pastorem, monet petere latebras lupi: hostem enim securum posse inopinatò opprimi. Adoritur pastor lupum, mactat. Illa potitur antro, & præda; sed fuit illi breve sceleris sui gaudium. Nam non ita multo post idem pastor & ipsam capit.

Adfabulatio.

Fœda res invidia est, & ipsi interdùm authori quoque perniciosa. Flaccus epistolarum primò;

Invidus alterius rebus macrescit opimis,

Invidia Siculi non invenere tyranni
Majus tormentum.

De Cervo. 36.

Cervus in perspicuo fonte se conspicatus, probat procera frontis, & ramosa cornua: sed tibiarum exilitatem damnat. Fortè dum contemplatur, dum judicat, intervenit venator. Fugit cervus ocyor pilis, & agente nimbos ocyor euro. Insectantur fugientem canes. Sed cum intrasset condensam sylvam, implicita sunt ramis cornua. Tùm demùm tibias laudabat, & cornua damnabat,

quæ fecere, ut præda esset canibus

Adfabulatio.

Fugienda petimus; petenda fugimus. Placent quæ officiunt, quæ conferunt displicent. Beatitudinem cupimus, priusquàm, ubi sit, intelligamus. Opum excellentiam; & honorum celsitudinem quærimus: in his beatitudinem sitam opinamur, in quibus tamen multum laboris est, & doloris.

Pulchrè id significat Lyricus ille noster,

Sæpius ventis agitatur ingens
Pinus, & celsæ graviore casu
Decidunt turres, feriuntque summos
Fulgura montes.

De Vipera, & Lima. 37.

In fabrica offendens limam vipera cœpit rodere. Subrisit lima: quid, in-

inquiens, inepta, quid agis? Tu tibi antè contriveris dentes quàm me atteras, quæ duritiem æris præmordere soleo.

Adfabulatio.

Etiam atque etiam vide, qui cum tibi res sit. Si in fortiorem dentes acuis: non illi, sed tibi nocueris.

De Lupis & Ovibus. 38.

Lupis, & agnis quibus discordia est, fœdus aliquandò fuit, datis autrinque obsididibus. Lupi suos catulos, oves canum cohortem dedere. Quietis ovibus, ac pascentibus, lupuli matrum desiderio ululatus edunt. Tùm lupi irruentes, fidem, fedusque solutum clamitant, ovesque canum præsidio destitutas laniant.

Adfabulatio.

Inscitia est, si in fœdere tua præsidia hosti tradas: nam qui hostis fuit, hostis forsan nondùm esse desiit. Fortassis & causam cepit, cur se nudatum præsidiis adoriatur.

De Sylva, & Rustico. 39.

Quo tempore etiam arboribus suus sermo erat, venit rusticus in sylvam, rogat, ut ad securim suam tollere liceat capulum. Annuit sylva: rusticus aptata securi, cœpit arbores succidere. Tùm & quidem serò, pœnituit sylvam suæ facilitatis. Doluit se ipsam esse causam sui exitii.

Adfabulatio.

De quo benè merearis vide. Multi fuere, qui accepto beneficio in authoris abusi sunt perniciem.

De membris & Ventre. 40.

Pes, & manus ventrem olim incusarunt, quòd ab otioso eo lucra ipsorum vorarentur. Jubent aut laboret, aut alii ne petat. Supplicat ille semèl, atque iterùm, negant tamen manus alimentum, exhausto inedia ventre, ubi cœpere omnes artus deficere, tùm manus voluit tandem officiosa esse, verùm id sero. Nam venter desuetudine debilis

cibum repulit. Ita cuncti artus, dum ventre invident, cum ventre pereunte, pereunt. *Adfabulatio.*

Perindè atque in membrorum societate est, ita habet se societas humana. Membrum eget membro, amicus eget amico: quare mutuis operis, & mutuis officiis utendum est. Neque divitiæ, neque dignitatum apices hominem satis tuentur. Unicum & summum præsidium complurium amicitia est.

De Simia, & Vulpecula. 41.

Simia vulpeculam orat, ut partem caudæ sibi donet ad tegendas nates: Illi enim esset oneri, quod sibi foret usui, & honori. Respondet illa nihil nimis esse, & se malle humum cauda sua verri, quam simiæ nateis tegi.

Adfabulatio.

Sunt, qui egeant, sunt, quibus superest. Nulli tamen divitum id moris est, ut re superflua beet egenos.

De Cervo & Bobus. 42

Cervus venatorem fugiens, conjecit se in stabulum. Boves orat, ut in præsepi latitare liceat. Boves tutum esse negant: mox enim & dominum & famulum affuturos. Ille securum se esse, ait, modò ne ipsi prodant. Intrat famulus occultum fœno non videt: exit. Gestire

cervus, & nihil jam timere. Tùm unus è bobus & ævo & consilio gravis facilè, inquit, erat hunc, qui talpa est, fallere: sed, ut herum, qui argus est, lateas, hoc opus, hic labor est. Mox deindè introgreditur herus. Qui, ut servi negligentiam corrigat, cuncta lustrans oculis, & præsepe manu tentans, cervi deprehendit sub fræno cornua. Inclamat famulos, accurrunt, feram concludunt, capiunt.

Adfabulatio.

In adversis rebus, & periculis latebræ difficiles sunt inventu: aut quia miseros, ut cepit, fortuna exagitat: aut quia ipsi metu impediti, & inopes consilii semet imprudentia pro dunt.

De Leone, & Vulpecula. 42.

Leo ægrotabat, visebant animalia, unà officium differente vulpecula. Ad

hanc legatum mittit leo cum epistola, quae venire admoneat gratissimam rem aegroto foret ejus unius praesentiam: nec quicquam periculi fore, cur vulpecula metuat: leonem enim primùm quidem amicissimum esse vulpeculae, ideoque percupere ejus colloquium: deindè aegrotum esse, & decumbere, & etiam si (idquod non erat) velit nocere, tamen non posse. Rescribit vulpecula, optare se, ut leo convalescat, idque oraturam superos. Caeterum minimè visuram, terreri enim se vestigiis: quae quidem vestigia, cum omnia sint antro leonis adversa, & nulla aversa, eam rem indicium esse multumquidem animalium introisse, sed exisse nullum. Horat. lib. 1. epist.

Olim quòd vulpes aegroto cauta leoni
Respondit, referam: quia me vestigia
terrent.
Omnia te adversum spectantia, nulla
retrorsùm.

Adfabulatio.

Cave fidem habeas verbis: ni caveris, saepe tibi dabuntur verba. Capienda est conjectura cum ex verbis, tùm ex factis, & ex his illa sunt judicanda.

De Vulpecula, & Mustella. 44.

Vulpecula longa inedia tenuis, fortè per angustiorem rimam in cameram

frumenti repsit. In qua cùm probè pasta fuit: dein rursùs tentantem egredi, distentus impedit venter. Mustella luctantem procùl contemplata, tandem monet, si exire cupiat, ad cavum macra redeat, quo macra intrarat.

Adfabulatio.

Videas complures in mediocritate lætos esse, atque alacres, vacuos curis, expertes animi molestiis. Sin hi divites facti fuerint, videbis eos mœstos incedere nunquàm frontem porrigere: plenos curis, animi molestiis obrutos.

Hanc fabellam sic Horatius canit. lib. I. epist. 7.

Fortè per angustam tenuis vulpecula rimam.
Repserat in cumeram frumenti, pastaque rursùs,
Ire foras pleno tendebat corpore frustrà.
Cui mustella procùl: si vis, ait, effugere instinc,
Macra cavum repetas arctum, quem macra subisti.

De Equo, & Cervo. 45.

Equus gerebat bellum cum cervo. Pulsus tandem è pascuis, implorabat opem humanam. Redit cum homine, descendit in campum: victus anteà, jam

fit victor. Sed tamen hoste victo, & sub jugum misso, ipse victor necesse est, serviat homini. Equitem fert dorso & frænum ore.

Adfabulatio.

Dimicant multi contra paupertatem. Quia per fortunam, & industriam victa, sæpè victoris interit libertas. Domini quidem, & victores paupertatis servire incipiunt divitiis, anguntur avaritiæ flagris, parsimoniæ cohibentur frænis, nec quærendi tenent modum, nec justo quidem avaritiæ supplicio partis rebus audent uti. Horatius de hac fabella lib. 1. epist.

Cervus equum pugna melior communibus herbis
Pellebat donec minor in certamine longo.
Imploravit opes hominis, frænumque recepit.
Sed postquàm victor violens discessit ab hoste
Non equitem dorso, non frænum repulit ore.
Sic qui pauperiem veritus, potiore metallo
Libertate caret, dominum vehet improbus, atque
Serviet æternum, qui parvo nesciet uti.

ÆSOPI FABULÆ TRIGINTA SEX.

ADRIANO BARLANDO Interprete.

De Duobus Adolescentibus. I.

Adolescentes duo obsonium apud coquum sese empturos simulant: coquo alias res agente, carnem alter è canistro surripit, dat socio, ut sub veste occulat. Coquus surreptam sibi carnis partem ut vidit, furti utrumque cœpit insimulare. Qui abstulerat, per Jovem nihil habere, is verò, qui habuit, nihil abstulisse

identidem, dejerat. Ad quos me quidem, inquit coquus, fur nunc latet, sed is scit, per quem jurastis.

Adfabulatio.

Si quid peccavimus, id non statim sciunt homines: at Deus omnia videt, qui sedet super coelos, & intuetur abyssos. Quod si cogitent homines, suppressius, prudentiusque peccabunt.

De Cane, & Lanio. 2.

Canis in macello, cùm lanio carnem abstulisset, in pedes sese continuo, quantum potuit, conjecit. Lanius jactura rei perculsus, primùm tacuit, deinde animum recipiens, sic procùl acclamitavit: ò furacissime, curre tutus, impunè tibi licet: tutus enim es nunc ob celeritatem. Posthàc autem cautiùs mihi observaberis.

Adfabulatio.

Hæc fabula significat plerosque omnes tùm demùm fieri cautiores, ubi damnum acceperint.

De Cane, & Ove. 3.

Canis ovem in jus vocat, panem ex mutuo debere clamitans. Illa it inficias: milvus, lupus, vultur accersuntur, rem affirmant. Damnatur ovis, damnatam canis rapit, ac deglubit.

Adfabulatio.

Falsis testimoniis opprimi quàm plurimos, cum nemo nescit, tum hæc quàm optimè dicet fabellula.

De Agno, & Lupo. 4.

Agno comitanti caprum, lupus fit obviam; rogitat cur relicta matre olidum potius sequatur hircum, suadetque, ut ad distenta lacte matris ubera redeat, sperans ita fore abductum ut laniet. Ille verò mater me, ò lupe, inquit, huic commisit, huic summa cura servandi data est: parenti potius, quàm tibi obsequendum, qui me seducere istis dictis postulas, seductum mox percerpere.

Adfabulatio.

Noli omnibus fidem habere, multi enim dum aliis videntur velle prodesse, sibi interim consulunt.

De Adolescente, & Cato. 5.

Cum adolescens quidam in deliciis, amoribusque usurpasset catum. Venerem precibus flagitavit, ut catum in fœminam transfiguraret. Commiserescit, & audit orantem Venus: fit metamorphosis, quæ adolescenti miserè amanti perplacuit, nempè tota succi plenula, tota candidula, tota elegantula. Itur deindè in cubiculum, ridetur, luditur. Nec vero ita multo post percupiens ex-

periri dea, numquid catus cum corpore mutasset & mores, per impluvium immittit musculum: ibi risu prorsùs, atque ludo res digna accidit. Conspectam illicò bestiolam insequitur muliercula. Venus indignans, feminae vultus iterum in catum.

Cum pedibusque manus, cum pravis brachia mutat
Cruribus, & cauda est mutatis addita, Membris.

Adfabulatio.

Coelum, non animum mutant, qui trans mare currunt: nimisque difficile est assueta relinquere. Naturam expellas furca licèt, ipsa recurret, inquit Horatius. 1. epist.

De Agricola, & Filiis. 6.

Complures habebat agricola filios adolescentulos, iique inter se discordes fuere: quos pater elaborans trahere ad mutuum amorem, apposito fasciculo, jubet singulos brevi circumdatum funiculo effringere: imbecilla nequicquàm conatur aetatula. Solvit parens, redditque singulis virgulam, quam cùm pro suis quisque viriculis facilè frangeret: ò, inquit filioli: sic concordes vos vincere poterit nemo: sed si mutuis volueris saevire vulneribus, atque intestinum

gitare bellum, eritis tandêm præda hostibus. *Adfabulatio.*

Docet hic apologus, concordia parvas res crescere, discordia magnas dilabi.

De Asino, & Equo. 7.

Rusticus equum vacuum, asinumque sarcinulis egregiè onustum producit ad viam. Defessus asellus, equum, sibi onere ut adjuvet, orat, si salvum velit. Negat facturum equus. Asellus tandem sarcinæ pondere gravatus procumbit, & moritur. Herus omne onus, mortuique que aselli corium, in equi dorsum reclinat: quibus cùm ille deprimeretur, me miserum, inquit, merito meo sic nunc exerceor, qui dudum laboranti sino opitulari nolui.

Adfabulatio.

Monemur hac fabula, ut oppressis subveniamus amicis: ortus nostri (inquit Plato) partem sibi patria vendicat, partem amici.

De Carbonario, & Fullone. 8.

Fullonem invitabat carbonarius, ut secum in unis ædibus habitaret: fullo, non est, inquit, mi homo, istud mihi vel cordi, vel utile: vereor enim magnoperè, ne, quæ ego eluam, tu reddas tam atra, quàm carbo est.

Adfabulatio.

Monemur hoc apologo cum inculpatis ambulare: monemur sceleratorum hominum consortia, veluti pestem quamdam devitare. Trahunt, inquit campanus, hominem sodalitia, commercia etiam in mores penetrant, & perindè quisque evadit, ut quibuscum versatur.

De Aucupe. 9.

It venatum auceps, videt nidulantem procul in altissima arbore palumbum, adpropinquat, denique insidias molitur; premit fortè calcibus anguem. Hic mordere. Ille improviso exanimatus malo. Me miserum! inquit, dum alteri insidior ipse pereo.

Adfabulatio.

Significat hæc fabula, nonnunquàm

eos suis artibus circumveniri, qui res novas moliuntur.

De Bucinatore, seu Tubicine. 10.

Bucinator quidam ab hostibus capitur, abducitur. Trepidare ille, supplicare, ut parcant innoxio, se, quando nihil unquàm armorum præter unam buccinam gestaverit; hominem ne potuisse quidem occidere, nedùm voluisse. Illi contrà murmure tùm sævo, tum verberibus intonant. Nihil agis, scelestè, maximè noces, atque nunc hic trucidabere, quòd cum ipse (ut fateris) sis rei militaris imperitus, cornu isthoc tuo aliorum excitas, evibrasque animos.

Adfabulatio.

Gravissimè peccant nonnulli, qui ad mala alioqui satis pronis principibus, ut iniquè agant, consulunt, atque hujusmodi quædam ad illorum aures occinunt. Quid etiam dubitas? an te Principem esse oblitus est? an non tibi, quòd lubeat, licet? tu legibus major, in te legiruptæ nomen cadere haud potest, qui ipsis etiam dominaris legibus: tui nihil possident, quod tuum non sit: tu potes & servare, & perdere: tibi fas est opibus, dignitateque augere, quem visum sit: fas est, ubi libuerit, adimere.

Alios alia vel damnant, vel comendant; tibi nihil non honestiȧssimum futurum.

De Lupo, & Cane. 11.

Lupus cani ante lucem in sylva fortè fortuna fit obviam, salutat, adventum gratulatur: denique rogat, quo pacto tam sit nitidus. Cui ille, Herilis cura hoc efficit, herus me blandientem sibi demulcet: de mensa pascor herìli nitidissima, nunquàm sub diu dormio, tum universæ familiæ (non dici potest) quàm sim gratus. Næ tu (inquit lupus) multo est fœlicissimus, ò canis, cui tam benignus & comis contingit herus, quocum, ò utinam commorari & mihi liceat, nullum me animantium esset uspiam fortunatius. Canis novi status cupidissimum videns lupum, effecturum se pollicetur,

ut hæreat in parte aliqua apud herum, modò de pristina ferocia aliquid remittere, & servitutem servire, velit. Stat sententia: lupo libitum est deambulare ad villam. Sermones edunt in itinere prorsus jucundissimos: posteà verò quàm illuxit, contritum canis collum videns lupus: quid sibi vult, inquit, ò canis, tua isthæc prorsùs depilata cervis? Solebam, inquit ille, ferocnlos notis pariter, & ignotis allatrare, obmordereque nonnumquàm. Id ægrè ferens herus, crebris me tundebat verberibus, prohibens etiam neminem præter furem. Lupumque adoriter. Ego sic vapulando victus sum, & mitior factus, hocque genialis servitiæ servavit signum. Lupus, hoc audito: ego, inquit, heri tui amicitiam tanti non emo. Valè igitur, ò canis, cum tua hac servitute: mihi mea potior est libertas.

Adfabulatio.

Optabilius est in humili casa dominum esse, & panem atrum vorare, quam in amplissima regia oppiparis mensis frui, obnoxium, trepidumque agere. Nam libertas sublimi exultat aula, ubi accipienda venit, & mussitanda injuria est.

De Agricola, & Canibus. 12.

Agricola cùm ruri plusculos hyems dies, cœpit tandem necessariarum re-

rum penuria laborare. Interficit oves, mox & capellas, postremò boves quoque mactat, ut habeat, quo inedia penè exhaustum corpusculum sustentet. Id videntes canes salutem fuga quærere constituunt: sese enim non victuros diutiùs, quando ne bobus quidem, quorum in opere rustico faciundo utebatur opera, pepercit herus.

Adfabulatio.

In quam domum mercedis gratia te tradas, vide. Nonnulli inhumanissimi sunt heri. Multi enim hodiè eo dementiæ prolabuntur, ut vel servos infortunio malo & damno libenter mactent.

De Vulpe, & Leone. 13.

Vulpecula, quæ leonis immanitatem insuetam habebat, semèl atque iterum id fortè animalis contemplata, trepidare & fugitare. Cum jam tertiò obtulisset sese obviam leo, tantum abfuit, ut metueret quidquam vulpes, ut confidenter illum adierit, salutaveritque.

Adfabulatio.

Omnes nos consuetudo audatiores facit vel apud eos, quos anteà aspicere vix ausi fuimus.

De Vulpe, & Aquila. 14.

Vulpeculæ proles foràs excurrerat ab aquila comprehensa matris fides

implorat. Accurrit illa: ut captivam prolem dimittat, aquilam rogat; aquila jacta prædam ad pullos subvolat: vulpes correpta face quasi illius munitiones incendio absumptura esset, insequitur. Cùm jam arborem conscendisset & ipsa. Nunc te, inquit, tuosque si potes, tuere. Trepidans aquila incendium dum metuit: parce, inquit, mihi parvisque liberis: tuum, quidquid habeo, reddidero.

Adfabulatio.

Per aquilam potentis, atque audacis animi homines intelligo: per vulpem imperculos, quos calumniis premere, contumeliisque afficere, divitibus æquè studium est. Verùm, quando est sua, & formicis ira, impotentes ii acceptam interdum probè ulciscuntur injuriam.

De Agricola, & Ciconia. 15.

Ortubus, anseribusque sata depascentibus laqueum prætendit rusticus: capiuntur grues, capiuntur anseres, capitur & ciconia. Supplicat illa, innocentem sese clamitans, & nec gruem, nec anserem esse, sed avium omnium optimam, quippe quæ parenti sedulò semper [illegible] fere, denique esse. Agricola, Horum inquit, nihil me fugit, verùm [illegible] nocentibu-

bus postquàm te coepimus, cum his quoque morieris. *Adfabulatio.*

Qui flagitium committit, & is, qui impuris se adjungit socium, pari poena plectuntur.

De Gallo, Cato. 16.

Venit ad gallum comedendum catus: non satis autem habens ad necandum causae, gallum criminari occipit, obstrepentem esse avem dictitans, utpotè quae voce tam acuta noctu dormientes homines expergefaciat. Ille se innocentem ait, cùm sic excitet in opera mortales. Catus contrà intonat: nihil agis, scelestae: cum matre rem habes, nec sorore abstines. Id gallos quoque expurgare cum niteretur: nec hoc, inquit, perseverantius saeviens catus, quidquam facis, ut mihi hodiè discerperis.

Adfabulatio.

Vetus dictum esse ait Gulielmus Gaudanus, ut canem caedas facilè inveniri baculum. Malus, si libitum fuerit, quoque jure, quaque injuria, te praecipitem dabit.

De Opilione, et Agricolis 17.

Puer editiore pratulo oves pascebat, atque per jocum terque quaterque lupum adesse clamitans, agricolas undiquè exciebat. Illi saepius elusi, [illegible]

villum implorant dum non subveniunt, fiunt oves præda lupo.

Si mentiri insueverit quispiam, huic, si quandò verum narrare occœpit, haud facilè habebitur fides. Superiori apologo finitimus est ille apud Horatium de Planno scurra jocus. Epist. 17.

Nec semel irrisus triviis attollere curat
Fracto crure Planum, licet illi plurima manet.
Lacryma, per sanctum juratus dicat Osirim; *(claudum*
Credite, non ludo, crudeles, tollite
Quærè peregrinum; vicinia rauca reclamat.

De Aquila, & Corvo. 18.

Rupe editissima in agni tergum devolat aquila. Videns id corvus, imitari, velut simius, gestit aquilam. In arietis vellus se demittit; demissus impeditur, impeditus comprehenditur, comprehensus projicitur pueris.

Adfabulatio.

Non aliorum, sed sua se quisque virtute æstimet. Tuo te pede metire, inquit Horatius. Id velis, id tenta, quod possis.

De Cane invido, et Bobe. 19.

Præsepio fœni pleno decumbebat canis. Venit bos, ut comedat: ille sese surrigens prohibere. Bos, dii te cum

tua isthac invidencia pendant, inquit, qui nec foeno vesceris, nec eo me vesci sinis.

Adfabulatio.

Eo sunt ingenio plerique, ut aliis invideant, quod ipsi mentis inopia assequi nequeunt.

De Cornice, & Ove. 20.

Strepitat in oviculæ dorso cornicula, ovis inquit, si sic cani obstreperes ferres infortunium. At cornix, scio, inquit, quibus insultem, placidis molesta, malis amica. *Adfabulatio.*

Imponebitur symbolo perpetua est cum malis parata certatio. Illiditur solo innocentissimus quisque; nocentis vero præferocis hominis aures adstrepit nemo.

De Pavone, & Luscinia. 21.

Pavo apud summi Jovis sororem, & uxorem Junonem queritur lusciniam

suave cantillare, se ob raucam ravim ab omnibus irrideri. Cui Juno: dos sua à diis cuique. Luscinia cantu, tu plumis longè superas: unumquemque sua sorte decet esse contentum.

Adfabulàtio.

Quae divi largiuntur, grato sumamus animo, nequè majora quaeramus: superi temerè agunt nihil.

De Mustella, et Muribus. 115

Mustella prae senio viribus carens, mures jam ita, ut solet, insequi non valebat. Meditari coepi dolum, in farinulae se collicu[illegible] latebrat, sic sperans fore, ut citra laborem veneturr. Accurrunt mures, & farinam esitare dum cupiunt ad unum omnes à mustella vorantur.

Adfabulatio.

Ubi viribus quispiam destitus fuerit, ingenio opus est. Lysander dicere solebat: quò non perveniret leonina pellis, vulpinam assuendam esse; quod sic lucidiùs dixeris: ubi virtus non satis potest, adhibenda est astutia.

Apologus, ex Mantuano traductus. 22.

Rusticus quidam ex malo quam in proximo habebat agello, sapidissima quotannis legebat poma, hero lecta donabat urbano, qui illectus incredibili pomorum dulcedine, malum tandèm ad se transtulit: ea veterrima repentè exaruit, atque ibi poma pariter & malus pariere. Quòd cùm patrifamilias nuntiaretur. Heu, difficile est, inquit, annosam trasplantare arborem. Satis, superque fuerat, si frænum meæ novissem imponere cupiditati, & fructus è ramo decerpere. Hanc fabulam sic mantuanus:

Rusticus ex malo dulcissima poma legebat
Undè dare urbano dona solebat hero.
Ast herus illectus frugum dulcedine malum
Transtulit in laribus proxima rura suis.

At quia malus erat senior, translata repentè
Aruit, et proles cum genitrice abiit;
Heu, malè iram fertur senio cum induruit arbor,
Inquit herus, fuerat carpere poma satis.

Adfabulatio ejusdem.

Qui nimium sapiunt, atque inconcessa sequuntur,
Desipiunt: cohibet, qui sua vota sapit.

FABULÆ M. PETRO SCOTO, Viro ornatissimo, eidemque humanissimo, scriptæ à Barlando.

De Leone, et Rana. 24.

Audire vocem visus leo, prosilijt, subsistit non sine trepidatione, magni quippiam expectans. Egreditur tandem aquis ranula. Leo deposito metu appropinquans, bestiolam proculcat pedibus.

Adfabulatio.

Vetat hic apologus inanes timores, ut illa à Guillelmo Guadano versa fabula de partu montium.

De Formica. 25.

Sitiens venit ad fontem, ut biberet, formica, incidit fortè in puteum: opitulatur eminùs, ex arbore dejecto ramo, columba. Ramum conscendens formica servatur. Adest, columbam, ut caperet, aucepa: non sinit formica, aucupis pe-

dem arripit morticus, avolat columba.

Adfabulatio.

Docet fabula praeclare meritis referendam esse gratiam.

De Pavone, et Pica. 26.

Genus avium cum libere vagaretur, optabat sibi dari regem. Pavo se in primis dignum, qui eligeretur, putabat, quia esset formosissimus. Hoc in regem accepto, pica: O rex, inquit, si te imperante, aquila nos perstrenuè, ut solet, insequi coeperit, quo illam modo abiges? quo nos pacto servabis?

Adfabulatio.

In Principe non tam forma quam corporis fortitudo spectanda est, & prudentia.

De Ægroto, et Medico. 27.

Medicus curabat ægrotum, ille tandem moritur. Tum ad cognatos medicus: hic, inquit, intemperantia periit.

Adfabulatio.

Bibacitatem, & libidinem nisi quis maturè relinquerit, aut nunquam perveniet ad senectutem, aut perbrevem est habiturus senectutem.

De Leone, & aliis. 28.

Leo, asinus, & vulpes eunt venatum, capitur ampla venatio: capta partiri jussa. Asino singulis singulas partes ponente, irrugit leo: asinum rapit,

laniat. Posteà vulpeculæ id dat nego
quæ astutior, cùm leoni longè optim
oposita parte, sibi vix minimam par
ilam reservasset: rogat leo, à quo
octa sit? Cui illa: hujus me, inquit, ca
itas docuit; mortuum asinum oste
ens. *Adfabulatio.*

Felix quem faciunt aliena peric
autum.

De Hœdo, & Lupo. 29.

Fenestra prospectans hœdus præt
untem lupum conviciis incessere, a
ebat. Cui lupus: non tu, ait, scele
e, mihi conviciaris, sed locus.

Adfabulatio.

Et tempus & locus sæpè audaci
ddunt homini. *De Asino.* 30.

Asinus de hortulani sævitia quer
Jovi supplicat alium dari herum. Ex

dire Jupiter vota asini; dat regularium, apud quem cùm regulas, gravioraque tergo vectaret onera, accersit rursùs Jovem, orat dari, qui mitior sit. Ridere Jupiter: ille tamen non destitit instare, orare usque adeò, donec perpelleret. Dat ille coriarum. Quem ubi pernovit asellus: me miserum! inquit, qui dum nullo sum contentus domino, in eum inciderim, qui ne corio quidem meo, quantum auguror, parcet.

Adfabulatio.

Semper damnamus quæ præsentia sunt, & nova appetimus, quæ (ut dici solet) veteribus non sunt potiora.

De Anu, & Ancillis. 31.

Anus quædam domi habebat ancillas complures; quas quotidiè ante quam lucesceret, ad galli gallinacei, quem domi alebat, cantum, excitabat ad opus. Ancillæ quotidiani tandem negotii commotæ tædio, gallum obtruncant, sperantes necato illo in medios sese dies dormituras: sed hæc spes misera frustrata est: hera enim, ut interemptum gallum rescivit, intempesta deinceps nocte surgere jubet.

Adfabulatio.

Non pauci gravius malum dum stu-

at evitare, in alterum diversum incidunt. Pervulgatum est: incidit in Scyllam, qui vult vitare Carybdim.

De Asino, & Equo. 32.

Asinus beatum putabat equum, quòd pinguis esset, & in otio degeret; se verò infœlicem dicebat, quod macilentus esset, ac strigosus, quotidiè ferendis oneribus ab immiti hero exerceretur. Haud multo post ad arma conclamatum est. Tùm equus non equitem dorso, non frænum repulit ore, nec telum corpore. Hoc viso asinus magnas diis gratias agebat, quod non equum se, sed asinum fecissent.

Adfabulatio.

Miseri sunt, quos vulgus beatos judicat, & non pauci beati, qui se miserrimos putant. Sutor crepidarius regem di-

foelicem, quem omnium rerum com-
tem videt: non considerans in quantas
, & sollicitudines distrahatur, dùm
erim ipse optima cum paurpetate
ntillet.

De Leone, et Capra. 33.

Edita rupe ambulantem capram for-
conspicatus leo, monet, ut potiùs in
ride pratum descendat. Capra, face-
m fortassis, inquit, si tu abesses, qui
ihi non istud suades, ut ego indè ul-
n capiam voluptatem, sed ut tu ha-
as, quod vores famelicus.

Adfabulatio.

Omnibus ne habeas fidem: quidam
im non tibi, sed sibi consulunt.

De Vulture, aliisque Avibus, 34.

Annum se natalem celebrare adsimu-
vultur, aviculas ad cœnam invitat,
niunt pleræque omnes, venientes
gno plausu, favoribusque accipit, ac-
ptas laniat vultur. Adfabulatio.

Non sunt amici omnes, qui blandè
unt, aut benignè se facere velle si-
ilant; latent sub hoc melle venena.

De Anseribus. 35.

Anseres unà cum gruibus agrum vas-
ant. Quibus auditi rustici protinùs
illos feruntur. Rusticos, conspicatæ
olant grues: capiuntur anseres qui

impediti corporis onere subvolare non poterant. *Adfabulatio.*

Expugnata ab hostibus urbe, facilè se subducit inops, ac dives servit captus. In bello divitiæ magis oneri sunt, quàm usui. *De Jove et Simia.* 26.

Jupiter scire percupiens, quisnam mortalium scitissimos ederet liberos, convocari jubet quidquid uspiàm est animantium. Concurritur ad Jovem undiquè; aderat jam alitum, pecudumque genus inter quos & simia, deformes catulos brachio gestans, cùm advenisset, à risu nemo temperare potuit, quin etiam Jupiter ipse profusè admodum risit. Ibi continuò simia ipsa: imò, inquit, novit & Jupiter judex noster, catulos meos magnoperè omnes, quotquot adsunt, præcellere.

De Formica. et Cicada. 3.

Appetente hyeme, frumentum in areolam ad solem trahebat formica. Videt id cicada, accurrit, rogitat granum Formicam; cur non, inquit, & tu, meo exemplo æstate traxisti quodcumque poteras, atque addis acervo? Respondet illa, sibi id temporis cantando transiisse. Ridens formica: si, ait æstate cantitare soles, merito nunc esuris.

Adfabulatio.

Monemus hac fabula, dum adhuc robur corporis adest, quærere ea, quibus imbecilla sustentetur senectus. Per hyemem senectutem intellige, per ætatem adolescentiam, & florem illud ætatis.

De Leone, & Tauro. 4.

Leonem fugiebat taurus, in hircum incidit. Is cornu, & caprata minitabatur fronte: ad quem plenus iræ taurus: non tua, inquit, in rugas contracta frons me territat, sed immanem metuo leonem, qui, nisi tergo hæreret meo, jam scires non ita parvam rem esse pugnare cum tauro, & nostro sequi de vulnere sanguinem. *Adfabulatio.*

Calamitosis non est addenda calamitas: sat miser, est, qui semel est miser.

AVIANI FABULÆ XXXVIII.

GUILIELMO HERMANNO

D. Agustini Ordinis Canonico,

INTERPRETE.

De Nutrice, & Lupo.

Nutrix minatur puerum plorantem, [illegible] dari lupo. Lupus id forte audit, ipse ibi manet ad fores. Puer tandem silescit, obrepente somno. Regreditur lupus in sylvam jejunus, & inanis. Lupa, ubi sit præda, sciscitatur. Ge[illegible] ille: verba inquit, mihi data sunt: puerum plorantem se adjicere minabatur nutrix, at fefellit.

Adfabulatio.

Fœminæ non est habenda fides.

De Testudine, & Aquila. 2.

Ceperat testudinem tædium reptandi. Siquis eam in cœlum tolleret, pollicetur baccas maris rubri. Sustulit eam aquila, poscit præmium non habentem, fodit unguibus. Ita testudo, quæ concupivit videre astris vitam reliquit.

Adfabulatio.

Tua sorte sis contentus. Fuere nonnulli, qui, si mansissent humiles, poterant esse tuti. Facti sublimes, inciderunt in pericula.

De Cancris matre, & Filio. 3.

Cancrum retrogradum monet mater, antrorsum ut eat. Filius respondet, mater inquit, præi, sequar.

Adfabulatio.

Nullam reprehenderis vitii, cujus ipse queas reprehendi.

De Sole, & Aquilone. 4.

Sol, & ventus aquilo certant, uter sit fortior. Conventum est experiri vires in viatorem, ut palmam ferat, qui excusserit manticam. Boreas horrisono nimbo viatorem aggreditur: at ille non desistit, amictum gradiendo duplicans. Adsunt vices solis, qui nimbo paulatim evicto, emolitur radios: incipit viator aestuare, sudare, anhelare. Tandem progredi nequiens, captat frigus opacum: atque sub frondoso nemore abjecta mantica, resedit: ita soli contigit victoria.

Adfabulatio.

Quicum certes etiam atque etiam vide. Nam, etsi tu fortis es, est forsitan alius te fortior. Aut si non fortior, certè callidior, ut consilio suo tuum vincat robur.

De Asino. 5.

Asinus venit in sylvam, offendit exuvias leonis: quibus indutus redit in pascua, greges, armentaque territat, & fugat. Venit, qui perdiderat, quaeritat suum asinum. Asinus viso hero occurrit,

imò cum rugitu suo inquirit. Ad herus prehensis, quæ extabant auriculis, istos licèt, inquit, fallas, ego te, asselle mi, probè novi.

Adfabulatio.

Quod non es, nec te esse simules; non doctum, cùm sis indoctus: non divitem, non nobilem, cùm sis pauper, & ignobilis, te jactes: vere enim comperto rideberis.

De Rana, & Vulpe. 6.

Rana egressa palude, in sylvis apud feras medicinam profitetur. Ait se hac Hippocrati, nec Galeno cedere. Cæteris habentibus fidem, illusit vulpes. An hæc, inquit, medicinæ habebitur perita, cui sic pallet os? Quin curat se ipsam? Sic illusit vulpes. Est enim ranæ os cœruleo colore.

Adfabulatio.

Stultitia est profiteri, quod nescias, & ridiculum.

De Cane mordaci. 7.

Cani subindè homines mordenti, ut sibi quisque caveret, alligavit dominus nolam. Canis ratus virtuti suæ tributum decus, suos populares despicit. Accedit ad hunc canem aliquis jam ætate, atque authoritate gravis, monens eum, ne erret. Nam ista, inquit, tibi datur non

tibi in dedecus, non in decus.

Adfabulatio.

Gloriosus interdùm sibi ducit laudi, quod ipsi est vitùperio.

De Camelo. 8.

Camelus sui pœnitens, querebatur tauros insignes ire geminis cornibus, se inermem objectum cæteris animalibus. Orat Jovem donari sibi cornua. Ridet Jupiter stultitiam cameli, nec modò votum negat, verùm & auriculas bestiæ decurrat.

Adfabulatio.

Sit quisque fortuna contentus sua. Etenim multi fortunam secuti meliorem, incurrere pejorem.

De duobus Amicis, & Urso. 9.

Duo amici faciunt iter. Ocurrit in itinere ursus. Unus arbore conscensa pericula evitat: alteri cùm spes fugæ non esset, collidit se humi. Accedit bellua, contrectat jacentem, os explorat & aures. Homine spiritum continente, ac motum, ursus, qui mortuis parcit, ratus cadaver esse, inde abscedit. Percunctanti posteà socio quidnam bestia dixisset jacenti in aurem; hoc monuisse ait, ne unquàm cum illiusmodi amicis iter faceret.

Adfabulatio.

Rara avis in terris, nigroque simillima cygno, fides est. Verum amicum res adversæ, & pericula monstrant.

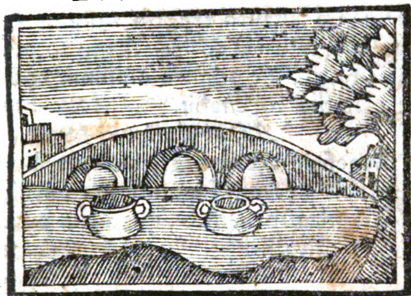
De Equite Calvo. 10.

Eques calvus illigarat pileo comam ficititiam. Venit in campum, acri spirante borea: ac dum malè observat capillatum galerum, subitò apparet calvities. Tollit cachinum corona; necnon & ipse ridet. Quid novi est, inquit, avolare capillos alienos, cùm olim defluxerint mei?

Adfabulatio.

Bellè fecit eques, qui non est indignatus, sed cum ridentibus risit. Socrates verò cùm accepisset in foro alapam, hoc modo respondit: molestum esse nescire homines, quando debeant prodire cum galea.

De duabus Ollis. 11.

Duae ollae stetêre in ripa: altera erat lutea, altera aerea: utramque tulit vis fluvii luteae collisionem metuenti, respondet aerea: ne quid timeat, sese enim, ne collidatur, satis curaturam. Tùm altera: seu me, inquit, tecum, seu te mecum flumen colliserit, cum meo utrumque fiet periculo. Quarè certum est à te separari.

Adfabulatio.

Satiùs est vivere cum socio pari, quàm cum potentiori. A potentiori enim potest esse periculum tibi, non illi à te.

De Rustico, et Fortuna. 12.

Rusticus cùm araret, offendebat in sulcis thesaurum. Gratias agit Telluri, quae hunc dedisset. Fortuna videns pi-

hil honoris haberi sibi, ita est secum locuta: Thesauro reperto stolidus mihi non est gratus: at eo ipso thesauro posteà amisso, me primam omnium vobis, & clamore solicitabit.

Adfabulatio.

Beneficio accepto grati simus benè de nobis merenti. Ingratitudo enim digna est etiam beneficio, quod jam acceperit, privari.

De Tauro & Capro. 13.

Fugit leonem taurus, venit ad speluncam quærens latibulum. Intranti occursat cornibus, qui intùs erat, caper. Tùm his verbis bos emugit: tu quidem cornibus tuis meam excipis fugam: verùm si abieri quem fugió, quantum à viribus tauri distet caper, tùm senties.

Adfabulatio.

Qui nescit miseris esse sucurrendum, aut certè non nocendum, caper est. Quisquis enim à miserorum injuria non temperavit, si (ut est fortuna mutabilis) miseris ridierit fœlicitas, nimirùm nocuisse miseris eum pœnitebit.

De Simia, & ejus Prole. 14.

Omnes animantes suo conspectui Jupiter adesse jusserat cujusnam soboles,

sset pulcherrima judicaturus. Propeint feræ advolant aves, necnon ad id ertamen adnatant pisces. Omnium posema festinat simia, trahens secum iam prolem: cujus quidem prolis fœis nares cunctis ridentibus, sic inquit: aneat, cui faverit Jupiter, victoria: eo tamen judicio, hic meus natus est llus, & omnium natis jure præferens. Hoc dicto, subrisit & Jupiter.

Adfabulatio.

Et nos, & nostra nobis placent. Sed nobis, & de nostris factis aliorum sit icium: ne, si ipsi judicemus, cum io rideamur.

De Pavone & Grue. 15.

vo, & grus unà cœnant. Pavo se t, caudam ostentat. Gruem contem-

nit: grus fatetur pavonem formosis esse penis; se tamen, dum vix rectis supervolat pavo, animoso volatu penetrare nubes.

Adfabulatio.

Nemo alterum contempserit. Sua cuique dos, sua cuique est virtus. Qui tua virtute caret, forsàn habet, qua careas tu.

De Quercu, & Arundine. 16.

Validiore noto effracta quercus in flumen percipitatur. Dumque fluitat, hæret fortè ramis suis in arundine miratur arundinem in tanto turbine stare incolumem. Hæc respondet: cedendo, & declinando se esse tutam, inclinare ad notum, ad boream, ad omnem flatum. Nec mirum esse, quod quercus exciderit, quæ non cedere, sed resistere concupivit.

Adfabulatio.

Potentiori ne resistas sèd hunc cedendo, & ferendo vincas, quod pulchrè docet facundissimus poetarum Virgilius:

Nate Dea, quò fata trahunt, retrahutque sequamur;
Quidquid erit, superanda omnis fortuna ferenda est.

De Tigride, & Vulpe. 17.

Venator jaculis agitabat feras. Tigris jubet omnes feras obsistere, sese unam ait bellum confecturam: pergit venator jaculari. Tigris oppidò sanciatur. Fugientem è prelio, telumque extrahentem, percunctatur Vulpes, quisnam valentem belluam tàm validè vulnerasset. Respondit, se authorem vulneris haud nosse, verùm ex vulneris magnitudine capere se conjecturam aliquam fuisse virum.

Adfabulatio.

Fortes plerumque sunt temerarii, & ars vim, ingenium fortitudinem, superat.

De Tauris, & Leone. 18.

Quatuor fuere tauri, quibus placuit communem ipsorum salutem, & commune periculum. Videt leo simul pascentes: etsi esurit, tamen conjunctos aggredi metuit: primùm dat operam verbis fallacibus segregare, tum segregatos laniat.

Adfabulatio.

Concordia nihil est firmius, discordia etiam fortes reddit imbecilles.

De Abiete, & Dumo. 19.

Fertur olim abies despicere dumos. Jactitat se proceram esse, locari in ædibus, cum velo stare in navibus: dumos autem humiles, viles nulli usui idoneos. Quorum quidem tale fuit responsum: tu sanè abies tuis gloriare bonis, ut nostris insultes mali. Verùm nec tua refers mala, & nostra præteris bona. Cùm tùa sonanti detruncare securi quàm velles tu nobis, qui securi sumus, esse te similem.

Adfabulatio.

Et summæ fortunæ sua insunt mala, & humili fortunæ sua bona. Ut nil aliud nunc dicam, hæc secura est, nec caret illa nec extra metum est, nec caret periculo. Horatius canit in lyricis.

Celsæ graviore casu
Decidunt turres, feriuntque summos
Fulgura montes.

De Piscatore, & Pisciculo. 20.

Subductus hamo pisciculus, orat piscatorem se dimitti. Ait modò se à matre fusum, atque mensam, cum ad hoc minutus sit, non multùm juvare. Si dimittat, posteà grandem ultrò ad ha-

mum ejus redditurum. Piscator negat se dimittere prædam certam, licèt exiguam: quid habeam, inquit, scio, quid sim habiturus, nescio. Ego spem pretio non emo.

Adfabulatio.

Certum præstat incerto, præsens futuro; etsi nonnunquàm exile commodum omissum, attulit magnum.

De Alite, & Pullis ejus. 21.

Ales positos in segete pullos monet, ut, dum ipsa abest, diligenter attendant, si fiat sermo de occasione. Redeunti è pastu matri pulli anxii narrant dominum agri operam illam mandasse vicinis. Respondet nihil esse periculi. Item alio die trepidi ajent rogatos ad metendum esse amicos: iterum jubet illa, ut sint securi. Tertiò, ut audivit ipsum dominum cum filio statuisse postero mane cum falce messem intrare: jam, inquit, tempus est, ut fugiamus. Vicinos, & amicos non timui, quia non venturos scivi. Timeo dominum, illi enim res est cordi.

Adfabulatio.

Socordes alienis in rebus plerique sumus. Quòd si quid rectè curatùm velis, alteri ne mandes, sed cures ipse.

De Avaro, et Invido. 22.

Duo homines orabant jovem, cupidus, & invidus. Mittitur à jove apollo; per hunc ut eorum votis satisfiat. Dat hic utrique optandi liberam facultatem hac conditione: ut quodcumque petiisset alter, ipsum alter acciperet duplicatum. Hæret diu Cupidus, cùm nihil putat fore satis. Petit tandem non pàuca. Et duplum accipit socius. Porrò invidus hoc petit, ut ipse uno privetur oculorum, lætus socium mulctandum esse utroque.

Adfabulatio.

Avaritiam quid possit satiare? Invidia verò dementius est nihil. Quæ dum-

modò noceat alteri, sibimet imprecatur malum.

De Leone, et Capella. 23.

Vidit leo pendere dumosa de rupe capellam. Suadet descendere, ut in campo thymum, salicesque carpat. Recusat capella descendere; verba quidem ejus haud sanè mala, sed mentem esse plenam doli reclamans.

Adfabulatio.

Cogitet quis, quid suadeat. Multi suadent utilia, non tibi, sed tibi.

De Cornice, et Urna. 24.

Sitibunda cornix reperit urnam aquæ. Sed erat urna profundior, quàm ut posset à cornice aqua contingi. Conatur effundere urnam, nec valet. Tum lectos ex arena scrupulos injectat. Hoc modo aqua levatur, & cornix bibit.

Adfabulatio.

Interdùm id, quod non potes efficere vi, efficies prudentia & consilio.

De Leone, et Venatore. 25.

Litigat leo cum venatore, suam præfert fortitudinem hominis fortitudini: post longa jurgia, venator ducit leonem ad Mausoleum, in quo sculptus

erat leo caput deponens in gremium viri. Negat fera id satis esse indicii, homines enim sculpere, quod vellent, ait: quod si & leones forent artifices, jam virum scultum iri sub pedibus leonis.

Adfabulatio.

Quisque quoad potest, & dicit, & facit, quod suæ parti & causæ putet prodesse.

De Puero, et Fure. 26.

Sedebat puer flens ad puteum, fur rogat causam flendi. Puer dicit, rupto fune incidisse in aquas urnam auri. Homo exuit se, insilit in puteum, quœrit. Vase non invento, conscendit, atque ibi nec puerum, nec suam invenit tunicam. Puer quippè sublata tunica, fugerat.

Adfabulatio.

Falluntur interdùm, qui fallere solent.

De Rustico, et Juvento. 27.

Erat rustico juvencus vinculi, jugique impatiens. Homo astutus bestiæ resecat cornua: cornibus enim petebat. Tum jungit non currui, sed aratro: ne ut solet, herum pulsaret calcibus; stivam ipse tenet, gaudens industria effecisse, ut jam foret tutus, & à cornibus,

& ab ungulis. Sed quid evenit? Taurus subindè resistens, spargendo pedibus os, oculos, caputque rustici opplet arena.

Adfabulatio.

Sunt nonnulli sic intractabiles, ut nulla queant arte, nullo consilio tractari.

De Satyro, et Viatore. 28.

Satyrus, qui Deus nemorum olim est habitus, Viatorem nive obrutum, atque frigore enectum miseratus, ducit in antrum suum, fovet igni. Spirantem autem inmanus, percontatur causam. Qui respondens: ut calefiant, inquit: Posteà cùm accumberent, sufflat viator in polenta. Quod, cur faceret interrogatus

ut frigescat, inquit. Tùm continuò satyrus viatorem ejiciens: nolo, inquit, in meo sit antro, cui tam diversum est os.

Adfabulatio.

Cave, sit in tuo convictu homo duplici ore, quique in sermone est proteus.

De Apro, et Rustico. 35.

Apro vastanti segetes rusticus præcidit auriculam. Iterùm deprehenso, præcidit alteram. Et tunc quoque redeuntem capit: captum portat in urbem destinatum lautitiæ sui patroni. Secta jam in convivio bellua nusquàm apparet cor. Excandescente hero, & flagitante coquos, villicus respondet: Patrone inquit, non est mirum non apparere cor: nam credo stultum aprum nunquàm cor habuisse. Nam si cor habuisset, nunquàm in pœnam suam ad meas segetes toties rediisset Sic rusticus. At omnes convivæ emori risu, cachinari de stultitia rustici.

Adfabulatio.

Multorum hominum tàm est excors vita, ut, an cor habeant, possis ambigere.

De Tauro, et Mure. 30.

Mus tauri pedem momorderat, fugiens in antrum suum. Taurus vibrat

cornua; quærit hostem, nusquàm videt: irridet eum mus: inquit, robustus es, ac vastus, non idcircò quemvis contempseris. Nunc te, & quidem gratis, læsit exiguus mus.

Adfabulatio.

Tritum est illud verbum: nemo suum hostem flocci pendat.

De Rustico, & Hercule. 23.

Rustici currus hæret in profundo luto: tunc supinus Deum Herculem implorat. Intonat vox e cœlo: inepte, inquit, flagella equos, & ipse annittere rotis, atque tum Herculem vocato, tum enim aderit Hercules vocatus.

Adfabulatio.

Nihil prosunt otiosa vota, quæ sanè Deus non audit. Juva temet, inquiant, ipse tum juvabit te Deus.

De Ansere. 32.

Fuit anser qui ponebat ova aurea singulis diebus singula: Dominus, ut subitò fiat dives, anserem jugulat, sperans intus latere gazam. Sed ansere invento vacuo, stupet miser, anxieque dehinc suspirat, ac plangit, & rem, & spem periisse.

Adfabulatio.

Moderanda sunt vota. Curandum est ne præproperi simus: enim nimia festinantia nocet: & qui plura quàm decet, quærit, interdùm acquirit nihil.

De Cicada, & Formica. 33.

Cum per æstatem cicada cantat, formica suam exercet messem, trahit in atrum grana, reponens in hyemem sæviente bruma, famelica cicada venit

ad formicam, mendicat victum. Renuit formica, dictitans sese, dum illa cantabat, laborasse.

Adfabulatio.

Qui segnis est in juventa, egebit in senecta: & qui non parcè, olim, mendicabit.

De Simia, & duobus ejus natis. 34.

Simia, ut ferunt, cùm peperit gemellos, alterum diligit, alterum negligit, erat puerpera cum gemellis, atque cùm incidisset terror, vitatura periculum, dilectum prehendit ulnis. Quem, dum præceps fugitat, collidit petræ, atque enecat: neglectus autem, qui in hirsuto hæserat tergo fugientis, mansit incolumis.

Adfabulatio.

Solet evenire, ut ipsi parentes filio, quem tenerè amant, præ nimia indulgentia sint mali occasio, & periculi; eo quem minùs amarunt, præstante se estrenuum ac probum.

De Bove, & Juvenco. 35.

Bos jam grandis quotidiè trahebat aratrum. Juvencus laboris expers, vicinis exultat in pascuis, ac tandem insultat fortunæ senioris. Jactat se jugi, ac vinculi inscium, se liberum, se otiosum, illi attritum esse labore collum, denique se glabrum, ac nitidum, illum esse hir-

sutum, ac squalidum: senior tùm quidem nihil contrà. Sed brevi post tempere videt hunc insultorem duci ad aras, ac tum hisce verbis affatur: quò tua mollis vita pervenit? securum istud otium te trahit ad securim. Jam saltem (ut opinor) potiùs laudabis meum laborem, qui me tuetur, quàm otium, quod nunc te traxit ad necem.

Adfabulatio.

Ad vitam rectè gerendam opus est labore, & vigilantia. Socors autem, & voluptati deditus, suarum rerum, quem nollet, sortietur exitum.

De Cane, & Leone. 36.

Occurrit canis leoni, jocatur. Quid tu miser exhaustus inedia percurris sylvas & devia? Me specta pinguem, ac

nitidum: atque hæc non labore cons
quor, sed otio. Tùm leo: habes tu q
dem tuas epulas, sed habes, stolid
etiam vincula: Servus esto, qui serv
potes: equidem sum liber, nec servi
volo. *Adfabulatio.*

Pulchrè respondit leo. Quibuslib
enim rebus potior est libertas.

De Piscibus. 37.

Piscis fluvialis vi fluminis corrept
est in mare. Ubi suam efferens nobilit
tem, omne marinum genus vilipendeb
Non tulit hoc phoca, sed ait: tum fo
judicium nobilitatis, si cum phoca ca
tus portetur ad forum: se emptum
à nobilibus, illum autem à plebe.

Adfabulatio.

Multi sic capti sunt libidine glori
ut sese ipsi prædicent, & jactent: s
laus sui oris non datur homini laudi,
excipitur cum auditorum risu.

De Pardo, & Vulpecula. 38.

Pardus, cui pictum est etiam tergu
cæteris feris, etiam leonibus, despec
intumescebat: accedit ad hunc vulpe
cula suadet non superbire, dicens: i
quidem speciosam esse pellem, sibi ve
rò speciosam esse mentem.

Adfabulatio.

Discrimen est bonorum, & ordo. Bona corporis præstant bonis fortunæ. Utrisque illis animi bona præferantur, oportet.

ÆSOPI
FABULATORIS
CLARISSIMI
APOLOGI E GRÆCO LATINI
per Remicium facti.

ARGUMENTUM.

Æsopus, fabulator clarissimus natione quidem Phryx, fortuna verò servus fuit, colore niger, ac facie suprà modum deformis. Is quia beneficus semper in hospites fuit, Dea hospitalis insomnis sibi assistens, largita est loquelam, (nam ab initio blatero fuit) sapientiamque, ac variarum fabularum inventionem: quæ porrò fabulæ non parùm conducunt mortalium vitæ. Nam animalia bruta fingit agere ea, quæ hominum sunt actiones: quas ita ante oculos ponit, quòd audientium animos incitet ad vir-

tutem nec ulli sunt hominum mores, quos in brutis fingendo ipse non aperiat. Has igitur fabulas, si quis ritè gustaverit, quàm viam sequi, quamque vitare debeat, in privatis publicisque facilè comperiet. Nam in primis fabulam narrat: tùm quid fabula significet compendiosius exponit. Atque ordinem alphabeti in Greco secutus, qui in latino sermone servari non potest, hinc sumit initium.

De Aquila, et Vulpe. I.

Aquila, & vulpes conflata inter se amicitia in proximo *habitare* constituunt, firmiorem amicitiam ex *fre*quenti conversatione fore putantes. Igitur aquilam nidum alta super arbore instituit, vulpes verò arborem propè inter dumeta catulos collocat: una igitur

dierum cùm vulpes latibulo egressa pastum catulis quæreret, aquila, & ipsa cibi indiga, in latibulum devolans vulpis catulos arripuit, ac pullis suis comestum præbuit. Vulpes reveniens, cognita filiorum morte atroci, valdè tristata est. Cùm aquilam ulcisci non posset, quia quadrupedes existens, volucrem persequi nequibat: quod unum miseris, ac impotentibus datur, aquilam execratur, ac mala sibi imprecatur: tantum in odium, cum violatur, vertitur amicitia. Contingit igitur illis diebus ruri capras immolari, cujus frustum unà cum carbonibus accensis aquila arripiens, sustulit ad nidum. Sed vento vehementiùs spirante, nidus, qui ex fœno ac materia exili, aridaque confectus erat, incenditur. Aquilæ pulli flammam sentientes, cum volare adhuc nequirent, humi decidunt. Vulpes confestim illos arripiens, in aquilæ conspectum devorat. *Adfabulatio.*

Fabula significat, quòd, qui amicitiam violant, quamvis quos læserint, ultionem declinent, Dei supplicium non tamen effugiunt.

De Aquila, et Corvo. 2.

Aquila celsa ex rupe devolans, agnum ex ovium grege arripuit. Quam rem corvus conspicatus, æmulatione

motus vehementi cum strepitu, ac stridore devolat in arietem, atque ungues in arietis vellus ita implicat, quòd indè etiam motu alarum se explicare non potest. Hunc pastor cùm ita implicitum videt, accurrens, corvum comprehendit: atque alarum pennis incisis, pueris suis pro ludibrio dedit. Verùm etiam cùm quispiam corvum rogaret, quænam volucris esset. Corvus ait: prius equidem, quoad animum, aquila fui, nunc verò me corvum esse certò cognosco.

Adfabulatio.

Fabula significat, quòd, qui suprà vires quidquam audet, hoc solum efficit, quòd in adversa sæpius incidit, ac se vulgo ridiculum exhibet.

De Aquila, & Scabrone. 3.

Aquila leporem persequebatur. At lepus auxilii inops, quem tempus obtulit scabronem videns, ab eo auxilium imploravi. Cui scabro pollicitus est tutelam, ac custodiam suam. Deinde cùm aquilam propinquantem scabro conspicatur, eam præcatur, ne suum sibi eripiat servum. At aquila scabronis parvitatèm contemnens, eo coràm leporem exedit. Verùm scabro suæ injuriæ memor, ubi aquila nidificaret, observat.

Ecce aquila, quæ ova parit: scabro aliis elasus ad aquilæ nidum volat, atque ova devolvens humi dejicit. Aquila jacturæ ovorum mœrore concita evolat ad Jovem (est enim ales Deo illi sacrata) ac locum ad pariendum sibi intum dari præcatur, Jupiter sibi concedit, ut, cum tempus adest, ejus in sinu pariat ova. Hoc scabro providens, globum è stercore conficit, atque sursum evolans, in Jovis sinum demisit. Jupiter volens, è sinu globum excutere, ova aquilæ simùl excussit. Ex tunc ajunt aquilam nunquàm parere, quo tempore scabrones existunt. *Adfabulatio.*

Fabula significat, quòd nullus porrò est contemnendus, quoniam nemo est, qui injuriam accipiat, quin, cùm tempus datur, se ulcisci non quærat.

De Philomela, & Accipitre. 4.

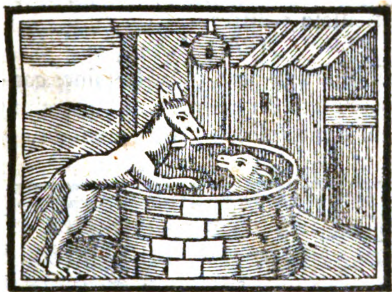
Philomela, cùm alta quercu sederet, more suo sola canebat. Eam accipiter, cibum quæritans, cum intuetur repentè devolat illamque capit. At philomela cùm se interitum iri videt, accipitrem precatur, ut se missam faciat, quoniam ad explendum ejus ventrem ipsa satis minima sit: sed pro saturitate sua ad majores aves ut se vertat opus profeo-

tò fore. Eam accipiter torvè conspiciens ait: stultus equidem nimium essem, si quem manibus teneo cibum, illum dimitterem amplioris spe pastus.

Adfabulatio.

Fabula significat, quòd, qui omittunt id, quod manu tenent rerum majorum spe, consilio inopes, ac ratione nimium sunt.

De Vulpe, et Trago. 5.

Vulpes, & tragus sitientes in quemdam puteum descenderunt. Verùm enim post potum cùm eggressum conspiceret tragus, vulpes ei comiter ait: bono sis animo: nam, quid saluti nostræ opus sit, probè animadverti. Si enim rectus stabis, ac pedibus anterioribus, cornibusve muro adhærebis, cujus ego

scapulas, cornuaque conscendens, cùm eggressa puteum fuero, te manu comprehendens, hinc desuper traham. Huic caper promptè deservivit. Vulpes suo exultans eggressu, circà os putei capro illudebat. At dum caper illam incusat sibi pacta haud servasse, ei facetò vulpecula inquit: si ea, caper, sapientia prææditus esses, quo pilorum ornatu isthæc tua barba referta est, non priùs in puteum descendisses, quàm eggressum perisiculatè vidisses.

Adfabulatio.

Fabula significat, quòd homines consilio præditi rerum fines priùs inspiciunt, quàm dent operam rebus gerendis.

De Vulpe, et Leone. 6.

Vulpes, quæ nunquàm viderat leonem, cùm illi fortè obviasset, adeò

pertimuit, ut mortem penè obiret. Rursùm illum cùm aspexisset, pertimuit, sed minimè, ut primum. Eum tertiò cum intueretur, propè accedens, fuit causa coràm disserere.

Adfabulatio.

Fabula significat, quòd rerum terribilia usus, & consuetudo domestica facit.

De Cato, et Gallo. 7.

Catus cùm gallum cœpisset, atque causam quæreret, qua eum comedere posset, illum criminari cœpit, quòd esset animal turbulentum, qui noctu clamitando haud permitteret, quiescere mortales. Gallus se excusabat, quod id agerer ad eorum utilitatem, cùm ad opera facienda illos excitaret. Rursum catus ait: impius es, ac suprà modum scelestus, qui agis continuè contra naturàm, cùm nec à matre, nec à sororibus te abstineas, sed per incontinentiam cum illis te commisceas. Gallus se item defendebat, quòd domini sui quæstus gratia id quoque ageret: enim verò ex hujusmodi coitu gallinæ pariunt ova. Tunc inquit catus: excusationibus licèt abundes, ego tamen jejunare haud intendo.

Adfabulatio.

Fabula significat, quòd, qui pravus

existit natura, cùm semel delinquere animo proposuit, quamvis causæ desit pretextus à pravitate tamen non desistit.

De Vulpe sine cauda. 8.

Vulpes ut è laqueo evaderet abscissa cauda, cum è pudore vitam sibi mortem putaret; excogitavit itaque alias dolo inducere vulpes, ut sub communis commodi specie sibi singulæ caudam abscinderent, & sic suum dedecus levaret. Itaque ad unam vulpibus congregatis suadet, ut caudam sibi abscindant, disserens caudam non modò dedecori vulpibus esse, sed oneri gravi atque inepto. E vulpibus una ei facetè respondit, heus soror, si ista tibi soli conducit, tùm itidem aliis consulere haud esset æquum. *Adfabulatio*:

Hæc fabula ad eos spectat, qui sub charitatis specie suum commodum prospiciunt.

De Piscatore, et Smaride Pisciculo. 9.

Piscator quòd mari recte retendit, eo smarida cœpit pisciculum. Qui parva adhuc ætate piscatorem orabat, ut dum grandis esset, atque majorem quæstum ex eo assequi posset, eum vita donaret. Huic piscator lepidè respondit: ego

dem mente carere, si quod mini-
m mihi est lucrum, id dimitterem
plioris spe quæstus.

Adfabulatio.

Fabula significat, quòd certa pro in-
rtis, quamvis in eis magna insit spes,
ltum est dimittere.

De Vulpe, & Rubo. 10.

Vulpes cùm sepem quandam ascende-
t, ut periculum vitaret, quod sibi
minere videbat, rubum manibus
mprehendit, atque volam sentibus
erforavit: & cùm graviter sauciata foret,
emens inquit ad rubum: ut me juva-
es, cùm ad te confugerim, tu deterius
e perdidisti. Cui rubus: errasti, vul-
es, quæ pari dolo me capere putasti,
uo cætera capere consuevisti.

Adfabulatio.

Fabula significat, quòd stultum est
nplorare auxilium ab illis, quibus à
atura datum est obesse potiùs, quàm
liis prodesse.

De Vulpe, & Crocodilo. 11.

Vulpes, & crocodilus de nobilitate
contendebant. Cùm crocodilus multa
pro se adduceret, ac supra modum se
jactaret de splendore progenitorum suo-
rum. Vulpes ei subridens ait: heus ami-

cto, et si hoc tu quidem non dixeris, ex tuo corio clarè apparet, quòd multis ab annis tuorum splendore fuistis denudatus.

Adfabulatio.

Fabula significat, quòd homines mendaces res ipsa potissimùm refellit.

De Vulpe, & Venatoribus. 12.

Vulpes venatores effugiens, ac per devia currendo jam defessa, hominem casu reperit lignarium, quem rogat, ut se quoquo loco abscondat. Ille tectorium suum ostendit. Vulpes illud ingrediens, in angulo quodam se abscondit. Adsunt venatores, lignarium, si vulpem viderit, rogant: lignarius verbis quidem se vidisse negat: manu verò, ubi vulpes latebat, locum ostendit: verùm enim venatores re haud percepta; statim abeunt. Vulpes ut illos abiisse prospicit, tectorio egrediens, tacitè recedit: lignarius vulpem criminatur, quòd cum salvam fecerit, nihil sibi gratiarum agat. Tunc vulpes se convertens illi, facetè ait: heus amice, si manum, opera, gestus, ac mores verbis similes, habuisses, meritas tibi persolverem gratias.

Adfabulatio.

Fabula significat, quòd homo nequam

si bona pollicetur, mala tamen, & in oba præstat.

De Gallis, & Perdice. 13.

Gallos complures cùm quis domi h beret, quàm emerat perdicem, il compascere permisit. Sed cùm galli i lam infestarent, rostrisque percuterer perdix ea injuria vehementer perdolu putans quia advena, nec eo genere esse eas sibi inferri injurias. Gallos dein cùm invicem certantes conspiceret; pe dix amota animi perturbatione ait: c cætero equidem haud tristabor, pos quàm inter eos odiosa certamina cern

Adfabulatio.

Fabula significat, quòd homines sa

pientia præditi moderato animo ferunt injurias ab illis vel maximè sibi illatas, qui nec sibi, nec suis parcere sciunt.

De Vulpe, & Larva. 14.

Vulpes citharœdi domum ingressa, dum quæ domi parata sunt sagaciter explorat, larvæ caput reperit arte industriosa compositum: quod manibus capiens ait: ò quale sine cerebro caput!

Adfabulatio.

Fabula significat, non omnes corpore decoro eandem animo habere pulchritudinem.

De Homine, & Ligneo Deo. 15.

Homo quidam deum ligneum domi habens, eum oravit, ut boni quippiam sibi tribueret: sed quantò magis orabat, eò res domi angustior erat: demùm ille concitus ira, deum cruribus capit, & caput parieti percutit. Ille exciso igitur capite, multum auri exiliit, quod homo colligens, ait: perversus nimium es, atque perfidus, qui dum in honore te habui, nihil quidem profuisti, percussus verò ac verberatus, boni plurimum contulisti.

Adfabulatio.

Fabula significat, quòd homo nequam,

si quandò prodest, id efficit vi coactus.

De Cane ad cœnam vocato. 16.

Vir quidam cum cœnam opiparam parasset, amicum quemdam domum vocavit: ejus quoque canis canem alterius ad cœnam invitavit. Is domum ingressus, cum tantum dapium vidit apparatum, lætus secum ipse ait: hodiè porrò ita me explebo, quòd die crastino comedere non indigebo. Hisque dictis motu caudæ applaudit: Coquus verò eum conspiciens, tacitus per caudam capit, atque illum sæpius rotans per fenestram projicit. Ille attonitus humo assurgens, dum clamando aufugit, cœteri canes sibi ocurrunt, atque rogitant, quàm opiparè cœnaverit. At ille lan-

guens ait : ita potu, ac dapibus me explevi, quòd, cùm exiverim, viam non vidi.

Adfabulatio.

Fabula significat: quòd quibus rebus quis doliturus est, rebus illis lætari non debet.

De Aquila, & Homine. 17.

Aquilam homo quidam cùm cœpisset, pennis alarum sibi evulsis, inter gallinas morari dimisit. Eam deinde quidam mercatus pennis alas denuò munit. Tum aquila volans, leporem capit, fertque illum benefactori suo. Quam rem conspiciens vulpes, homini ait: Noli hanc aquilam, sicuti priùs, hospitio habere, ne ceu leporem te æquè venetur. Tum, homo aquilæ item pennas evulsit.

Adfabulatio.

Fabula significat, quòd benefacientes sunt quidem remunerandi, improbi verò omni studio vitandi.

De Viro Agricola. 18.

Homo quidam agricultor existens, cùm finem vitæ sibi adesse cognosceret, cuderetque filios in agrorum cultu fieri oditos, eos vocavit, atque inquit: filii, rgo è vita discedo: bona mea in vinea

consita sunt omnia. Illi post patris obitum putantes in vinea thesaurum reperire, assumptis ligionibus, matris, ac bidentibus, vineam funditus effodiunt, nullumque thesaurum inveniunt. Verùm enim vinea cùm probè effossa foret, longè plus solito fructus produxit, atque illos divites fecit.

Adfabulatio.

Fabula significat, quòd labor assiduus thesaurum parit.

De Carbonario, & Lotore. 19.

Carbonarius lotorem quemdam rogavit, uti, quam pretio conduxerat domum, secum pariter cohabitaret. At lotor rei alias expertus ait: id conducibile haud mihi est. Nam quae albifica-

rem, ea omnia carbonum favillis ipse maculares. *Adfabulatio.*

Fabula significat, quod res natura dissimiles stare simul commodè non possunt.

De Vulpe esuriente. 20.

Vulpes ingenti fame concita, cùm quodam in tectorio carnis frustum, ac panem reposita prespiceret, tectorium ipsum intravit; atque tantùm comedit, quoad ad ingentem tumorem ventrem distendit: & cùm ex nimia ventris tumefactione indè egredi nequiret, aumens gemebat. Ejus gemitum vulpes alia transiens illac cùm audiret, illuc accedit, rogatque quidnam gemeret: deinde causam gemitus edocta, lepidè ait: istic manendum est, usque eò dum tenuis efficiaris, quanta eras cùm ingrasti: nam eo pacto facilè egrediaris.

Adfabulatio.

Fabula significat, quòd nihil est tam durum, quod tempus non dissolvat.

De Piscatore quodam. 21.

Piscator quidam piscandi inexpertus, tibiis, ac reti assumptis, juxta maris littus accedit. Atque saxo quodam superexistens, imprimis tuba canere coepit, putans cantu se pisces facile esse capturum. Verùm cantu eum nullum

consequeretur effectum, depositis tibiis, retia in mare dimittit, ac pisces cœpit per plures. Sed cum ex reti pisces extraheret, atque eos saltantes perspiceret, non insulsè ait: ò improba animalia, dum ad tibiam cecini, saltare noluistis: nunc quia canere cesso saltus datis assiduos.

Adfabulatio.

Fabula significat, quòd omnia probè fiunt, quæ fiunt tempore suo.

De Piscatoribus quibusdam. 22.

Piscatores piscatum perfecti, diuque piscando defessi, fame prætereà ac mœrore, quòd nihil cœpissent, confecti, cùm abire decernunt, ecce piscis quidam alium fugiens se insequentem, in naviculam saltat. Illum piscatores suprà modum læti comprehendunt, ac in urbem reversi grandi pretio vendunt.

Adfabulatio.

Fabula significat, quòd frequentiùs fortuna id exhibet, quod ars efficere non potest.

De Viro inope, & infirmo. 23.

Homo quidam pauper cùm ægrotaret, diis vovit, quòd, si eo morbo liberaretur, boves centum immolaret. Quod dii experiri volentes, sanitatem illi facilè reddunt. Liber igitur à mor-

bo, cum boves, quia pauper, non haberet, ossa boum centum colligit, eaque super altare deponens : lepidè inquiens: ecce, quod vovi, votum vobis nunc persolvo. At dii illum ulcisci volentes in somniis sibi assistunt, atque inquiunt: ad maris littus pergito, ibi enim in loco semoto auri talenta centum reperies. Ille expergefactus, somnii memor, dum pergit ad littus, incidii in latrones. Captus itaque, eos rogabat, ut se missum facerent, quoniam mille talenta auri persolveret eis.

Adfabulatio.

Fabula significat, quod homo mendax deos & homines pariter contemnit.

De Vulpe, & Pardo. 24.

Vulpes cum pardo de pulchritudine contendebat. Cum varias corporis notas pardus sibi duceret decori, vulpes ei commiter ait: ego quidem longè formosior sum judicanda, quæ non corpus, sed animum variis notis habeo notatum.

Adfabulatio.

Fabula significat, quod decor mentis est potior omni corporis ornatu.

De Piscatoribus quibusdam. 25.

Piscatores quidam è mari rete trahebant. Quod cum grave esse senti-

rent, lætitia gestiunt putantes multos pisces habere irretitos, sed, ut rete in terram traxerunt, pisces quidem paucos, saxum verò ingens reti inesse cùm perspiciunt, longè tristantur. Quidam ex illis natu jam grandis, non inurbanè sociis inquit: animis estote quietis, quippè lætitiæ soror est mœstitia: oportet enim casus prospicere futuros, illosque, ut leviùs quis ferat, persuadere sibi esse eventuros. *Adfabulatio.*

Fabula significat, quòd, qui reminiscitur sortis humanæ, in adversis minimè frangitur.

De Ranis Regem petentibus. 26.

Ranæ mœrentes, quòd sine rege forent, jovi suppplicatum oratores mittunt, ut regem sibi daret. Jupiter earum

simplicitatem cognoscens lignum in stagni medium dimisit. Quòd cùm in stagnum cecidit, ejus sonus suprà modum terruit ranas. Quæ cum lignum esse noverunt, rursùm jovi supplicatum mittunt, ut regem vivum, haud mortuum sibi daret. Jupiter stultis earum precibus motus, hydrum illis dedit in regem. Is in diem cum ranas devoraret, tertiò jovem ranæ precantur, ut regem sævum, atque immanem ab eis amoveret. Tunc inquit jupiter: quem precibus regem exorastis, eum vobis perpetuum habetote.

Adfabulatio.

Fabula significat, quòd sepè ea pre-mur, quæ impetrasse nos posteà pœn

De Cata in fœminam mutata.

Catæ cujusdam speciosæ quidam ad-lescens amore captus, venerem oravit ut eam in hominem mutaret. Venus illius miserta in formam hominis mutavit eam. Quæ cum longè speciosa esset, amator domum subitò adduxit. Sed cùm in cubiculo simul sederent: venus experiri cupiens, si, mutata, facie, mutasset & mores, in medium constituit murem: quem cum illa prospexit, oblita formæ, & amoris sui, murem, ut

rret, persecuta est. Quæ super re
ius indignata, denuò eam in prio-
i catæ formam mutavit.

Adfabulatio.

Fabula fignificat, quòd homo ne-
m, licèt personam mutet, mores
ien retinet eosdem.

De Sene mortem vocante. 28.

Senex quidam lignorum fascem super
ımeros ex nemore portans, cum longa
a defessus esset, fasce humi deposito
ortem vocavit. Ecce mors advenit,
usamque, quamobrem se vocaverit,
terrogavit. Tunc senex: ut hunc lig-
orum fascem super humeros mihi im-
oneres, ait.

Adfabulatio.

Fabula significat, quòd, quisquis vi-

tæ cupidior est, licèt mille subjiciatur periculis, mortem tamen semper devitat.

De Muliere, & Medico. 29.

Mulier anus, cùm opthalmiam pateretur, medicum ad se curandum accersit, certum pretium illi dare promittens, si eo morbo curaretur: si verò non liberaretur, nihil ei debere pacta est. Medicus verò quotiès illam ibat curatum, toties quidpiam è domo clàm exportabat. Mulier igitur, opthalmia curata, cùm nihil suarum rerum domi esse prospiceret, medico mercedem pactam petenti solvere denegat. Quamobrem vocata in judicium, pactum quidem non denegat, sed se curatam opthalmia esse, id verò pernegat, inquiens: cùm cæca eram

num multa supellectile refertam vi-
)am : nunc cùm video (ut medicus
ı nihil rerum domi esse prospicio.

Adfabulatio.

abula significat, quòd homines avari-
dediti, sibimet sæpius contradicunt.

De Agricola, & Canibus. 30.

Agricola quidam magnitudine hyemis
suburbanis se locavit ; cum alimonia
i deficeret, capris, & ovibus primùm
ici cœpit : cùm verò in diem magis
viret hyems, bobus quoque nec pe-
rcit. Quod facinus, cùm animadver-
it canes ; invicem verba faciunt :
id hic stamus, inquiunt, cur mortem
bis incumbentem non fugimus? Puta-
is ne eum nos parcere vitæ, qui ali-
oniæ gratia boves jugulavit ?

Adfabulatio.

Fabula significat, quòd eos fugere
bemus, qui in charissimos crudeliter
gerunt.

De Agricola, & Filiis. 31.

Agricola quidam complures habuit
os continua seditione discordes, ac
s admonitionis perpetuò negligentes.
m fortè unà domi omnes sederent, jus-
pater virgarum fascem coràm depor-

tari, atque nàtos cœpit hortari, ut integrum fascem disrumperent. Cùm igitur fascem cum totis viribus frangere non possent, genitor præcepit, ut soluto fasce singulatim frangerent virgas. Cum quisque facilè hoc perficeret, tunc facto silentio, pater ait eis: si quandò animis idem sentietis, nati mihi charissimi, nec ab inimicis superari poteritis. Sed si inter vos seditiones servabitis, qui volet, is facilè vos perdet.

Adfabulatio.

Fabula significat, quòd fortior est unio, quàm seditio, quæ est imbecillis.

De Muliere, et Gallina. 32.

Vidua quædam mulier gallinam habuit, quæ die quolibet pariebat ovum.

utavit mulier, more ingenii humani, uod sitis habendi semper sollicitat, allinam illam die bis parituram, si lus speltæ traderet ei solito. At gallia pluri alimonia pinguior facta, id num desiit parere ovum. Sic mulier ex o majus lucrum quæritabat, id cæca gendi cupiditate amisit.

Adfabulatio.

Fabula significat, quòd plurima cuiditate rerum, præsens quandoquè deerditur quæstus.

De Homine à Cane morso. 33.

Homo quidam cùm eum canis moordisset, summo cum studio sciscitatur, à quo sanari posset Quidnam sibviam factus, atque de medico rotus ait: si vis, amice, fieri sanus, on est tibi opus medico. Nam si canis i te mormodit, à vulnere lingua saninem terget; ista cura nihil potiùs periri potest. Alter arridens venustisnè inquit: si hujusmodi utor remedio, diem magis ac magis à canibus morbor.

Adfabulatio.

Fabula significat, quòd ab hominibus quam incommoda pro commodis, & ala pro beneficiis retribui solent.

De duobus Amicis, & Urso. 3[illegible]

Amici duo dum rus viarent, ursa e[illegible] obviam occurrit. Qua prospecta, al[illegible] eorum territus, ut se salvaret, contin[illegible] arborem ascendit. Alter cùm ursæ viribus posse obsistere dubitaret, uti mortuus humi jacuit resupinus, retinens flatum, atque anhelitum. Cùm nec ore, aut naso respiraret, ursa eum exanimatum existimans, abiit (dicunt enim à cadavere ursas omnino abstinere.) Alter deindè ex arbore descendens, quid in aurem sibi dixerit ursa, socium rogavit: ille urbano sermone respondit: admonitus sum ab ursa, ut cum hujusmodi amicis non proficiscar ampliùs.

Adfabulatio.

Fabula significat, quod eorum amicitia colenda non est, qui cùm est opus, amicis subsidia denegant.

De Adolescentibus duobus, & Coquo. 3[illegible]

Adolescentuli duo æquis sumptibus carnes coemerunt, & curatum coquo tradiderunt. Obiter coquus dum aliis vacat negotiis, alter juvenum carnes eas clanculùm accepit, ac socio tradidit. Coquo deindè carnes quæritanti, qui acceperat, se haud habere jurat:

qui verò habebat, se non accepisse jurabat. Coquus percepto juvenum dolo, ait: etsi fallor equidem à vobis, per quem verò jurastis, res ista non latebit Deum.

Adfabulatio.

Fabula significat, nullum scelus posse latere Deum.

De duobus Inimicis. 36.

Duo quidam gladiatorio animo inter se inimicitias habentes, unà navigabant. Et cùm alter eodem in loco stare cum altero non pateretur, unus in puppi, alter in prora consedit. Orta autem tempestate cum navis periclitaretur: qui in prora sedebat, rogat navis gubernatorem, quæ pars navis submergi priùs deberet. Et cùm gubernator puppim dixisset; ait ille: mors mihi modò molesta minimè est, si inimicum meum priùs mori perspicio.

Adfabulatio.

Fabula significat, quòd inimicus, ut inimicum perdat, se ipsum perdere sæpiùs eligit.

De Calamo, & Oliva. 37.

Quænam esset fortior, durior, & magis resistens: canna, & oliva invicem contendebant. Oliva calamo humilitatem objiciebat, eo quòd ventis facilè

cederet: Huic dicto unum arundo haud reddidit verbum. Paulo pòst turbine vehementi aspirans ventus, radicitus evulsit olivam, totis viribus sibi obsistentem. At canna flatibus se inclinans, salutem facilè est assecuta.

Adfabulatio.

Fabula significat, quòd potentibus sine controversia mos est in tempore gerendus.

De Vitula, & Bove. 38.

Vitula cùm bovem arantem perspiceret, illud præ se, quæ nihil agebat contempsit. Sed cum immolationis affuit dies, bos quidem missus; vitula verò, ut immolaretur, retenta est. Quam rem bos cum conspicatur subridens ait: heus vitula, ideò non laborabas, ut immolareris?

Adfabulatio.

Fabula significat, quòd otiosis & nihil agentibus pericula quoque imminent.

De Puero, & Fortuna. 39.

Cum puer quidam juxtà puteum dormiret, fortuna illuc accedens illum excitavit, inquiens: surge, & hinc ocyus abi: quipe in puteum si caderes, non tuam inscitiam, sed me fortunam omnes accusares.

Adfabulatio.

Fabula significat, quòd frequenter pericula culpa nostra incurrimus, deinde abs re fortunam accusamus.

De Muribus, & Cato. 40.

Domo quapiam quod perplures forent mures, catus præsentiens, illuc accessit: atque nunc unum, nunc alium capiens, complures interimendo comedit. Verum mures cùm se in diem consumi perceperunt, ad unum coacti, inquiunt secum: de cetero inferius non est descendendum, si nolumus perditum iri omnes; sed hic superius manendum, quò catus ascendere non potest. At catus consilio murium percepto simulans se mortuum esse, posterioribus pedibus se ad palum suspendit, qui fixus

parieti erat. E muribus quispiam deorsùm acutè prospíciens, ut catum esse cognovit, haud infacetè ait: heus amice, & si te follem esse certò scirem, deorsum minimè descenderem.

Adfabulatio.

Fabula significat, quòd vir prudens, semel si fallitur, fictis & simulatis hominibus non ampliùs fidit.

De Simia, & Vulpe. 41.

Apud brutorum animalium concilium simia ita appositè saltavit, quòd omnium ferè consensu rex statim fuit creatus. At Vulpes invidens ei, ubi viderat carnes laqueo in fovea sitas, illùc simiam ut duxit, inquit ad eam: hic thesaurus absconditus est, qui ex lege spectat ad reges. Quarè cùm tuus ex lege sit, tute ipse capias illum. Simia vulpis suasu, illuc temerè accedens, ut se captam laqueo sensit, vulpem acriter accusat, quæ dolosè deceperat, & vulpes haud illepidè ait: heu stulta, quæ, cum fortuna se extulisset, dominari cæteris jam te putabas dignam?

Adfabulatio.

Fabula significat, quòd qui temerè

quidpiam aggreditur, temerè in adversa incidit, ac vulgo ridiculus fit.

De Cervo, & Leone. 42.

Cervus vehementi siti cùm vexaretur, ad fontem proficiscitur: dumque potat, suam in aqua prospiciens umbram, valdè lætatus est magnitudine cornum, ac ramositate: deindè pedes & crura prospiciens, nimium tristatus est. Hæc dum animo vertit, ecce leo apparet, ac cervum persequitur. At cervus fugam arripiens, leonem per campos longè anteibat. (Dicunt enim cervorum vires consistere in pedibus, ac leonis in animo stare robur.) Quousque igitur leo campos secutus cervum eum assequi non potuit. Casu vero contigit Cervum nemus intrare, ubi cornibus ad ramos implicitis, cùm fugere non posset, à leone captus, cùm se moriturum videret: heu me miserum! inquit, qui cornibus gravisus, ipsis cornibus pereo.

Adfabulatio.

Fabula significat, quod, quæ putamus nobis profutura, ea nobis sæpiùs obsunt.

De Agricola, & Pelargo. 43.

Agricola laqueos in agro tetendit, ut grues, & anseres veneretur, qui sata continuè depascebant: at simul cum illis venatus est pelargum: qui pedentim rogat agricolam, ut eum solvat, missumque faciat, cum non sit grus, nec specie anser, sed pelargus avium piisimus, qui parentibus semper deservit, nec illos in senecta deserit unquàm. Agricola subridens ei ait, quæ dicis, haud me fugiunt, nam qui sis, probe teneo: sed his simul captus cum sis, his quoque simul est moriendum.

Adfabulatio.

Fabula significat, quòd, qui cum improbis quopiam deprehenditur crimine, pari pœna plectitur cum illis.

De Agno, et Lupo. 44.

Agnus in domo benè clausa existens, cùm lupum ad se venientem perspicit illum conviciis, & maledictis persequitur. At lupus inquit ei: non tu, sed locus inaccesibilis mihi convicia dicit.

Adfabulatio.

Fabula significat, quòd locus & tempus faciunt timidos persæpè audaces.

De Jove, et Corvo. 45.

Jupiter volatilibus regem creare volens diem concilii avibus indixit, ut qui speciosior esset, rex sibi constitueretur. Quam rem præsentiens corvus, ac suæ deformitatis conscius, pennis aliorum hinc indè collectis, se decoravit, ac speciosissimum omnium se reddidit. Adest dies præfinitus, veniunt ad concilium aves: Jupiter corvum ob pulchritudinem cùm Regem avibus creare vellet; id aves indignè ferentes, quæque suas à corvo extrahunt pennas. At corvus alienis pennis cùm esset exutus, corvus, ut erat, demùm remansit.

Adfabulatio.

Fabula significat, quòd qui rebus pendet alienis, illis amissis quisnam ipse sit, cuique liquidò patet.

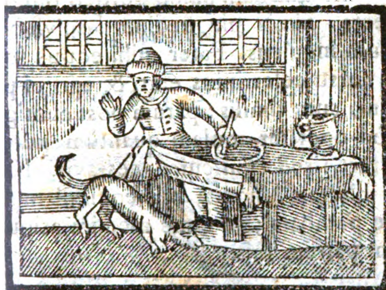
De Tubicine quodam. 46.

Tubicem quidam tubæ sonitu pugnatum ciebat exercitum. Ab hostibus deindè per insidias captus, miseranda voce clamabat: ne abs re, ac frustrà occidere me velitis: ego quidem non pugno, nec præter tubam quidpiam aliud possideo. Qui eum vinctum ducebant, hujusmodi verba contrà reddiderunt: hanc ob rem morte dignior es judicandus, quòd cum hostibus manum conferre divitans, alios sonitu ad pugnam hortaris.

Adfabulatio.

Fabula significat quòd graviori pœna sunt judicandi, qui cum ipsi injuriam non agant, alios ad injuriam agendam impellunt.

De Fabro, et Cane. 47.

Faber quidam catulum habebat, qui ım ipse ferrum cuderet, continuè dor- iebat. Cùm verò manducabat, canis atim surgebat, & quæ sub mensa erant ejecta, ceu ossa, & alia hujusmodi, si- e mora corrodebat. Quam rem animad- ertens Faber, ait ad canem: heu mi- r! quid faciam, nescio, qui dum fer- ım cudo, continuè dormis, & segni- a teneris; rursus cùm dentes moveo, atim surgis, & cauda mihi applaudis.

Adfabulatio.

Fabula significat, quòd socordes, & omnolenti, qui ex aliorum vivunt la- oribus, gravi censura sunt coercendi.

De Mula quadam. 48.

Mula quædam nimio hordeo pinguis effecta, nimia pinguedine lasciviebat, secum inquiens. Pater mihi equus fuit, qui cursu celerrimus erat, & ego ei per omnia sum similis; parum post contigit, quòd oportuit mulam quantùm potuit currere: sed cùm cursu cessavit. Heu me miseram! inquit, quæ equi filiam me esse putabam; at nunc memini asinum mihi patrem fuisse.

Adfabulatio.

Fabula significat, quòd stulti in prosperis seipsos dediscunt, se in adversis suos persæpè recognoscunt errores.

De Thynno, et Delphino. 49.

Thynnus, cùm eum Delphinus persequeretur, magno elatus impetu, ac stridore, à vehementi fluctu in insulam defertur; eumdemque in scopulum à fluctu eodèm Delphinus, dum se putat capere Thynnum, ipse quoque defertur, Thynnus conversus cùm Delphinum expirantem animam perspicit, se cum ipse ait; mors mihi molesta admodum non est, ex quo mortis authorem mori simul mecum perspicio.

Adfabulatio.

Fabula significat, quòd quivis adversa levius fert, cum adversitatum authores eadem adversitate opprimi perspicit.

De Medico, & Ægroto. 50.

Medicus quidam, cum curaret ægrotum, eumque mori contigisset, efferentibus funus ajebat; vir iste, si se vino abstinuisset, & clysteriis usus fuisset, eum mori non contigisset. Ex his, qui aderant, quispiam medico haud infacetè ait: heus medice ista consilia cum prodesse quibant, dicenda fuerunt, non nunc, cum nihil valeant prodesse.

Adfabulatio.

Fabula significat, quòd, ubi haud

prodest consilium, id eo tempore dare est sanè amicum deludere.

De Aucupe. 51.

Auceps, aucupatum calamis, viscoque tetendit, & cum turdum canere arboris desuper ramum, aspexit, ut eum caperet, calamos erexit. At inter ambulandum pede altero viperam calcavit, morsusque ab ea, cum jam ob venenum se deficere persensit: heu me miserum! ingemuit, qui dum alium capere festino, alter ad mortem me est aucupatus.

Adfabulatio.

Fabula significat, quod quæ contra alios facere nitimur, ea persæpe ab alio ipsi patimur.

De Castore. 52.

Castor est animal quadrupes, qui in paludibus se nutrit; ejus testes variis medelis utiles esse dicuntur. Itaque cum quispiam eum sequitur, suæ persecutionis causam non ignorans, ac pedum velocitati fidens, quantum potest, fugit, usquequo ad locum, ne videatur, salvus deveniat, atque ibi testes excidens, in venatores, cum sibi appropinquat, projicit. Et isto pacto à venatoribus se eripit.

Adfabulatio.

Fabula significat, quod sapiens, ut à periculis se eripiat, nihil intentatum deserit.

De Puero Oves pascente. 53.

Puer quidam cùm oves eminentiori in loco depasceret, sæpius clamabat: heus ò, à lupis mihi succurrite. Qui circùm aderant cultores agrorum, cultum omittentes, at illi occurrentes, atque nihil esse comperientes, ad opera sua redeunt. Cùm plures puer id joci causa fecisset, ecce cùm lupus pro certo adesset; puer, ut sibi succurratur, serio clamat. Agricolæ id verum non putantes, cum minimè occurrerent, lupus oves facilè perdidit.

Adfabulatio.

Fabula significat, quòd qui cognoscitur mentiri, ei veritas posteà non creditur.

De Corvo, & Vulpe. 54.

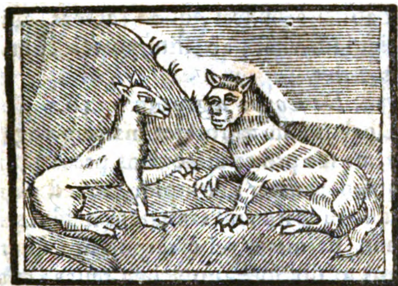

Corvus cum carnium frustum rapuisset, arborem quandam supersedit. Vulpes eum suspiciens, atque carnes sibi cupiens, illum arte aggreditur. Stans igitur sub arbore, corvum laudare occipit, ajens: ò quam magna avis est hæc, quàm spetiosa, quàm venatrix, quam formosa! Hanc decuit esse avium regem. Nam omnia regia super alias sibi sunt aves, modò vocem haberet. His laudibus corvus inflatus, & dici mutus, haud valens pati ulterius, dum magna voce crocitat, carnes humi decidunt. Illas cùm vulpes rapuisset, conversa inquit ad corvum: heus corve, omnia decora teneres, modò mente haud careres.

Adfabulatio.

Fabula significat, quòd qui adulatoribus nimium credunt, hi, quae non putant, in adversa saepius incidunt.

De Cane, & Lupo. 55.

Canis cum ante aulam dormiret, lupus superveniens, eum statim cepit, & cùm ipsum occidere vellet, canis, ne eum occideret, rogavit, inquiens: bene mi lupe, nunc me occidere noli: nam, ut vides, tenuis sum, gracilis, & macilentus. Sed herus meus nuptias in proximo facturus est, ubi si parum me expectas, ego opiparè manducans, atque pinguior factus, ero tibi utilior. Lupus his verbis fidem habens, canem dimisit. Paucos post dies lupus accedens, eum

canem dormientem domi repetit. Stans ante aulam canem rogat, ut sibi promissa præstet. Ei canis haud rusticè inquit; heus lupe, si ante aulam de cæterò me repereris, haud amplius nuptias expectes.

Adfabulatio.

Fabula significat, quod sapiens, cum periculum vitat, ab illo posteà continuè cavet.

De Corvo ægrotante, 56.

Corvus cùm ægrotaret matrem rogavit, ut sua pro sanitate deos precaretur, inquiens: mater, noli plorare; sed deos potius precare, ut sanitatem mihi restituant. Et mater scitè respondit: quem deorum tibi fore propicium putas; cum nullus sit, è cujus arce sacra non rapueris?

Adfabulatio.

Fabula significat, quòd qui in prosperitate quemvis offendit, in adversis amicum sibi reperit neminem.

De Cane carnes portante. 57.

Canis ore ferens carnes, ac flumen transiens, cùm sub aqua umbram prospexit, putavit alium esse canem, qui plus carnium ferebat. Itaque quas ipse ferebat, eas carnes sub aquas ire dimisit, & ut umbram caperet, se movit:

:d carnes, & umbram, quæ sanè ni-
.l erant, simul perdidit.

Adfabulatio.

Fabula significat, quòd cupiditate lus semper habendi, quæ tenemus, ea æpenumerò perdimus.

De Leone, & Rana. 58.

Leo cùm ranam magniloquacem au-liret, putans aliquod magnum animal :sse, se retro vertit: parumque stans, anam è stagno exeuntem videt. Quam ndignabundus statim pedibus calcavit: licens, nullum amplius, ut te perci-)iat, animal clamore movebis.

Adfabulatio.

Fabula significat, quòd apud verbo-;os præter linguam nihil reperitur.

De Leone sene. 59.

Leo, cùm senuisset, nec victum sibi quærere posset, viam machinatus est, qua alimenta haud sibi desint. Ingressus igitur speluncam graviter ægrotare jacens simulabat. Animalia illum verè ægrotare putantia, visitandi gratia ad eum accedebant: quæ leo capiens singulatim, manducabat. Cùm multa animalia jam occidisset, vulpes leonis cognita arte, aditum speluncæ accedens, leonem, quo valeat pacto, exteriùs

stans rogat. Et leo blandè respondens, ait: vulpes filia, cur non introgrederis ad me? Et vulpes non illepidè ait: quoniam, here mi, animalium ingredientium perplura equidem vestigia cerno, sed egredientium vestigia nulla.

Adfabulatio.

Fabula significat, quòd homo prudens, quia pericula imminentia providet, illa facilè devitat.

De Leone, et Tauro. 60.

Leo ingentem taurum per insidias sequens, cum propè accessit eum vocavit ad cœnam, inquiens, amice, ovem occidi: hodiè mecum, si placet, cœnabis. Taurus leoni morem gerens, ut discubuerunt, cùm multos lebetes, necnòn magnos, & plures obeliscos paratos conspiceret, & ovem ibi nullam adesse, è vestigio abiit. Quem leo abeuntem perspiciens, cur abiret, rogavit. Et taurus haud inurbanè respondit: non de nihilo equidem ab eo, cum instrumenta non ad ovem, sed ad taurum coquendum videam esse parata.

Adfabulatio.

Fabula significat, quod homines prudentes minimè latent improborum artes.

De Leone, Asino, et Vulpe. 61.

Leo, asinus, & vulpes conflata inter se societate venatum exeunt. Cumque multam prædam cepissent, leo asino mandat, ut prædam dividat. Asinus cum eam in tres partes æquales esset partitus, optionem capiendi sociis dedit. Quam partitionem leo indignè ferens, ac dentibus frendens, à divisione deposuit eum, mandavitque vulpi, ut prædam ipsa partiretur. At vulpes illas tres partes in unam colligens, ac prædæ nihil sibi seorsum relinquens, leoni omnia tradidit. Tunc leo vulpi ait: quis te partiri edocuit? Inquit ex tempore vulpes: asini periculum id me facere instruxit.

Adfabulatio.

Fabula significat, quòd aliorum pericula homines faciunt cautiores.

De Leone cujusdam rustici filiam amante. 62.

Leo cujusdam rustici filiam amabat. Illam cùm habere cuperet, patrem virginis rogavit, ut sibi nubere ipsam assentiret. Et rusticus ait, nullo pacto se assensurum, quòd filia bestiæ nubat. Cum illum leo torvè aspiceret, ac dentibus frenderet, rusticus mutato consilio

ait, se cupere ei filiam nubere, modò dentes, & ungulas prius cedat, evellatque, quoniam virgo illis rebus longè terretur. Leo id postquàm præ nimio amore fecit, rusticum adiens, filiam sibi dari postulat. At rusticus leonem cùm ungulis, & dentibus perspicit intermem arrepto fuste illum frequens pulsando persequitur.

Adfabulatio.

Fabula significat, quod qui inimicis se committit, de facili perit.

De Leæna, & Vulpe. 63.

Leæna cum à vulpe sæpius exprobratur; quod quolibet partu unum dumtaxat pareret catulum, ait: unum sanè, at verò leonem.

Adfabulatio.

Fabula significat, quòd pulchritudo haud in copia rerum, sed in virtute consistit.

De Lupo, et Grue. 64.

Lupus in gutture osse retento cùm longè cruciaretur, grui pretium obtulit, si illud è gutture extraheret.

Grus, rostro cùm os è gutture extraxit pretium sibi promissum expostulat. Ei lupus sub ridens, simulque dentes acuens, ait: satis pretii tibi esse debet, quòd ex lupi ore caput sine læsione eduxeris.

Adfabulatio.

Fabula significat, quòd apud improbos gratitudo nam parva habetur, si pro obsequio quis detrimentum non recipit.

De Lupo, & Agno. 65.

Lupus cùm agnum invenisset errantem, eum non cepit fortissima manu, sed causam quæsivit, quo jure, vel injuria eum comederet. Igitur agno verba hujusmodi fecit: tu mihi abundè jamdiu injurias intulisti. Agnus gemendo ait: quomodò id fieri potuit, cum nuperrimè venerim ad lucem? Lupus denuò ait: agrum mihi pascendo devastasti. Agnus inquit ei rursùm cum dentibus

etiam caream, id facere nequivi. Lupus rursum ait: ex meo quoque fonte bibisti. Ei inquit agnus: quo pacto id fieri potuit, cùm aquam ex ætate nondum biberim, sed lac matris cibus, & potus adhuc mihi sit? Lupus demum ira concitus ait: licèt tua solvere nequeam argumenta· cœnare tamen opiparè intendo. Agnumque cepit, ac illum manducavit.

Adfabulatio.

Fabula significat, quòd apud improbos ratio, & veritas locum haud habent.

De *duobus Gallis inter se certantibus.* 66.

Duo galli inter se ruri certabant. Gallinarum prior dux erat. Cum ab altero superatus esset, præ verecun-

dia se abscondit. Alter vero victoria elatus, domus tectum statim supervolans, vehementi alarum plausu, cantuque significat, se rivalem suum pugnando superesse, & de adversario ferre trophæum. Dum hæc, & hujusmodi jactabundus voce crocitat, ecce aquila cibi indiga ex alto devolans, gallum unguibus capit, ac pullis suis in alimoniam contulit. Quam rem, qui victus fuerat, gallus prospiciens, ceu ex hoste triumphans, in publicum venit, ac solus gallinis liberè potitur.

Adfabulatio.

Fabula significat, quòd qui prosperis nimium fidit, in adversa sæpius præceps incidit.

De Vate quodam. 67.

Foro urbis medio quidam vates cuivis sortem aperiebat futuram. Quamobrem magna hominum frequentia stipatus; dum uni, & alteri suam aperit sortem, ei nuntiatur res suas furtim domo esse ablatas. Quo audito, domum curriculò dum abit, quidam ei obviam factus, ridiculè ait: alios, quid esset futurum monebas, qui tuæ sortis nescius fuisti?

Adfabulatio.

Fabula significat, quòd homines nequam corrigunt alios, & sua crimina scire negligunt.

De *Formica*, & *Columba*. 68.

Formica sitiens in fontem descendit: ubi dum bibere vult, in aquam cecidit. Columba, quædam arborem fonti imminentem supersedens, cum formicam aquis obrui consiceret, ramulum ex arbore rostro continuo frangit, ac sine mora dejicit in fontem: ad quem formica applicans, ex aquis in tutum se recipit. Obiter auceps quidam advenit, & ut columbam venetur, calamos erigit. Formica id percipiens, pedem alterum momordit aucupi. Eo dolore auceps concitus, calamos demittit. Quorum strepitu columba territa, ex arbore aufugiens, vitæ periculum evasit.

Adfabulatio.

Fabula significat, quòd, cùm bruta in beneficos grata sint, eò magis esse debent, qui partices sunt rationis.

De Vitulo, & Cerva. 69.

Vitulos cervae aliquandò ait: cùm magnitudine sis major canibus, & pedum celeritate cursu velocior, & ad pugnam longè cornibus munitior, cujus rei gratia, mater, tantoperè canes reformidas? Ei cerva inquit subridens: quoniam, fili, licèt, quae dicis, omnia possideam, canum latratum ferre non possum, sed prae timore fugam statim arripio.

Adfabulatio.

Fabula significat, quòd, qui natura timidi sunt, apud eos, ut audeant, nulla valet hortatio.

De Ape, & Jove. 70.

Apes, quae cerae mater existit, quondàm accedens, ut diis sacra faceret, jovi donum obtulit mellis. Qua oblatione jupiter laetus, jussit illi concedi, quidquid ipsa precaretur. Apes igitur, rogans, ait Illustrissime deus deorum, ancillae tuae concedere velis, ut, quicumque ad alveare pro rapiendo melle accesserit, is simulac pupugero eum,

continuò moriatur. Qua rogatione Jupiter diù ambiguus, quoniam genus mortalium longè amabat, demum api ait: satis sit tibi, quod quicumque alveare pro capiendo melle accesserit, si eum pupugeris, & in punctura stimulum dimiseris, continuò ipsa moriaris, tibique vita sit ipse stimulus.

Adfabulatio.

Fabula significat, quòd inimicis quandoquè mala precamur, quæ in nos sæpius vertuntur.

De Musca, 71.

Musca, quæ in ollam carnium deciderat, cùm se in brodio suffocari sensit, secum ipsa ait: ecce tantum bibi, tantum comedi, tantum me lavi, quod jure satura mori possim.

Adfabulatio.

Fabula significat, quòd prudentis est id potenti animo ferre, quod vitari minimè potest.

De Adolescente quodam, & Hirundine. 72.

Adolescens luxuriosus cùm bona patris consumpsisset: solaque vestis ei remansisset, visa ante tempus hirundine, æstatem jam adesse existimans, ipsam quoque vendidit vestem. Sed hyeme denuò orta, cùm immenso cruciaretur frigore; visa rursùm hirundine, quæ & ipsa frigore obibat, ait: ò pessima avis, quæ me, & te pariter perdidisti.

Adfabulatio.

Fabula significat, quòd, quæ suo tempore non fiunt, ea diù stare nequeunt.

De Ægroto, & Medico. 73.

Æger à Medico rogatus, quomo-
to se habuisset; plusquàm esset op-
se sudasse, respondit. Id bonum fu-
se medicus ait. Secundò rogatus ab e-
dem quomodò se haberet, inquit æg-
tus, vehementi frigore fuisse comp-
hensum. Id ad salutem fore med-
quoque ait: tertiò ab eodem rog-
quo pacto se habuisset, inquit æ-
tus cum dificultate digerere potu-
Rursùm medicus ait, id sal-
optimum fuisse. Deinde ex dome-
cùm quidam ægrotum interrogaret, -
modò valeret, illi æger ait: signa a-
lutem (ut medicus ait) perplura &
tima sunt illis tamen dispereo signi-

Adfabulatio.

Fabula significat, quòd, qui ad voluptatem loquuntur, illis aures præstare quis non debet?

De Lignatore quodam. 74.

Lignator quidam dum juxtà flumen, Deo Mercurio dicatum, ligna cæderet, securis casu decidit in flumen. Multo igitur mœrore comprehensus, justa fluminis ripam gemens considebat. Mercurius misericordia motus lignario apparuit, suique fletus causam rogavit: quam simul ac didicit, securim auream deferens, utrum, quam perdiderat, illa esset, rogavit. At eam pauper suam esse negavit. Secundò Mercurius alteram detulit argenteam. Quam

cum pauper ille suam quoque esse denegaret; postremò Mercurius ferream sustulit. Illam suam esse cùm pauper assentiret; Mercurius cognoscens illum esse hominem verum, justumque, omnes illi dono dedit. Accedens igitur, ad socios lignarius, quod sibi acciderat, aperit. Unus ex sociis id experiri volens, cùm ad flumen accessisset, securim in aquam dejecit: deinde flens in ripa consedit. Cujus Mercurius fletus causam edoctus, securim auream afferens, si quam perdiderat, illa esset, rogavit. Quàm cùm suam esse assereret mercurius cognita ejus impudentia ac mendacio, nec auream, nec suam quoque tradidit.

Adfabulatio.

Fabula significat, quòd quantò Deus propitior est probis, eo improbis existit infestior.

De Asino & Jove. 75.

Asinus olitori cuidam serviens, cum
rum comederet, & multum labora-
t, Jovem exoravit, ut alium dominum
bi mutaret. Itaque Jupiter mandat,
figulo veneat: apud quem asinus
m laboraret in deportando lutum, la-
res, tegulas, & hujusmodi, secundò
ovem precatur, ut alii deserviat do-
ino. Jupiter iterùm mandat, ut co-
rio venundetur. Cui Asinus multo
m labore, & pauco cibo serviens
u me miserum! cùm gemitu ait, qui
ominos omittens meliores, ad dete-
orem perveni, apud quem, ut vi-
o corium meum etiam post mortem
aciabitur.

Adfabulatio.

Fabula significat, quod priores dominos tunc servi desiderant, cum deteriores experiuntur.

De Leporibus & Ranis. 76.

Lepores in unum simùl convenerunt: ubi cum de miseria ipsorum innata dolerent, gemerentque, quod vita eis, quàm cæteris animalibus, data esset miserior, quoniam homines, aquilæ & canes ad mortem eos usque persequerentur; decernunt meliùs sibi fore semel mori, quàm in vita tàm misera diutiùs permanere. Hoc certo consilio, ut se in stagnum præcipitent, dum ocyus tendunt, Ranæ, quæ super stagni ripa astabant, strepitum audiunt, in stagnum desiliunt, seque aquis submergunt: quam rem, qui lepus præibat, cùm conspicatur reliquis ait: state nàm nobis sententia mutanda est. Quippè, ut liquido videtis, animalia, quàm nos, magis timida reperiuntur.

Adfabulatio.

Fabula significat, quòd, cùm miser miseriorem aspicit, suam æquius miseriam fert.

De Asino & Equo. 77.

Asinus, cùm Equum alimonia, & otio diligenti cura abundare perspiceret eum longè beatum esse commendabat, seque nimium infœlicem dicebat, qui, cùm multum laboraret ad saturitatem de paleis haud haberet. Cùm tempus belli advenit, miles armatus Equum ascendit, ac cum eo medios decurrit in hostes. Equus mucrone percussus, cadit humi prostratus. Quem Asinus prospiciens, ingemuit, ejusque misertus, sui animi sententiam mutavit.

Adfabulatio.

Fabula significat, quòd cum paupertate, quæ mater est quietis, quis convenire debet, potiùs quàm locupletioribus invidere.

De Asino & Lupo. 78.

Asinus quidam, pede altero sentem calcavit, claudusque factus, cùm lupum ad se venientem conspiceret, nec fugere posset, miserabili voce inquit heus Lupe, demorior equidem è dolore: sed ex quo opus est, ut tibi, & corvis futurus sim cibus, obsecro (quatenus tua benignitate) sentem è pede velis extrahere, ut munere tuo extremum *sine* dolore obeam diem. Dum sentem dentibus lupus evellit, asinus eum calce percussit. Lupus deinde naso, fronte, ac dentibus perfractis, heu me miserum! exclamat, jure hoc patior deplorando reiterat; qui, cum essem coquus, medicus esse volui.

Adfabulatio.

Fabula significat, quòd quam quisque callet, ea se exerceat arte.

De Muliere & Gallina. 79.

Mulier quædam Gallinam habebat, quæ aurea continuò ova pariebat. Putans igitur totam intus auream esse, illam occidit. Sed cùm aliis gallinis esse similem reperit, ubi divitem se fore putavit, quem primò quæstum habebat, eum, plus habendi cupiditate, amisit.

Adfabulatio.

Fabula significat, quòd plùs habendi cupiditate id sæpè perdimus, quòd habemus in manibus, lucrum.

De Rana & Vulpe. 80.

Rana in palude existens, cæteris animalibus clamando cum profiteretur se medicam esse, pharmacorumque peritam, ei Vulpes venustissime ait: qui alios curaveris, cùm claudicantem curare te nescias?

Adfabulatio.

Fabula significat, quòd alios docere quis non potest id, quod haud didicerit.

De Serpente & Agricola. 81.

Serpens ante agricolæ cujusdam domum latebras habens, cum ab agricolæ filio esset percussus, tàm acriter ipsum momordit, quòd morsu ex illo puer repentè obiit. Hac re cognita, magnus inter parentes gemitus oritur. Tum pater mœrore concitus, accepta securi, serpentem, ut occideret, persequitur: Vibransque securim, ut serpentem percuteret, extremum caudæ ejus cecidit. Deinde volèns pacem cum serpente conficere, acceptis farina, aqua, sale, & melle, ad reconciliandum inter se ami-

citiam vocat serpentem. Et serpens sub petra latens, sibilando ait: frustrà laboras, bone vir: nam inter nos amicitia fore non potest: quippè, dum me sine cauda aspexero & tu tui filii sepulcrum quieti animo esse nequibimus.

Adfabulatio.

Fabula significat, quòd, dum injuriarum recens vel maximè extat memoria, odia tolli minimè queunt.

De Gallina & Vulpe. 82.

Vulpes gallinarum tugurium ingressa, cùm gallinam nido ægrotantem aspexit, eam rogavit, quomodò valeret. Cui Gallina promptè respondit: meliusculè me haberem, si hinc abires, soror.

Adfabulatio.

Fabula significat, quòd inimicorum præsentia nimium est molesta.

De Viatore. 83.

Viator quidam cùm multam viam viasset, votum Mercurio vovit, quòd, si quid reperiret, ejus rei medium illi offerret. Fortè igitur adinvenit peram amygdalis, dactylisque refertam, & cùm putaret id esse argentum, peram capiens, amygdalarum nucleos, & carnes dactylorum ipse comedit. Deinde

templum Mercurii ingresus, atque aram manibus tenens, verbis ridiculis inquit ad eum: votum, Mercuri, nunc persolvo tibi. Nam quas equidem res adinveni, earum tibi offero medium, ossa scilicèt dactylorum, ac testus amygdalarum.

Adfabulatio.

Fabula significat, quòd homines avaritia Deorum efficit contemptores.

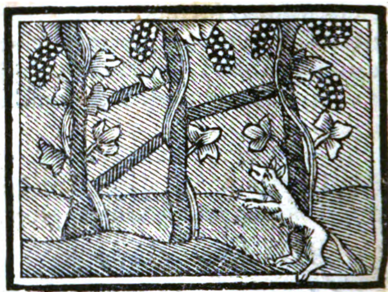
De Leone, & Homine. 84.

Leo, & homo cùm semèl simùl viaviarent, ac inter viandum se quisque verbis commendaret, ecce lapideæ occurrunt columnæ, in qua erat incissum, quòd homo suffocabat leonem: quam sculturam homo leoni ostendens, ait: hic videre licet, quantò homines leonibus, ac feris omnibus prestantiores sint, ac robustiores. Et leo promptè respondens, inquit: si apud leones essent, ceu apud homines, qui sculpere scirent, plures à leonibus homines, quam ab hominibus leones, suffocari sculptos videres.

Adfabulatio.

Fabula significat, quòd homines jactabundi fingunt se fecisse, quæ facere nunquàm tentarunt.

De Vulpe quadam. 85.

Vulpes cum racemos uvarum plenos jam, ac maturescentes prospiceret, cupida de illis manducare, omnem viam machinata est, qua illos comprehendere posset. Sed cum omnem viam frustra, tentasset, nec desiderio suo satisfacere quivisset, mœstitiam vertens in gaudium ait: racemi illi adhùc nimiùm sunt acerbi.

Adfabulatio.

Fabula significat, quod prudentis est fingere se ea nolle, quæ consequi non posse cognoscit.

De Puero & Scorpione. 86.

Puer quidam ruri venabatur locustas, & cum scorpionem capere vellet, scorpio, simplicitate ejus cognita, ait ei:

is puer, dege in pace, ac manum tine, si non vis perire.

Adfabulatio.

Fabula significat, quòd qui ad utramque partem cogitat, is, quæ sequi, & quæ vitare debeat, probe teneat.

De Venatore, & Perdice. 87.

Venator quidam cùm quàm ceperat perdicem occidere vellet, perdix gemens hujusmodi verba fecit ad eum, heus perdicum auceps si me missam feceris, ac vita donaveris, alias perplures conducam tibi perdices. Ei auceps apposité respondit: nunc eò magis occidi dignam judico, quod amicos perdere polliceris.

Adfabulatio.

Fabula significat, quòd qui sibi cha-

ros perdere dolo quærit, is præceps in pericula incidit.

De Lepore & Testudine. 88.

Testudo, cùm ejus pedes lepus derideret, subridens inquit ad eum: si periculum in cursu feçeris, quàm te velocior sim, liquidò cognosçes. Cui Lepus ait: te profectò, fugit quid mei valeant pedes; sed judicem eligamus, qui cursum, & terminum nobis definiat. Igitur eligunt vulpem, brutorum omnium sagacissimam, quæ & locum, & cursus terminum constituit. Testudo omni segnitie, ac negligentia semota, iter arripiens haud quievit, donec ad terminum pervenit. Lepus verò pedibus fidens, ubi paululùm quievit, somno excitatus, quantum pedes valuerunt, ad terminum cucurrit, ibique cum testudinem quiescentem reperit, se cum rubore fatetur à testudine superatum.

Adfabulatio.

Fabula significat, quòd studio & diligentia, non corporis viribus, res vel maximæ conficiuntur.

De Salice, & Securi. 89.

Securis cùm salicem cæderet, ex er ipsa cuneos fecit, quibus salicem

facilius scinderet. Quam rem præsentiens salix, gemens, ejulansque ait: non tantum de securi queror, quæ hominum manibus me scindit, quantum de cuneis, qui fiunt ex corpore meo.

Adfabulatio.

Fabula significat, quod in adversis non veri amici infestiores amicis, quam inimicis sæpius redduntur.

De Puero quodam fure. 90.

Puer quidam è ludo litterario librum socio clàm auferens, suæ matri tradidit illum, Quem cum libenter accepisset, nec filium castigasset: rursus puer ab alio vestem clàm abstulit, atque matri quoque detulit: quam cùm mater etiam libenter accepisset, puer castigatione carens, cum plura in diem, ac majora crescentibus annis furaretur, demum publicè captus, ceu furti reus, per quæstores publicè damnatus est morti. Sed cum ad locum justitiæ duceretur, eumque mater gemebunda sequeretur, impetrata venia, ut matri ad aurem unum loqui verbum liceret, ad eam conversus, atque os auri matris admovens, uti quippiam secreto dicturus, aurem dentibus illi abscidit. Mater verò præ dolore exclamans, mala filio impre-

catur. Tunc qui eum ducebant, cùm suprà modum criminarentur, non solum furti, sed quia tàm inpius fuerit in matrem, ille absque rubore inquit ad eos: nemini vestrùm sit mirum, quòd aurem matris dentibus abscidi: ipsa enim hujus meæ perditionis autor, & causa est: quippè si me castigasset, cùm ei librum detuli, quem à socio è scholis primum clàm abstulit, omissis præ timore verberum furtis, ad hoc in præsenti genus turpissimæ mortis non pervenissem.

Adfabulatio.

Fabula significat, quòd qui in delinquendo ab initio non castigatur, facinorosior in diem efficitur.

De Pastore, & Mari. 91.

Pastor quidam juxtà littus maris pecudes pascens, cum mare ipsum semel placidum aspiceret, navigandi studio captus, oves pro dactylis commutavit. Quibus navi impositis, cum altum jam navigaret, & tempestate sine spe salutis fluctuaret, quæ in navi sunt, ea omnia projecit, atque in portum se recepit. Denuò cùm oves pasceret, ac rursus mare tranquillum videret, suo consocio ipsam maris tranquilitatem commendanti, ridiculè ait: mare iterùm dactylos cupit.

Adfabulatio.

Fabula significat, quòd usus, & peritia nos redunt in periculis cautiores.

De Punica & malo arboribus. 92.

Punica, & malus arbores, de pulchritudine contendèbant. Cùm diù inter se variis, & acerbis contentionibus certassent, rubus ex proxima sepe hujusmodi contentiones accipiens, accessit ad eas, atque inquit: satis jam, satis certatum inter vos est. Quiescite admodum, & contentionibus finem imponite.

Adfabulatio.

Fabula significat, quod minores majorum lites sæpenumero componunt.

De Talpa, & Matre. 93.

Talpa cæcum natura animal est. Hæc aliquando matri ait: Ingentem sentio odorem. Parum pòst rursùm ait: excelsam aspicio fornacem. Tertio item ait: malleorum sonitus audio fabriles. Ei mater comiter ait: heus filia, tu, uti percipio, non solùm oculis, sed naso, & auribus orba existis.

Adfabulatio.

Fabula significat, quod homines jactabundi, cum magna profitentur, tunc

vel maximè in minimis redarguuntur.

De Vespis, Perdicibus, & Agricola. 94.

Vespæ semel, & perdices siti concitæ cùm simul convenissent, ad rusticum quemdam tendunt, potum ab eo petentes, atque pollicentes, quòd illi pro aqua largas referrent gratias. Quippè perdices vineam se ei fodere promittunt, quòd plenos vites producant racemos. Vespæ verò se vineam circumeundo custodire, ac fures indè amovere largè offerunt. Quibus agricola inquit: duos habeo bobes, qui, cum nihil promittant, eamdem hanc operam, nihil minùs, præstant. Itaque satius est mihi illis, quàm vobis aquam exhibere.

Adfabulatio.

Fabula significat, non esse illis subveniendum, qui nauci, & inutiles sunt.

De Jove. 95.

Cum Jupiter nuptias celebraret, cuncta animalia illi munera obtulerunt, quæque pro viribus suis. Verum enim serpens rosam legit, illamque ore tenens Jovi obtulit. At Jupiter, ut cum aspexit, palàm inquit: ab omnibus bona libenter equidem accipio; verum à serpente id haud quaquàm facio.

Adfabulatio.

Fabula significat, quòd improborum munera non esse sine dolis, quivis prudens sibi persuadere debet.

De Simia. 96.

Simiam duos catulos parere fertur, quorum ad unum dumtaxat afficitur, & ex affectu illum diligentissimè nutrit. Alterum verò odit, negligitque. Contigit autem quòd qui in deliciis habebatur, à simia in somniis fuit suffocatus. Quamobrèm qui neglectus erat, ad perfectam usquè ætatem, ceu matris deliciæ, fuit educatus.

Adfabulatio.

Fabula significat, quòd hominum prudentiam fortuna proculdubiò superat.

De Pulice. 97.

Pulex, cùm quemdam morsu aliquandò stimulasset, captusque rogaretur, quisnam esset, qui membra sibi depasceret, ait se ex eo animalium genere esse, quibus à natura datum esset, ut eo pacto vitam vivant, nec eum occidere velit, cùm multum mali facere ipsi nequeat. At homo ille subridens, inquit ad eum: magis meis necaberis manibus, quoniam nec parùm abs re quempiam lædere licet.

Adfabulatio.

Fabula significat, quòd malorum, licèt parum, vel multum delinquant, missereri haud oportet.

De Pulice, & Homine. 98.

Pulex suo solito more saltans, super hominis pede resedit, illumque morsu acriter pupugit. Qua punctione homo ille graviter concitus, pulicem cœpit, ac unguibus obtundere voluit. Sed pulex manibus exiliens mortem vitavit. Tum homo exclamans ait: ò Hercules malorum extinctor, ecquid mihi in hunc opprimendum præsens non fuisti?

Adfabulatio.

Fabula significat, quòd non in minimis, sed in magnis arduisque rebus, à diis auxilium quis implorare debet.

De Formicis, & Cicada. 99.

Hyemis erat medium cum formicæ sparsum triticum apricabant. Quod Cicada aspiciens, cum inedia conficeretur, accesit ad eas, ac triticum pro alimonia, ut sibi concederent, oravit. Et cùm formicæ eam rogarent, quidnam æstate fecerit, num segnis, & otiosa eo tempore steterit: illis Cicada ait: neque segnis, aut otiosa steti, sed cantu cecini, quo laborem viæ viantibus levabam. Qua re audita, formicæ subridentes, inquiunt: Si æstate cecinisti, ut viantes delectares, nunc salta, ne frigore conficiaris.

Adfabulatio.

Fabula significat, quod, qui, quæ facienda sunt, suo tempore non fecit, is in angustias, quando non putat, incidit.

De Viro, & Uxoribus. 100.

Tempus erat veris, quo quidam in deliciis educatus, cum nec juvenis, nec senex esset (semicanus enim erat capillis) duas simul duxit uxores, unam quidem natu grandem, alteram verò juniorem. Dum omnes eandem habitarent domum, uxor anus, ut virum in amorem suum totum pelliceret, quotidiè viro caput pertractans, nigros illi eve-

llebat capillos; junior verò canos. Postremò ita illum depilarunt, quòd calvum, atque ridiculum non sine summo opprobrio virum rediderunt.

Adfabulatio.

Fabula significat, quò nulla melior salus senibus existit, quàm fœminis carere, & maximè junioribus, nisi penitùs obrui se velint.

Fabella de Membris, & Ventre.

Ex T. Livio. Hist. l. 2.

Tempore, quo in homine non ut nunc, omnia in unum consentiebant, sed singulis membris suum cuíque consilium, suus sermo fuit, indignatæ reliquæ partes, sua cura, suo labore, ac ministerio ventri omnia queri: ventrem in medio quietum, nihil aliud, quàm datis voluptatibus frui, conspirarunt, ne manus ad eos cibum ferrent, nec os acciperet datum, nec dentes conficerent. Hac ira dum ventrem fame domare volunt, ipsa una membra, totumque corpus ad extremam tabem, venere. Inde apparuit, ventris quoque haud segne ministerium esse: nec magis ali, quàm alere eum, reddentem in omnes partes hunc, quo vivimus vigemusque, divid pariter in venas matrum confecto cibo sanguinem.

Adfabulatio.

Sæpè qui in urbe otiosi sedere vi-
ntur, senes consilio magis juvant,
àm armis juvenes.

APOLOGI
EX CHILIADIBUS
ADAGIORUM.
ESUMPTI AD COMMUNEM puerorum fructum.

De Vulpecula, & Pardale. I.

Dum aliquando pardalis vulpem præ-
: contemneret, quòd ipsa pellem ha-
eret omnigenis colorum maculis verie-
atam: respondit vulpes, sibi id deco-
s in animo esse, quod illi esset in cute.

Adfabulatio.

Neque verò paulò satiùs est ingenio
ræditum esse vafro, quàm cute versi-
olore.

De Vulpe, & Fele. 2.

Dum aliquando vulpes in colloquio,
uod illi erat cum fele, jactaret sibi
arias esse technas, adeò, ut vel peram
aberet dolis refertam, felis autem
esponderet sibi unicam dumtaxàt artem
sse, cui fideret, si quid esse discriminis

inter confabulandum repentè canum accurrentium tumultus auditur. Ibi felis in arborem altissimam subsilit, cùm vulpes interim à canum agmine cincta capitur.

Adfabulatio.

Innuit fabula præstabilius esse nonnunquam unicum consilium, modò id sit verum & efficax, quàm plures dolos, consiliaque frivola.

De Rege, & Simiis. 3.

Rex quidam Æpyptius aliquot simias instituit, ut saltandi rationem perdiscerent. Ut enim nullum animal ad figuram hominis propriùs accedit, ita nec aliud actus humanos, aut meliùs, aut libentiùs imitatur. Artem itaque saltandi protinus edoctæ, saltare cœperunt, insignibus indutæ purpuris, ac personatæ. Multoque jam tempore majorem in modum placebat spectaculum, donec è spectatioribus facetus quispiam nuces, quas clanculùm in sinu gestabat, in medium abjecit. Ibi statim simiæ, simul atque nuces vidissent, oblitæ choreæ, id esse cœperunt, quod anteà fuerant ac repentè è saltatricibus in simias redierunt. Contritisque personis, dilaceratis vestibus, pro nucibus inter se depugnabant, non sine maximo spectatorum risu.

Adfabulatio.

Admonet hæc fabula fortunæ ornamenta non mutare hominis ingenium.

De Asino, & Viatoribus. 4.

Duo quidam, cùm in desertis locis asinum quempiam fortè fortuna nacti essent, contendere inter se cœperunt, uter eorum, uti suum, domum abduceret. Nam utrique pariter à fortuna videbatur objectus. Hac interim de re illis invicem altercantibus, asinus sese subduxit, ac neuter eo potitus est.

Adfabulatio.

Quidam à præsentibus commodis, quibus ob inscitiam uti nesciunt, excidunt.

De Piscatoribus. 5.

Piscatores aliquot, jacto reti, testudines eduxerunt. Eas cùm essent inter sese partiti, neque sufficerent omnibus comedendis, Mercurium fortè accedentem invitarunt ad convivium. At is intelligens se neutiquàm humanitatis gratia vocari, sed, ut eos fastidito cibo sublevaret, recusavit, jussitque, ut ipsi suas testudines ederent, quas cœpissent.

Adfabulatio.

Nonnulli, posteaquàm inconsultè quippiam adorti sunt, aliorum implorant auxilium, quos suo negotio admisceant.

De Asino. 6.

Apud Cumanos asinus quspiam pertæsus servitutem, abrupto loro in sylvam aufugerat. Illic fortè repertum leonis exuvium corpori applicabat suo; atque ita pro leone sese gerebat, homines pariter, ac feras voce, caudaque territans. Nam Cumani leonem ignorant. Ad hunc igitur modum regnabat aliquandiù personatus hic asinus, pro leone immani habitus, ac formidatus: donec hospes quispiam Cumas profectus, qui sæpènumerò viderat & leonem, & asinum, atque ob id non erat difficilè dignoscere aurium prominentium indicio; neque non aliis quibusdam conjecturis asinum esse deprehendit, ac probè fusti castigatum reduxit, dominoque agnoscenti reddidit. Interim autem risum non mediocrem concitabat omnibus Cumanis, asinus jam agnitus, quos dum creditus leo metu propemodùm exanimaverat.

Adfabulatio.

Haud facilè regimus vitia, quæ à puero nobiscum adoleverunt.

De Scarabæo, & Aquila. 7.

Scarabæus aliquandò spretus ab aquila, cœpit de vindicta quoquo pacto sumenda cogitare. Pervestigavit, ubi

iàm aquila nidum collocasset: adrepit scarabæus, & ova simili dolo dejecit. Aquila cùm sæpiùs domicilium commutasset, neque quicquam proficeret: Jovem patronum adiit, exponit calamitatem suam. Is jubet, ut suo in gremio ponat ova, vel istuc in tuto futura. Et hùc per vestis lacinias, sinusque prorepsit pertinax scarabæus, haudquaquàm sentiente Jove. Deinde, ubi videt ova commoveri Jupiter, neque satis animadvertit, territus rei novitate, excuso gremio, in terram dejecit.

Adfabulatio.

Monet hæc fabula, neminem, quantumve pusillum contemnendum esse.

De Simiis, & Pardale. 8.

In Maurisia simiarum est ingens copia. Pardalis autem animal est natura simiis infestissimum, quas tamen viribus assequi non potest, nimirùm illis in summas arbores subvolantibus. His itaque dolis in eas utitur. Sternit se supinam sub ramis, ac prorrectis cruribus emortuam fingit sese. Gaudens eo spectaculo simiæ considentes in arbore: deinde ubi eam mortuam arbitrantur, unam aliquam mittunt exploraturam, num verè mortuus sit hostis. Illa cautim, ac pedetentim accedens, ubi nullum videt argu-

mentum, pardale nimirùm modis omnibus cadaver imitante, demùm audet etiam conscendere. Quod simul ac reliquæ simiæ conspexerunt, jam deposito omni metu descendunt, & pardalim omnia ferentem circumsultant. Postremò conculcant insultantes ludibrii causa, donec sentiens illas jam saltando defatigatas, repentè reviviscens, aliam dentibus, aliam unguibus corripit, dilaniat, ac devorat.

Adfabulatio.

Hostem simulantem vires deficere, summoperè fugiendum esse.

De Satyro, & Rustico, Aniani Fabula, incerto Auctore interprete.

Satyrus quidam cum vehementer algeret, hiberno gelu suprà modum seviente, à rustico quodam inductus est in hospitium. Admiratus autem, cur homo inflaret in manibus ori admotas, rogavit cur ita faceret. Is respondit: ut frigidas manus halitus tepore calefaceret. Deindè ubi extructo foco, apposita mensa in plutem fervidam rursùm inflaret, magis etiam admiratus sciscitatus est quid hoc sibi vellet. Uti plutem, inquit ille, nimirùm ferventem halitu refrigerem. Tum satyrus surgens à mensa: Quid ego audio, inquit? Tu eodem ex ore p

riter & calidum & frigidum efflas? Valebis. Neque enim mihi ratio est cum ejusmodi homine commune habere hospitium. *Adfabulatio.*

Notantur bilingues, qui eundem modò laudant, modò vituperant.

Fab. ex Lam. polit. desumpta.

Aves olim propè universæ, noctuam adierunt, rogaruntque eam, ne posthàc in ædium cavis nidificaret, sed in arborum potius ramis, atque inter frondes, ibi enim vernari suavius. Quin eidem quercum modo enatam pusillam, tenellamque adhuc ostendebant, in qua scilicèt molliter (ut ajebant), & sedere ipsa aliquando noctua, & suum sibi construere nidum posset. At illa facturam se negavit. Quin invicem consilium dedit his, ne arbusculæ illæ se crederent: laturam enim quandoquè esse viscum, pestem videlicèt avium. Contempsere illæ (ut sunt leve genus, & volaticum) sapientis unius noctuæ consilium. Jam quercus adoleverat, jam patula, jam frondosa erat. Ecce ibi aves illæ omnes gregatim ramis involitant, lasciviunt, subsultant, colludunt, cantillant. Intereà quercus ea viscum protulerat, atque in homines animadverterant: implicitæ

ergò repentè ibi omnes pariter misellæ, ac frustra eas sera pœnitentia subiit, quod salubre illud consilium sprevissent. Atque hoc esse ajunt, cur nunc aves omnes, ubi noctuam viderint, frequentes eam quasi salutant, deducunt, sectantur, circumcinunt, circumvolitant. Etenim consilii illius memores admirantur eam nunc, ut sapientem, stipantque densa caterva, ut videlicet ab ea sapere aliquandò discant. Sed, opinor, frustra, imò verò etiam interdùm cum magno ipsarum malo. Nàm veteres illæ noctuæ reverà sapientes erant: nunc multæ noctuæ sunt, quæ noctuarum quidem plumas habent, & oculos, & rostrum, sapientiam verò non habent.

Adfabulatio.

Benè monentis consilia ne spernas, hæc fabula docet.

APOLOGUS DE SECUNDO LIBRO PETRI CRINITI

DE HONESTA DISCIPLINA.

Sata est olim cucurbita juxtà arbore pinum, quæ grandis admodum & ram patulis extabat. Cucurbita verò cu multis pluviis, atque cœli temperame

to crevisset, lascivire incipit, & ramulos audaciùs porrigere. Jam serpebat in pinum, jam surgere, jam ramos & frondes involvere audebat, ampliora folia cadentes flores, prægrandia poma, & virgentia ostentans. Itaque tanto fastu, atque insolentia intumuit, ut primum arborem ausa sit aggredi; & vides, inquit, ut te supero, ut amplis foliis, ut virore præsto, & jamjam ad cacumen præsurgo? Tum pinus, quæ senili prudentia, & robore pollebat, nihil mirata est cucurbitæ insolentis audaciam, sed ita ad eam respondit: ego hic multas hyemes, calores, æstus, variasque calamitates pervici, & adhuc integra consisto. Tu ad primos rigores minus audaciæ habebis, cùm & folia concident, & viror omnis aberit.

Adfabulatio.

Secundis rebus non esse superbiendum.

FABELLA DE CORBO ET LUPIS.

Ex Joan. Anton. Campano desumpta.

Corvus Lupos per ardua montium juga comitatus, partem sibi prædæ fieri postulat, qui eos secutus nullo tempore destituisset, sociusque fuisset. Repulsus

deinde à Lupis tanquàm non eos, sed prædam, cibumque secutus, nec minùs luporum, si occidentur, quam cæterorum animalium exsta fuisset voraturus.

Adfabulatio.

Non quid agamus semper inspiciendum est, sed quo sumus animo, cùm agimus.

Altera de partu terræ, ex eodem.

Turgida olim facta tellus, & mirum in modum tumida, magnum aliquod paritura videbatur. Accurrunt finitimi, stupent Agricolæ, terræ partum inter spem, metumque exspectant: alii Typhœa illum centimanum, alii montes erupturos putabant. Aperitur terra, prodiit mus & quod miraculo fore omnibus arbitrabatur, id in risum atque jocum converterunt.

Adfabulatio.

Non semper credendum promissis magnificis.

Ex secundo noctium Atticarum Gellii.

Apologus Æsopi Phrygii memoratu non utilis.

Æsopus ille è Phrygia fabulator haud immeritò sapiens existimatus est, cum quæ utilia monitu, suasuque erant, non severè, non imperiosè præcepit & censuit, ut Philosophis mos est; sed festi-

vos, delectabilesque Apologos commentus, res salubriter, ac prospicienter animadversas, in mentes animosque hominum, cùm audiendi quadam illecebra induxit: velut hæc ejus fabula de aviculæ nidulo, lepidè, atque jucundè, præmonet spem, fiduciamque rerum, quas efficere quis possit, haud unquàm in alio, sed in semetipso habendam. Avicula, inquit, est parva, nomen est cassita, habitat, nidulaturque in segetibus, id fermè temporis, ut appetat messis, pullis jamjam plumantibus. Ea cassita in sementes fortè concesserat tempestiviores: propterea frumentis flavescentibus, pulli etiam tunc involucres erant. Cùm igitur ipsa iret cibum pullis quæsitum, monet eos, ut, siquid ibi novæ rei fieret, diceretur ve, animadverterent, idque sibi, ubi rediisset, renuntiarent. Dominus posteà segetum illarum filium adolescentem vocat: &, vidensne, inquit, hæc ematuravisse, & manus jam postulare? Idcircò die crastino, ubi primùm diluculavit, fac amicos adeas, & roges veniant operamque mutuam dent, & messem hanc nobis adjuvent. Hac ille, ubi dixit, discessit. Atque ubi rediit cassita, pulli trepiduli circumstrepere, orareque matrem, ut statim jam prope-

ret, atque alium in locum sese asportet, nam dominus, inquiunt, misit, qui amicos rogaret, uti luce oriente veniant, & metant. Mater jubet eos à metu otiosos esse. Si enim dominus, inquit, messem ad amicos rejecit, crastino seges non metetur, neque necesse est hodie, uti vos auferam. Die igitur postero mater in pabulum volat, dominus, quos rogaverat, opperitur. Sol fervet, & fit nihil, & amici nulli erant. Tùm ille rursùm ad filium: amici isti, inquit, magnam in partem cessatores sunt. Quin potiùs imus, & cognatos, affines, vicinosque nostros oremus, ut adsint cras tempori ad metendum? Itidem hoc pulli pavefacti matri nuntiant. Mater hortatur, ut tùm quoque sine metu, ac sine cura sint. Cognatos, affinesque nullos fermè tàm esse obsequibiles, ait, ut ad laborem capessendum nihil cunctentur, & statim dicto obediant. Vos modò, inquit, advertite, si modò quid denuò dicetur. Alia luce orta avis in pastum profecta est, cognati, & affines operam, quàm dare rogati sunt supersedent. Ad postremùm igitur dominus filio: Valeant, inquit, amici cum propinquis. Afferes prima luce falces duas, unum egomet mihi, & tu tibi capies alteram, &

frumentum nosmetipsi nostris manibus cràs metemus. Id ubi ex pullis dixisse dominum mater audivit tempus, inquit, est cedendi, & abeundi. Fiet nunc dubiò procùl, quòd futurum dixit. In ipso enim vertitur cuja est res, non alio undè petitur. Atque ita cassita nidum migravit, & seges à domino demessa est. Hæc quidem est Æsopi fabula de amicorum, & propinquorum levi & inani fiducia. Sed quia aliud sanctiores libri philosophorum monent, quam ut in nobis tantùm ipsis nitamur? Alia autem omnia, quæ extrà nos, extràque nostrum animum sunt, neque pro nostris, neque pro nobis ducamus. Hunc Æsopi Apologum Q. Ennius in satyris scitè admodùm, & venustè versibus quadratis composuit, quorum duo postremi isti sunt, quos haberi cordi, & memoriæ operæ pretium esse herclè puto:

Hoc erit tibi argumentum semper in promptu situm:
Ne quid expectes amicos, quod tu possis per te agere.

DE ARIONE, ET DELPHINO.

Ex lib. 16. *Gellii.*

Vetus, & nobilis Arion cantator fidibus fuit. Is loco, & oppido Methymne-

neus terra, atque insula omni Lesbius fuit. Eum Arionem rex Corinthi Periander amicum, amatumque habuit artis gratia. Is deindè à rege proficiscitur, terras inclytas Siciliam, atque Italiam visere. Ubi eò venit, auresque omnium, mentesque in utrisque terræ urbibus demulsit: in quæstibus istìc, & voluptatibus, amoribusque hominum fuit, is tùm posteà grandi pecunia, & re bona multa copiosus, Corinthum instituit remedire. Navem igitur, & nautas, ut notiores, amicioresque sibi, Corinthios delegit. Sed eo Corinthios homine accepto navique in altum provecta, prædæ, pecuniæque cupidos cœpisse consilium de necando Arione. Tùm illum ibi pernicie intellecta, pecuniam, cæteraque sua, ut haberent, dedisse, vitam modò sibi ut parcerent, oravisse. Nautas precum ejus harum commisertos esse illatenùs ut, ei necem adferre per viam suis manibus temperarent. Sed imperavisse, ut jam statim coràm desiliret præceps in mare. Homo, inquit, ibi territus spe omni vitæ perdita, id unum posteà oravit, ut priusquàm mortem oppeteret, induere permitterent sua sibi indumenta, & fides capere, & canere carmen casus illius sui consolabile. Feros & immanes nautas

prolubium tamen audiendi subit. Quod oraverat, impetrat. Atque ibi mox de more cinctus, amictus, ornatus, stansque in summæ puppis foro, carmen, quod Orthium dicitur, voce sublatissima cantavit. Ad postrema cantus, cum fidibus, ornatuque omni, sicut stabat, canebatque, ejecit sese procul in profundum. Nautæ haudquaquàm dubitantes, quin perisset, cursum, quem facere cœperant, tenuerunt. Sed novum, & mirum, & pium facinus contigit. Delphinum repentè inter undas adnavisse, & dorso super fluctus edito vectavisse, incolumique eum corpore & ornatu, Tænarum in terram Laconicam devexisse. Tùm arionem prorsùs ex eo loco Corinthum perivisse, talemque Periandro regi, qualis Delphino vectus fuerat, sese obtulisse, eique rem, sicut acciderat, narravisse. Regem isthæc parùm credidisse Arionem quasi falleret custodiri jussisse. Nautas requisitos ablegato Arione dissimulantur interrogasse, ac quid audissent iis locis, únde venissent, super Arione. Eos dixisse, hominem, cùm indè irent, in terra Italia fuisse, eumque illìc benè agitare, & studiis delectationibusque urbium florere, atque in gratia, pecuniaque magna fortunatum

'ùm inter hæc eorum verba Ario-
ιn fidibus, & indumentis, cum
se in salum ejaculaverat, exti-
Nautas stupefactos, convictosque
cias non quisse.

Adfabulatio.

:umento est hæc fabula, plus ali-
ò inveniri in brutis animalibus
ntiæ, quàm in his hominibus, qui
opes nihil habent pensi, præter
n nihil humanitatis.

INDEX

BULARUM OMNIUM,

c in hoc Opusculo continentur.

A

B

C

D

E

F

G

H

I

L

M

N

O

P

S

T

V

FINIS.

Digitized by Google